

Katagarda ka 2 Arabali Ukuna u katagarda ka nampa Kubayuwa

Katagarda ke ire ka Arabali ka gita ta a ubuta u na katagarda ka iyain ka Arabali ko kotsoi, arabali a a gita ta o tsugono tsu Sulemanu ali a kubana ukpa u ni. Katagarda ka ke neke ta arabali a ugbamukaci u na kumaci ka aza Isaraila a na i a ubon u gadi a ya'ankai Rehobuwam, maku ma Sulemanu mogono, ukuna u vishili vu na Jerobuwam u shilikai n Rehobuwam. Arabali a, a shamgbai a ukuna u tsumani tsu tsugono tsu ubon u dakai n Isaraila, daɗa Yahuda, ali a kubana uyikpi u Urushelima a kaya ka 586 Bc.

Ili i na yi punu ugeri

Tsugono tsu Sulemanu 1:1--9:31

a. Aya a ugiti 1:1-17

b. A ma'i A'isa a gbayin 2:1--7:10

c. Aya a ukocishi 7:11--9:31

Ugbamukaci u kumaci ku ubon u gadi 10:1-1

Ngono n Yahuda 11:1--36:12

Uyikpi u Urushelima 36:13-23

Mogono Sulemanu u folonoi ugboji.

¹ Da Sulemanu kolobo ka Dawuda u zuwai tsugono ci ni tsu tsurukpai mayin, adama a na Vuzavaguɗu Kašile ka ni ki ta kobolo n ayi, da u bonokoi ni vuzagbayin vu utsura.

² Da Sulemanu u dekei aza a Isaraila raḳa, u ya'in kadanshi n ele, uma a ele da ovonshi osoji aḳpaṇ-aḳpaṇ n ovonshi osoji aman-gatawantawun n aya'infada n aza e kelime a Israila n aza e kelime a i'uwa yi Isaraila dem.

³ Da Sulemanu n uma a na i kobolo n ayi raḳa, a gaḍukpai a kubana a ubuta u kucikpa de a Gibiyon, adama a na Maṃali mo obolo ma Kaṣhile mi ta de, ma na Musa kagbashi ka Vuzavaguḍu ka ma'in e meremune.

⁴ Ama ci na de Dawuda u diḳa akpati vu Kaṣhile de a likuci i Kiriyatu-jerimu a kubana a ubuta u na u fobusokoi vu da, adama a na u ya'anḳa ta vu da maṃali a Urushelima.

⁵ Ama katalikalyuka ka viyum vu shili ka na Bezale kolobo ka Uri matsukaya ma Huru u ma'in, ki ta a Gibiyon e kelime ka akpati vu uzuwakpani vu Vuzavaguḍu. Da Sulemanu n kobolo ka uma raḳa a cikpai Vuzavaguḍu de.

⁶ Da Sulemanu u kumbai a kubana a gadi vu katalikalyuka ka viyum vu shili ka, e kelime ka Vuzavaguḍu punu a Maṃali mobolo ma, da u nekei alyuka o kusongu kaḳpaṇ de.

⁷ N kayin ka nanlo da Kaṣhile ko taṃai yotsongi kaḳi ka ni u Sulemanu u danai ni, <<Folono ili i na vu cigai dem n neke wu.>>

⁸ Da Sulemanu wu ushiki Kaṣhile u danai, <<Vu yotsongu ta de esheku a va Dawuda ucigi u gbayin da kpamu vu zuwai mu mo okpoi mogono a una u ni.

⁹ Gogo na, Vuzavaguḍu Kaṣhile, ya'an vu shatangu uzuwukpani u na vu ya'ankai esheku a va Dawuda. A na vu zuwai mu mo okpoi mogono

u uma a_nu a na kabundai ke le ki tsu kubuta ki idika.

¹⁰ mi ta ufolu u nu neke mu kuyeve n ugboji tsu na ma kufuda ku tono n uma a_nu, adama a na yayi u kufuda kuguba uma a_abundai a_nu a nampa?>>

¹¹ Da Kashile ku ushiki Sulemanu, u danai, <<Ana wo okpoi ili i nampa i da kaadu ka nu ka cigai, kpamu ve ece uciyi ko ili kukiye m tsugbayin ba, ko tana vu ece wuma wi irala i nu ko kpamu wuma wu ugadi adama akaci ka_nu ba, ama da vu ecei ugboji n kuyeve adama a na vu guba uma a_va a na n zuwai nu vo okpo mogono me le,

¹² adama a nannai, n kuneke wu ta ugboji n kuyeve. Kata kpamu n neke wu uciyi, ili i kukiye n tsugbayin tsu na babu mogono akatsuma ko ngono n na n lazai de n sa'wai kuciya, kpamu babu mogono ma na ma kuciya tsu da akacapa ka nu.>>

¹³ Da Sulemanu u kasukpai ubuta wa A'isa a Gibiyon, a Mavali mo obolo, u bonoi a Urushelima. Da ulya'i tsugono tsa aza a Isaraila.

Uciyi u Sulemanu

(1 Ng 10:26-29)

¹⁴ Da Sulemanu u bolongi ekeke o odoku n akumbi e le, da u bolongi ekeke odoku akpan amangatawun n amanganashi (1,400), n odoku akpan kupa n ere (12,000), da u zuwai o yoku a likuci i na a tsu zuwa ekeke odoku, o yoku tankpamu a Urushelima.

¹⁵ Da mogono ma zuwai azurufa n azanariya okpoi tsa atali a gbani a Urushelima, ta kpamu u

zuwai ndanga n Sida n yimkpai n kabundai tsu ndanga mu ndaci n na mi a ubon wa aginda aza a Yahuda nannai.

¹⁶ Da Sulemanu u zuwa ta a tukai n odoku a Masar a kubana e Kuwe. Da aza a tsulaga o mogono a tsulai a da a Kuwe.

¹⁷ Da kpamu u zuwai a tukai n ekeke odoku a a likuci i Masar. Vu za te dem a una wi ikebe azurufa amangatawantai (600), kodoku dem amangatawun n amangerenkupa (150). Nanai da feu e denke yi ngono ma aza a Hitiya n ma aza a Siriya.

2

Ofobuso adama kuma ka A'isa a gbayin

¹ Sulemanu u nekei kadanshi adama na a ma'a A'isa a gbayin adama a kula ku Vuzavaguđu n kefeke ko tsugono tsu ni.

² Da u zagbai uma a kupura ucanuku uma akpan amangatawencindere, (70,000) n aza a kuboso atali a nsansa uma akpan amangatawunkunlai, (80,000) n aza a kulana ulinga uma akpan a tatsu n amangatawantai, (3, 600).

³ Da Sulemanu u suki n akaka a nampa u Hiram mogono ma Taya, u danai, <<Su'uku mu n ndanga n sida tsu na vu su'uki esheku a va Dawuda adama a na u ma'aka kaçi ka ni kefeke kana u kudasangu.

⁴ Lana, mpa da na ofobuso adama na n ma'a A'isa a gbayin n kula ku Vuzavaguđu Kashile ka va, kata me erengu ku da adama o kusongu ili i magulani m uyo'o wa a ni, n adama a kuzuwa boroji vu cida a makyan dem, kpamu n adama

alyuka a kune'e ku kusongu kulivi n usana, a kannu ka Ashibi kobolo n kaḍiva ka wotoi u savu n kaḍiva kakau ka Vuzavaguḍu Kaṣhile ka va a kannu ka na a kiwanai. Nava wila u ḍa adama aza a Israila a ayin dem.

⁵ A'isa a gbayin a na mi a kuciga ku ma'a a gbayin a ḍa, adama a na Vuzavaguḍu Kaṣhile ka tsu ka la'a ta amali dem.

⁶ Ama yayi wa kufuḍa ku ma'aka yi A'isa a gbayin, a na wo okpoi gaḍi aḍangashile a yawai ni ba? Mpa ḍa ya a na ma ku ma'aka yi A'isa a gbayin, sai de m ma'a ubuta u kusongu ili i magulani.

⁷ Gogo na su'uku mu vuza na u keyevi ku ulinga wa azanariya n azurufa n iyim ishili n ilima u yevei kpamu kutsungu usuni m maḍiya n garula, kaṭa kpamu u fuḍa kuya'an idani, adama a na a tawa a ya'an ulinga a ubon u Yahuda a Urushelima kobolo n eyevi a ulinga a va, a na esheku a va Dawuda u lansa.

⁸ Kaṭa kpamu vu su'uku mu nu ndanga n sida nu n Firi nu ndanga m mandai ma aza a Lebano, adama a na n yeve ta a na agbashi a nu a fuḍa ta kukida ogboli mayin. N ciga ta agbashi a va a ya'an ulinga kobolo n agbashi a nu,

⁹ adama na a lansa mu ogboli n abundai, adama a na kpa'a ku na n cigai ku ma'a va, ki ta o kugbonguro n ili i mereve.

¹⁰ Mpa n ku tsupa ta agbashi a nu a na a kidai ogboli a agisamkpatsu akpan kamanga (20,000) a ishina i usoyi n agisamkpatsu a bali akpan kamanga (20,000) n edele a makyan akpan kamanga (20,000) n edele a mani'in ma zaitu akpan

kamanga (20,000).>>

¹¹ Da Hiram mogono ma Taya wu ushuki Sulemanu punu a katagarda ka akaka ka, u danai, <<Adama a na Vuzavagudu u ciga ta uma a ni, dada i zuwai da u zuwai nu vo okpo mogono me le.>>

¹² Da Hiram u danai, <<N cikpa ta Vuzavagudu Kashile ki Isaraila, vuza na u ya'in gadi n idika, ayi vu na u nekei mogono Dawuda maku mu ugboji n cico'o n kuyeve, ayi na u kuma'aka Vuzavagudu Al'isa a gbayin n kefeku ko tsugono ci ni.

¹³ <<Gogo na mi ta a kusu'uku wu n Hiram-abi, keyevi ka ulinga n abundai,>>

¹⁴ vuza na anaku a ni utai a Dan, esheku a ni kpamu vuza vu Taya. U fuda ta ulinga kau wa azanariya n azurufa n iyim ishili n iyim n atali n ogboli, n ku sura ku usuni n ku madiya n garula, n kuyeve ku ulinga u tsugbere tsu singai. Wi ta n kuyeve ki idani n abundai, u ya'an ta iyoci yi igani i na e nekei ni dem, wi ta a kuya'an ulinga n eyevi a ulinga a nu kobolo n aza a vuzagbayin va Dawuda esheku a nu.

¹⁵ <<Gogo na vuzagbayin vu su'uku agbashi a nu n alkama m bali m mani'in m makyan tsu na vu ya'in uzuwukpani.

¹⁶ Atsu ci ta a kukida ka wu ogboli a Lebano a na vu cigai, kata tsu gidalakpa a da a kutawa a mala yeve tsu zorukpo a da a mini a kubana Jopa. Kata a vu tankpamu vu dika a da a kubana a Urushelima.>>

¹⁷ Da Sulemanu u kecei kabundai ko omoci a na i punu a idashi a idika yi Isaraila, tsu na esheku a ni Dawuda e kecei, da u ciyai uma

akpan amangatawun n amangerenkupa n a tatsu n amangatawun atali (153, 600.)

¹⁸ Da u zagbai uma akpan amangatatsunkupa (70,000) okpoi adiki a ucanuku, uma akpan amanganashi (80,000) tankpamu eshe'wi atali a nsansa, n aza a na a kulana ulinga wa uma akpan a tatsu n amangatawantali, (3,600).

3

Sulemanu u gitai kuma'a A'isa a gbayin

¹ Da Sulemanu u gitai kuma'a A'isa a gbayin a Vuzavagudu a Urushelima a gadi vu kusan ku Moriya. A ubuta u na Vuzavagudu u gasai n esheku a ni Dawuda. U ma'in de A'isa a gbayin, a ulanga u kulapu ku Oruna vuza vu Jebusiya.

² U gitai kuma'a ka a kanna ka ire ko wotoi u ire a kaya ka nashi ko tsugono ci ni.

³ Tsu na Sulemanu u gisanki kuma'a ka A'isa a gbayin. Ufangi u ni udashi amanganashinkupa, wanshi tankpamu udashi kamangankupa n mekecu ma cau.

⁴ Kefeku ka na ki e kelime ka A'isa a gbayin a, wanshi u ni derere da wi n wanshi u kpa'a ka udashi kamangankupa, ufangi u ni udashi amangatawun n amanganashi (180). Da a surai asuvu e kefeke ka n azanariya koci.

⁵ Da u gerei ndanga n Firi punu a kunu ku gbayin ka, da u surai n da n azanariya koci, da u karai de ululu a nshuwa gadi va n ikani.

⁶ Da u kalai A'isa a gbayin a n atali a singai azanariya a na a tukai a idika i Paravayim.

⁷ Da u surai kasaka ka A'isa a gbayin ka n aburakpatsu, iga'in yi utsutsu, n utsutsu wa A'isa a gbayin a n azanariya, da a karai de i corobi a kasaka ka.

⁸ Da u ma'i mololo ma cida, ugadi u ni derere n wanshi wa A'isa a gbayin a, ugadi u ni udashi kamangankupa, wanshi feu udashi kamangankupa. Da u surai asuvu a kasaka a n azanariya koci a na a yawai ngura amangatawanta'i, (600).

⁹ Amiki a ikusa ya azanariya a yawa ta kilo amangatawantawun n amangatatsunkupa, (570). Da u surai kunu ku gadi ka n azanariya.

¹⁰ Da Sulemanu u she'wei i Corobi da u surai le n azanariya u zuwai punu asuvu o mololo ma cida ma.

¹¹ Ubapi we evelyu i Corobi ya, da baci a barakpai le a yawa ta udashi kamangankupa. Adama a na ugadi u kuvelyu kute ku yawa ta udashi u cindere n kagimi. Da Corobin vu te u bapai kuvelyu ku ni da sa'wai kasaka ka A'isa a gbayin a, da u bapai kuvelyu kute ku ni kpamu da ku sa'wai ku vu toku vu ni.

¹² Ta feu Corobin vu i re va u bapai kuvelyu ku te ku ni u sa'wai kuvelyu ku vu toku vu ni, da kpamu u bapai kuvelyu ku te da u sa'wai kasaka ka A'isa a gbayin a, kuvelyu ka feu udashi u cindere u da n kagimi.

¹³ Wanshi we evelyu i Corobin i re ya da baci a bapai le a yawa ta udashi kamangankupa. Icorobi ya i ta kashani a kinda utsutsu u kunu ku gbayin ka.

¹⁴ Da Sulemanu u ya'in kakashi ku utsutsu ko mololo ma cida n arikinla a mini mu usuni n mini

ma maḍiya n garula, n tsugbere tsu singai. Da kpamu u karaḗ ḍe i Corobi ya a kakashi ka.

Ashamkpatsu e re a iyim ishili.

(1 Ng 7:15-22)

¹⁵ Sulemanu u ya'in ashamkpatsu e re a iyim ishili e kelime ka A'isa a gbayin a, uḍangi u kashamkpatsu dem u yawa ta udashi kamanga n u cindere. Kashamkpatsu dem ki ta n kobisho ka na uḍangi u ni u yawai udashi u cindere n kagimi.

¹⁶ Da u kalai kobisho ka kashamkpatsu dem n igani yi ikani i na a ca'i i na i kara'a ka kobisho ashamkpatsu a. Da kpamu u karaḗ ḍe umaci u ruman amangatawun (100) paki n ikani ya.

¹⁷ Da a shikpai ashamkpatsu a, e kelime ka A'isa a agbayin. Kashamkpatsu ka na ki a ubon u ḍakai, u ḍekei ka'a Jakin, ka na ki ubon u gaḍi, u ne'i ka'a kula Bowazu.

4

Ucanuku wa A'isa a gbayin

(1 Ng 7:23-51)

¹ Mogono Sulemanu u ma'in katalikalyuka ka iyim ishili, ka na u ugadi u ni u yawai udashi kamangankupa, wanshi u ni udashi kaman-gankupa. uḍangi u ni udashi gendu.

² Da u ya'in kebelyu ka gbayin ka viyum vi shili adama a mini, ugavi u ni udashi u cindere n kagimi, wanshi u ni udashi gendu. N kagisamkpatsu ka kawin ka na ka yawai udashi amangere n tawun ḍa ka tsu kara'a kebelyu ka.

³ A ḍaka vu mashingi me kebelyu ka, a ya'an ta adaru e re a a iyoci yi obomburon a iyum i

shili, uḡangi u kobomburon dem udashi gendu. Iyum i shili i ḡa a luwai ḡa a ya'in obomburon a u matyangi n kebelyu ka.

⁴ Da a kiyangi kebelyu ka a gaḡi vo obomburom a iyum ishili kupa n e re, aḡi obomburon a, a kinda pulai. Aza a tatsu a kinda ubon u gaḡi, aza a tatsu a kinda kasana, aza a tatsu a kinda ubon u ḡakai, aza a tatsu a na a buwai a kinda kaḡivi.

⁵ Aguruzu e kebelyu ka a yawa ta udashi u tatsu. Kebelyu ka ki ta a kuḡika mini ndiki aḡpan amangatatsu (60,000), una u kebelyu ka wi ta upetikpi tsu maḡiki ko apulufa.

⁶ Da kpamu u ya'in ebelyu kupa adama a kuza'a, u zuwai a tawun a ubon u ḡakai, a tawun a ubon u gaḡi. A tsu za'a ta ucanuku wa alyuka o kusongu punu ebelyu a. Ama kebelyu ka gbayin ka anan ganu a ḡa a tsu sumba punu.

⁷ Da u ma'in aḡamkpatsu a nkuni kupa ma azanariya tsu na a dansai, ḡa u zuwai le punu Aḡisa a gbayin a, u zuwai aza a tawun n ubon u ḡakai, aza tawun kpamu n ubon u gaḡi.

⁸ Da kpamu u ya'in irikpa kupa ḡa u zuwai le feu punu Aḡisa a gbayin a, aza a tawun a ubon ḡakai, aza a tawun kpamu a ubon u gaḡi. Da u luwai nsasu ma azanariya amangatawun (100).

⁹ Da u lapulai ulanga adama anan ganu, n ulanga u gbayin u yoku n utsutsu u ku uwaka a ulanga wa. ḡa u surai utsutsu wu ulanga wa n iyum ishili.

¹⁰ Da u zuwai kebelyu ka ubon u ḡakai n tsu kasana ka kpa'a ka.

¹¹ Da Hiram u ma'in mgbodo n sheburu nu nvene n kuvishangu. Ta Hiram u kotsoi ulinga u

na mogono Sulemanu ma zuwai ni u ya'an A'isa a gbayin a Kashile.

¹² Ili i na u ya'in i dāda na, ashampatsu e re n obisho e re a na i tsu ebelyu e re a na i gadi va ashampatsu va, n adaru obisho e re n tsuzogu obisho e re a na i gadi va ashampatsu va,

¹³ n nlulu mu umaci u ruman aman-gatawanashi (400), kadaru dem ki ta n amangatawun adaru e re a gadi vu obisho ka kashampatsu.

¹⁴ Da kpamu u ya'in nsasu, masasu dem n kashampatsu ka ni,

¹⁵ kobolo n kebelyu kagbayin ka mini, n obomburon kupa n e re a na a banai kebelyu ka gbayin ka.

¹⁶ Nu mgbodo n i sheburu n ata'an ajivu adama a ulinga wi inyama, n ucanuku u na Hiram u ya'ankai mogono Sulemanu adama A'isa a gbayin a Kashile, u ya'in ta a da n iyim ishili i na o gboroi.

¹⁷ A kapulaka ka na ki devu n Kuyene ku Urdu, e mere ma likuci i Sukotu n Zereda, da mogono ma zuwai a luwai iyum ya da a tsuwain punu a enle a na lapulai.

¹⁸ Sulemanu u ya'an ta ili n abundai tsu na a fuda a ciya kuyeve ku kabundai ka iyim ishili i na a ya'ankai ba.

¹⁹ Da Sulemanu kpamu u ya'in ucanuku u na wi A'isa a gbayin a Kashile, katalikalyuka ka azanariya n kirukpa ku kuzuwa boroji vu cida,

²⁰ n ashampatsu a nkuni ma azanariya koci, adama a na akana o mololo ma cida tsu na a dansai,

²¹ n tsuzogu tsa apalu, nu nkuni n ikenekpetsu ya akina i na a ya'in azanariya koci,

²² n ili i kukimaka nkuni n اساس a gbagbain nu nvene nu nyelyu adama a ili i magulani n na a ya'in a azanariya koci, n utsutsu wa A'isa a gbayin, n ukungulu wu utsutsu u mololo ma, n ukungulu wu utsutsu u mololo ma cida ma A'isa a gbayin a dem a kumai le n azanariya koci.

5

¹ Ana mogono Sulemanu u kotsoi ulinga u kuma'a ka A'isa a gbayin a Kashile ka, da u ukai n ucanuku u na Dawuda esheku a ni erengi raka u Vuzavaguđu, da u tukai azurufa n azanariya kobolo n ucanuku wa raka u foboi a mpon ma A'isa a gbayin.

*A tukai n Akpati vu uzuwakpani A'isa a gbayin.
(1 Ng 8:1-13)*

² Da Sulemanu u zuwai nkoshi n gbara-gbara ma aza a Isaraila n aza e kelime ka kumaci ya aza a Isaraila n aza e kelime ka i'uwa yi ikaya i uma a Isaraila raka a Urushelima, adama a na a bana a tuka n Akpati vu uzuwakpani vu vuzavaguđu a likuci i Dawuda Sihiyona.

³ Da aza a Isaraila raka a gasai u mogono Sulemanu a makyan ma kadiva ka apam, ko wotoi u cindere.

⁴ Ana nkoshi m gbara-gbara ma aza a Isaraila a yawai, da aza e Levi a dikai Akpati vu uzuwakpani va.

⁵ a tukai n Akpati vu uzuwakpani va n Mayali mo Obolo n ucanuku u na erengi u na wi punu

ra_{ka} a_{tu}ka_i A_{li}sa_a gbayin, aza e Levi n anan ganu a _{da} a _{dika}i ucanuku wa.

⁶ Da mogono Sulemanu n uma a Isaraila ra_{ka} aza a na o bolongi e kelime ka Akpati vuzuwukpani vu Kashile, a_{ka}ni kuya'an alyuka a nlala n obomburon a_{bun}dai, tsu na a kufu_{da} ku kece ba.

⁷ Da anan ganu a bankai n Akpati vu uzuwukpani vu Vuzavagu_{du} va punu asuvu a kpa'a ka. Da a zuwai vu _{da} a_ubu_{ta} wu idashi i ni o mololo ma cida, a _{daka} va evelyu a i corobi.

⁸ I corobin ya i bapai evelyu e le a ga_{di} va Akpati vu uzuwakpani va n aburakpatsu a na a ci _{dika}i.

⁹ Aburakpatsu a i _{ta} a kuya'an n ugadi kau a na va kufu_{da} kene aci e le a_ubu_{ta} u cida, ama vi a kufu_{da} kene le n tsupulai ba. Aburakpatsu a i _{ta} _{de} a buwai a ubu_{ta} wa ali anana.

¹⁰ Ili i yoku yi punu akpati a uzuwukpani a ba, nshemberu ma atali n re n _{da} koci n na Musa u zuwai a ayin ana wi a kusan ku Horebu, a_ubu_{ta} u na Vuzavagu_{du} u ya'in uzuwakpani n aza a Isaraila, a na utai a idika i Masar.

¹¹ Da anan ganu a utai punu o mololo ma cida ma. Anan ganu a na o bolongi va ra_{ka} erengu _{ta} _{de} ka_{ci} ke le, _{da} utai babu ukuna u ka_{tsu}ra.

¹² Da aza a ishipa e Levi, _{da}da Asafa n Heman n Jedutun n muku n le n aza e le a ukai ntogu n tsuzogu n singai. A shamgbai a kasana n kata-likalyuka a kuwa'a umolu n agundari n nkala. Kpamu anan ganu amangatawun n kamanga a ku lika ishari (120).

¹³ Aza a ku lika ishari n aza a ishipa a dangusai ala_{ka}tsu makyan me te a cikpa Vuzavagu_{du}. A cananai ishipa a makyan ma na aza o yoku i a ku

lika_ avana, a kuwa'a ugogi, n a wa'i ucanuku u
tsuwa'i. A cikpai Vuzavaguđu n vishipa a kudana,
<<Ayi vuza kasingai ɗa,
ucigi u gbayin u ni wi ta_ o kuyongo ko
wannai,>>

Da keleshu ka palai A'isa_ a gbayin,
¹⁴ ali anan ganu a fuda a ya'an ulinga u le a ba,
adama a na tsugbayin tsu Vuzavaguđu ci shana
ta_ kpa'a ku Kaṣhile ka.

6

Sulemanu u zuwakai uma unaṣingai (1 Ng 8:12-21)

¹ Da Sulemanu u danai, <<Vuzavaguđu u dana
ta, wi ta_ o kuyongo a_ kayimbi ka kpaḃam.

² Ama m ma'aka wu ta_ A'isa_ a agbayin, ubuta_ u
na va kudaṣangu ko wannai.>>

³ A makyān ma na kobolo ka uma a Isaraila
i kashani, ɗa mogono Sulemanu u vadalukpai u
zuwakai uma unaṣingai.

⁴ U danai, <<Cikpai Vuzavaguđu Kaṣhile ki
Isaraila, vuza na n ekiye ku ni ku ɗa u shatangi
uzuwakpani u na u ya'ankai Dawuda esheku a_ va,
u danai,

⁵ <Ali a kannā ka na mu utukai_ n uma a_ va_ a
iɗika i Masar, n zagba likuci a_ kaṭsuma_ ka kumaci
ka aza a Isaraila ubuta_ u na n kuma'a A'isa_ a
gbayin adama a na a cikpa kula ku va_ ba, kpamu
n zagba vuza vu na u kutono n uma a_ va_ aza a
Isaraila ba,

⁶ ama gogo na n zagba ta_ Urushelima adama
a na kula ku va_ ku yongo ɗe. Kpamu n zagba

ta Dawuda wo okpo mogono ma uma a va aza a Isaraila.>

⁷ Esheku a va Dawuda u sheshe ta a kaḍu ka ni, a na wa ma'a A'isa a gbayin adama a kula ku Vuzavaguḍu, Kaṣhile ki Isaraila.

⁸ Ama ḍa Vuzavaguḍu u danai Dawuda esheku a va, <U ga'an ta a na vu sheshei a kaḍu ka nu vu ku ma'a A'isa a gbayin adama a kula ku va.

⁹ ama ko n nannai, avu ḍa va kuma'a A'isa a ba, ama maku ma na a ku matsaka wu ayi ḍa u kuma'a A'isa a gbayin adama a kula ku va.>

¹⁰ Gogo na Vuzavaguḍu u shatangu ta uzuwakpani u na u ya'in. Anana mi isaka ta esheku a va Dawuda, ḍa n ḍaṣangi a kakuba ko tsugono ka aza Isaraila, tsu na Vuzavaguḍu u ya'in uzuwakpani, ḍa kpamu n ma'in A'isa a gbayin adama a kula ku Vuzavaguḍu, Kaṣhile ki Isaraila.

¹¹ Punu A'isa a gbayin a ḍaḍa n zuwai akpati a uzuwakpani, u na Vuzavaguḍu u ya'in n aza Isaraila.>>

Avasa a Sulemanu (1 Ng 8:22-53)

¹² Da Sulemanu u shamgbai e kelime ka kata-likalyuka ka Vuzavaguḍu, e kelime ka aza a Isaraila raḱa, ḍa u ḍangusaḱ ekiye a ni gaḍi.

¹³ Sulemanu ta na u lapula ta ḍe kadasukpatsu ka iyim ishili. Wanshi u ni udashi u cindere n kagimi, ugaḍi u ni udashi u cindere n kagimi, uḍangi u ni kpamu udashi u cindere n kagimi. Da u shikpai ka'a a ulanga u kpa'a wa, ḍa u kumbai kadasukpatsu ka u kuḍangi e kelime ko kobolo ka uma, ḍa u ḍangusaḱ ekiye a ni a kubana gaḍi.

¹⁴ U ya'in avasa u danai, <<Vuzavaguđu Kašhile ki Isaraila, Kašhile ki de gadi ko punu na aduniyan tsu nu ba, avu na vu a kushatangu uzuwakpani u nu, vi ta kpamu kuyotsongu ucigi u ko wannai u nu wa aza a na i a nwalu a uye u nu n ađu e le raķa.

¹⁵ Avu da vu shatangi uzuwakpani u na vu ya'ankai kagbashi ka nu esheku a va Dawuda. Uzuwakpani u na vu ya'ain da tana vu shatangi u da anana.

¹⁶ Gogo na Vuzavaguđu Kašhile ki Isaraila, shatangu uzuwakpani u na vu ya'ankai kagbashi ka nu Dawuda esheku a va, an vu danai, da baci muku n nu n tonoi wila u va tsu na vu tonoi mu. <A kukpađa ku namba vuza na u kudasangu a kakuba ko tsugono ka aza a Isaraila ba.>

¹⁷ Gogo na Vuzavaguđu Kašhile ki Isaraila, ya'an vu shatangu kadanshi ka nu ka na vu danai kagbashi ka nu Dawuda.

¹⁸ <<Ama mayun da Kašhile ka kudasangu n uma aduniyan? Gadi adangashile a yawa wu ba, tedei A'isa e kenu a na n ma'in na.

¹⁹ N nannai dem pana avasa a kagbashi ka nu n ufolu u ni, Vuzavaguđu Kašhile ka va, zuwa atsuvu vu pana maši n kavasa ka na kagbashi ka nu ki a kuya'an e kelime ka nu,

²⁰ ya'an vu indana A'isa a gbayin a mpa kannan kayin, ubuta u na vu danai vi ta a kuzuwa a cikpa kula ku nu. Pana avasa a va a makyan ma na baci n zuwai aši a va a ubon u nanlo avasa.

²¹ Kata vu pana ufolu u va n uma a nu aza a Isaraila, a makyan ma na baci a ya'in avasa a kind a ubon u na mpa wa, ya'an vu panaka tsu de

gadi a ubuta u na vi, vu panaka tsu vu cinukpaka tsu unushi u tsu.

²² <<Da baci vuza u nusakai toku ni, ali da a zuwai ni u kucinai, da u tawai a katalikalyuka A'isa a gbayin a nampa,

²³ Vuzavagudu, kata vu pana de gadi. Vu ya'anka agbashi a nu afada, vu takacika vuza vu unushi va, vu bonoko unushi wa a kaci ka ni, kata vuza kamayun tankpamu vu yotsongi a na wi n unushi ba.

²⁴ <<Da baci irala i lya'i uma a nu aza a Isaraila, a nusaka wu ta da. Ama da baci uma a nu o bonoi wa nu a cikpai nu da kpamu o folonoi nu punu A'isa a nampa,

²⁵ kata vu panaka le de gadi, vu cinukpaka le unushi u le, kata kpamu vu bonoko le a idika i na vu nekei le n ikaya i le.

²⁶ <<Da baci a bayangi gadi ali u kpadai ku yo'o mini, uma a nu a nusaka wu ta, ama da baci a tawai a ya'in avasa a kinda A'isa a gbayin a nampa da a kasukpai ka gbani-gbani ke le, adama a na vu takacikai le,

²⁷ pana ka le de gadi, kata vu cinukpa n unushi wa agbashi a nu, uma a nu aza a Isaraila, yotsongu le uye usingai u na o kutono, kata vu yo'o mini a idika i na vu nekei uma a nu yo okpo yi ukani u le.

²⁸ <<Da baci kambulu ka tawai a idika ya ko madukpa, ko wunlai u gbani-gbani u na u tsu langasa ashina, ko apalu ko udekpu ko ntafamaci ko akyun, ko kpamu da baci irala i uwai a likuci i uma a nu da a kambuki i da, ko icu'u i madukpa n mbala kakau n na mi punu a likuci ya,

²⁹ ɗa baci vuza ko uma raḳa a vasai, ko o folonoi nu, adama a na e yevei ta unushi u le ali ɗa a ɗengusai ekiye e le a ku inda A'isa a gbayin a nampa,

³⁰ vu pana ɗe gaɗi a ubuta wu idaŋshi i nu, vu cinukpaka le unushi u le, kaṭa vu tsupa yaba dem wuntsukpi adama a na avu ɗa koci vu yevei kaɗu ka vuma.

³¹ Ta uma a nu a kupana wovon u nu nannai, kaṭa o tono uye u nu a ayin e le raḳa a na o kuyongo a idika i na vu nekei ikaya i tsu.

³² <<Ta feu nannai, ɗa baci komoci vuza na wi a katsuma uma a nu aza a Isaraila ba, wu utai a idika i da'in ɗa u tawai adama a na u pana ta kula kugbayin n kukiye ku tsura ku nu, n ulinga wi ili mereve i nu, ɗa baci u tawai ɗa u vasai a kinda A'isa a nampa,

³³ vu pana ɗe gaɗi a ubuta wu idaŋshi i nu, vu ya'an ili dem i na komoci ka ko folonoi nu, adama a na uma aduniyan raḳa e yeve kula ku nu, kaṭa e neke wu tsugbayin, tsu na uma a nu aza a Isaraila a kupana wovon u nu, i ta kpamu e kuyeve a na A'isa a gbayin a na n ma'i va n ma'a ta a ɗa n kula ku nu.

³⁴ <<Da baci uma a nu utai kuya'an kuvon n irala i le, ubuta u na baci dem vu danai le a bana, ɗa baci a vasai a ku inda likuci i nampa i na vu zagbai n A'isa a gbayin a na n ma'i adama a kula ku nu,

³⁵ pana avasa le n ufolu u le ɗe gaɗi, vu ya'anka le i na a cigai.

³⁶ <<Da baci a nusakai nu, adama a na babu vuma lima na u kukpaɗa kunusa, ali ɗa vu ya'in

wupa n e le vu nekei le ekiye irala i le, kpamu ali vu purai le a kubana a idika i yoku da'in ko devu,

³⁷ da baci a sabai adu e le, de a idika i na vu bankai le tsugbashi tsa, da o bonoi a shikai unushi u le da o folonoi nu de a idika i na i a tsugbashi tsa, a danai, <Tsu nusa ta, ci ya'an ta ka gbani-gbani,>

³⁸ da baci kpamu a shikai unushi u le n adu e le raka a idika i na a bankai le tsugbashi tsa, da a vasai a kinda idika i le i na vu neke ikaya i le, n likuci i na vu zagbai n A'isa a gbayin a na n ma'i adama a kula ku nu,

³⁹ pana avasa e le n ufolu u le de gadi a ubuta wu idashi i nu, vu ya'anka le tsu na u yotsoi.

⁴⁰ Gogo na Kashile ka va, ya'an aashi a nu o yongo a ubuta u nampa, kata vu zuwa atsuvu vu pana avasa a na a kuya'an a ubuta u nampa.

⁴¹ <<Vuzavagudu Kashile, danga vu bana a ubuta u kuvuka u nu,

avu n akpati a uzuwakpani a utsura a nu.

Vuzavagudu Kashile ya'an anan ganu a nu a ciya wishi u nu,

ya'an ncigi a nu a ya'an mazanga n kasingai ka nu.

⁴² Vuzavagudu Kashile, kata vu iwan mazagbi n nu ba.

Ciba n ucigi u kukpada ku kotso u na vu ya'ankai kagbashi ka nu Dawuda.>>

7

Erengi A'isa a gbayin
(1 Ng 8:62-66)

¹ Ana Sulemanu u kotsoi kuya'an avasa da akina utai gadi o songi alyuka ku kusongu n alyuka o yoku, da tsugbayin tsu Vuzavagudu tsu shanai punu A'isa a gbayin a.

² Anan ganu a fuda a uwa punu a kpa'a ku Vuzavagudu ka ba, adama a na tsugbayin tsu Vuzavagudu tsu shana ta kpa'a ka.

³ Ana aza a Isaraila raka enei akina a cipai n tsugbayin tsu Vuzavagudu A'isa a gbayin a, da a zalikai n aci e le a idika, a lya'i kayala da a cikpai Vuzavagudu, a danai, <<Vuzavagudu vuza kasingai da, ucigi u ni u tsu saba'a ba ko wannai.>>

⁴ Da mogono kobolo n uma raka a ya'in alyuka u Vuzavagudu.

⁵ Mogono Sulemanu u ya'in alyuka n obom-buron akpan kamanga n ere (22,000) nu nkyon nu nradika akpan amangatawun n kamanga (120,000). Da mogono n uma raka erengi A'isa a gbayin a Kashile.

⁶ Anan ganu a shamgbai a ubuta u na a zuwai le, aza e Levi feu a shamgbai n ucanuku u tsuwa'i n ili yi ilikushi i na mogono Dawuda u ya'in adama a ishipa i kucikpa Vuzavagudu, n a danai, ucigi u Vuzavagudu u na u tsu saba'a ba ko wannai. A ya'in ishipa i kucikpa Vuzavagudu n ucanuku wu iwashi tsu na Dawuda u danai le, aza a na i a kinda aza e Levi a shamgbai a likai ishari, a makyan ma na aza a Isaraila i kashani.

⁷ Da Sulemanu wu erengi mere mu ulanga mu ma A'isa a gbayin a Vuzavagudu, ta de u ya'in kune'e ku kusongu n ushuma u kune'e ku

maṭana, u ya'an ta nannai adama a na katalikalyuka ka iyum ishili ya ka gusa ta, ka'a ka dika kune'e ku kusongu n kune'e ki ishina n ku ushuma wu nnama ba.

⁸ Da Sulemanu u zuwai a ya'in kaḍiva ka ayin e cindere, aza a Isaraila o bolongi raka, adama a na kaḍiva ka gbangam ka'a, uma utai da'in ili i na i dikai ku'uwatai ku Hamatu n ubon u kasana a kubana a kara'a e kure'e ka aza a Masar n ubon u dakai.

⁹ A kanna ka kunlai a ya'an kobolo kagbayin, adama a na a ya'an ta de ayin e cindere a kaḍiva ke kerengu ku katalikalyuka. Da kpamu o doku a ya'in kaḍiva ka ayin e cindere.

¹⁰ A kanna ka kamanga n ka tatsu ko wotoi u cindere, da Sulemanu u kasukpai uma o bono a i'uwa i le, n maṭana m mazanga adama a kasingai ka na Vuzavaguḍu u nekei Dawuda n Sulemanu kobolo n uma a ni aza a Isaraila.

Vuzavaguḍu u doku u yotsongi kaḍi ka ni u Sulemanu
(1 Ng 9:1-9)

¹¹ Ta Sulemanu u kotsoi kuma'a A'isa a gbayin a Vuzavaguḍu n kefeku ko tsugono ka nannai, u ciyai ulya'i a ili i na u sheshei kuya'an a kaḍu ka ni A'isa a gbayin a Vuzavaguḍu n kefeku ko tsugono ka ni.

¹² Da Vuzavaguḍu u doku u yotsongi kaḍi ka ni u Sulemanu n kayin u danai ni. <<M Pana ta avasa a nu kpamu n zagba ta ubuta u nampa wa adama a kaḍi ka va, wo okpo A'isa a kuya'an alyuka.

¹³ Da baci n kpanduki gadi ali da a kpadai kuyo'o mini, ko da baci n suki akyun a takuma ica'ashi yi idika, ko n suku baci m madukpa a ubuta u uma a va,

¹⁴ da baci uma a na e ci deke n kula ku va, o goyoi kaci ke le, a vasai, a lamsai asi a va, a kasakpai ukuna u gbani-gbani u le, mi ta a kupanaka le de gadi, kata n cinukpaka le unushi u le, m potsokpo idika i le.

¹⁵ Gogo na asi a va i ta a kuyongo upaduki, kata n zuwa atsuvu m pana avasa a na a kuya'an a ubuta u nampa.

¹⁶ Adama a na n zagba ta de A'isa a nampa da kpamu merengi ada, adama a na a cikpa kula ku va a ubuta u nampa ko wannai. Asi a va n kadu ka va i ta o yongo de ko wannai.

¹⁷ Ama avu, da baci vu tonoi mu tsu na esheku a nu Dawuda u ya'in, da kpamu vu ya'in ili i na n danai nu vu ya'an, vu tonoi wila u va n ili i kutono,

¹⁸ mi ta a kuzuwa ntsukaya n nu n lya'a kelime n kulya'a tsugono ko wannai tsu na n ya'ankai n esheku a nu Dawuda uzuwakpani n danai, <I a kunamba vuza vu na u kulya'a tsugono a Isaraila ba a kpa'a ku nu.>

¹⁹ <<Ama da baci ntsukaya n nu n kpatalai a iwain kutono wila u va n ili i kutono i va i na n tonokoi da, da i bonoi i tonoi a mali o yoku ali i cikpai le,

²⁰ mi ta a kutakpa da uma a va aza a Isaraila a idika i na n nekei da. A'isa a gbayin a na merengi adama a na a cikpa kula ku va mi ta a kutakpa a da, n bonoko a da okpo ili i maka n ili i kadanshi

a ubuta u uma raka.

²¹ Ko a na wo okpoi A'isa a gbayin a ciya ta tsugbayin gogo na, makyan ke nu vuza na baci u walai da wu enei wi ta a kunamba ili i kudansa kata u tada kacuru u dana, <Yidai i zuwai da Vuzavaguđu u ya'ankai A'isa a gbayin a nampa n idika i nampa nannai?>

²² Uma i ta a ku ushuku a dana, <Adama a na a iwan ta Vuzavaguđu, Kashile ke le ka na ka utukai le a idika i Masar, da o bonoi o tonoi amali o yoku a kucikpa le. Dada i zuwai da Vuzavaguđu u tukai le n atakaci a nampa raka.> >>

8

Kagimi ka ulinga u Sulemanu

¹ A ukocishi u kaya ka kamanga, a na Sulemanu u ya'in ayi a kuma'a A'isa a gbayin a Vuzavaguđu n kefeku ka ni,

² da Sulemanu u doku u ma'asakai likuci-likuci i na Hiram u neke ni, da u zuwai aza a Isaraila a dasangu punu a likuci ya.

³ Da Sulemanu kpamu u banai u lya'i likuci i Hamatu-zoba n kuvon da wu isai i da.

⁴ Da u ma'i likuci i Tadamoru u na wi a meremune, kobolo n likuci i kuzuwa a ubon u Hamatu raka.

⁵ Da kpamu u ma'i likuci i Betu-horon vu a ka gadi, n Betu-horon vu na vi a kadakai, u bonokoi le likuci ni yi ukanji, n asaka a gbagbain n aburakpatsu,

⁶ da kpamu u ma'i likuci i Balata n likuci yi mpon n ubuta wi ili i kuzuwa i ni raka, n likuci yi ekeke odoku a ni n odoku a ni dem, da u ma'in

ili raka i na u cikalai a Urushelima n Lebano n uteku wu ubon u tsugono u ni raka.

⁷ Kumaci ku na ku buwai a idika ya, aza a na i aza a Isaraila a da ba, da da aza a Hitiya n aza a Amoriya n aza a Periziya n aza a Hiviya n aza a Jebusiya,

⁸ ele da kumaci kuna ku buwai a idika ya, aza a na aza a Isaraila unai ba, da Sulemanu u zuwai le ulinga u tsugbashi u na i a kuya'an yi ali anana.

⁹ Ama u zuwa vuza vi Isaraila tsugbashi ba, da u bonokoi le okpo osoji a ni n aza e kelime osoji n aza e kelime e keke odoku n akumbi odoku a ni.

¹⁰ Da kpamu okpoi aza a gbara-gbara o mogono ma Sulemanu, kabundai ka aza a na i o kutono aza a ulinga ele da uma amangatawenre n a tawun (250).

¹¹ Da Sulemanu u tukai n vuka vi ni mekere ma Firi'auna de a likuci i Dawuda da u bonoko ni a kpa'a ku na u ma'akai ni, adama a na u dana ta, <<Vuka vu va vi a kudasangu e kefeku ka Dawuda mogon mi Isaraila ba, adama a na ubuta u na baci akpati vu uzuwakpani vu Vuzavaguđu va a uwai dem ubuta u cida u da.>>

¹² Da Sulemanu u ya'in kune'e ku kusongu u Vuzavaguđu a katalikalyuka ka na u ma'akai Vuzavaguđu e kelime ka utsutsu ka A'isa a gbayin a,

¹³ U ya'in kune'e ku kusongu ku kannu dem tsu na wila u Musa u dansai, i ta e kuneke alyuka a kannu ka Ashibi n kune'e ku wotoi usavu n kadiva ka tatsu a kaya, da da kadiva ko boroji vu babu yisiti, n ke kuden n ka apam.

¹⁴ Tsu na Dawuda esheku a ni o tonoi, da u zagbai anan ganu katsura-katsura tsu na a

kuya'an ulinga u le, da u zuwai aza e Levi adama a kucikpa a baṅka anan ganu n ulinga u kanna dem. Da kpamu u zuwai aza a kindi ku kefeku a utsutsu dem, adama a na ta Dawuda vuma Kashile u dansai nannai.

¹⁵ Anan ganu n aza e Levi a ya'in nannai, a kpatalai a kasukpai ili i na mogono ma danai a ya'an ba, ko a ubuta wu ulinga wu mpon ba.

¹⁶ Ta Sulemanu u kotsoi ulinga u kuma'a ka A'isa ka nannai, ili i na i dikai a kanna ka na a varai kuma'a ka ali a kubana a ukocishi wa A'isa a gbayin a Vuzavaguḍu. Ta o kotsoi kuma'a ka A'isa a gbayin a Vuzavaguḍu nannai.

¹⁷ Da Sulemanu u banai Eziyon-gebe n Ilatu, likuci i na yi a kakina ka mala, a idika i Edom.

¹⁸ Da Hiram u su'uki Sulemanu n antsu a mini n antiki e le, aza a na a fudai mini mayin. Aza a ulinga a Hiram n aza a Sulemanu a banai a Ofiri a tukai n mogono Sulemanu n azanariya a na amiki e le a yawai kilo akpan kupa n a tawun (15,000).

9

Egbere vu Sheba u banai u Sulemanu

¹ Ana egbere vu Sheba u panai arabali tsu na Sulemanu wu utai kula, da u tawai a Urushelima adama a na u kondo yi n keci ku gbagbain, u yawai a Urushelima n aza a na o soki ni, n arakuma ucaniki n ili i wali, n azanariya abundai n atali a singai-singai. Ana u yawai u Sulemanu, da u tonokoi ni ili i na yi a kaḍu ka ni raka.

² Da Sulemanu wu ushuki ni keci ku ni raka, babu keci ku na u kpaḍai ku ushuku. Ko ili u sokongi ba.

³ Ana egbere vu Sheba wu enei kuyeve ku Sulemanu, n kefeke ka na kpamu u ma'i,

⁴ n ilikulya i na yi a kirukpa ku ni n tsu na nkoshi m gbara-gbara n ni a tsu dasangu, n tsu na i a kuya'anka yi ulinga, n aza a na e ci neke yi ili i kuso'o, n icu'u yi ntogu ma aza a ulinga a ni, n kune'e ku kusongu ku na u ci neke A'isa a gbayin a Vuzavagudu. Da u kanaị una.

⁵ Da u danai mogono, <<Mayun da arabali a na m panai a idika i va ukuna wu ulinga u nu n kuyeve ku nu,

⁶ mu ushuku n arabali e le ba, ama n tawa ta me ene n ashi a va. Ko kagimi ka kuyeve ku nu ma a dana mu ba, mayun i na menei i la'a ta i na a danai mu.

⁷ Aza a mazanga a da uma a nu n agbashi a nu aza a na i a kuya'anka wu ulinga kowanai, adama a na makyan dem i ta a kupana kadanshi ke kuyeve ku nu.

⁸ Cikpa Vuzavagudu Kashile ka nu, ayi na u panai u yo'o u nu da u zuwai nu a kakuba ko tsugono ci Isaraila adama a na vu lya'a tsugono a kula ku ni. Adama a na Kashile ka nu ka ciga ta aza a Isaraila kpamu u ciga ta a tsurukpa kowanai, dada i zuwai da u zuwai nu mogono, ciya vu ya'an afada a usubi n a mayun.>>

⁹ Da Egbere u nekei mogono Sulemanu azanariya kilo akpan a nashi (4,000), n ili i wali yi abundai n atali a singai. A sa'wa kuciya ili i wali ci ili i na Egbere vu Sheba u nekei mogono Sulemanu ba.

¹⁰ Antiki a antsu a Hiram kobolo n aza a ulinga a Sulemanu a tukai n azanariya a Ofiri, da kpamu a

tukaj n ogboli a ndanga m mandai n atali a singai.

¹¹ Da mogono ma ya'in adasukpatsu A₁isa a gbayin a Vuzavagudu n kpa'a ku mogono nu ndanga ma, da kpamu u ya'in umolu n ugogi adama aza a ishipa. A sa'wa kene icu'u yi ili i singai i nanlo a idika i Yahuda ba.

¹² Da mogono Sulemanu feu u nekei Egbere vu Sheba i na u cikalai n ili i na wu ecei raka, da u nekei ni ucanuku u na u la'i i na u tukaj ni. Da u lazai o kubono a idika i ni n aza a na o soki ni.

Uciyi u mogono Sulemanu

(1 Ng 10:14-25)

¹³ A kaya dem mogono Sulemanu u tsu isa ta azanariya kilo akpan kamanga n a tatsu (23,000),

¹⁴ babu bi'i utafu u na aza a tsulaga a tsu tuka, n kodokpotsu ka aza a tsulaga, kpamu ngono ma aza a Arabiya n anan i gomuna a tsu tuka ta mogono azurufa n azanariya.

¹⁵ Da mogono Sulemanu u yimai nraga m gbagbain amangatawenre (200), u ya'an ta maraga dem n azanariya a na yawai kilo vu cindere.

¹⁶ Da kpamu u yimai nraga n kenke'en amangatawantatsu (300), u ya'an ta maraga dem azanariya a na a yawai kilo vu re. Da mogono ma zuwai le a kefeku ko tsugono ka na u ma'in nu ndanga n Lebano.

¹⁷ Da kpamu mogono ma ya'in kakuba ko tsugono ka gbayin n anga kagiwa, da a padarai ka'a n azanariya koci.

¹⁸ Kakuba ko tsugono ka ki ta n idasakpatsu i tali, n ubuta u ku zuwa ene wa azanariya, da a gbabai a da n kakuba ka, a kakambu dem ka

kakuba ka ki ta n ubuta u kuzuwa kukiye ku na a ya'in kululu ku ikawu i re kashani,

¹⁹ Da kpamu Sulemanu u ya'in nlulu ma i kawu kupa n re, kete dem kashani a u koci u kadasukpatsu ka kapashi dem. Babu tsugono tsu uduniya tsu nampa tsu na a ku gisangu n tsugono tsu nampa.

²⁰ Nkoko'o raka n mogono Sulemanu a ya'an ta n da n azanariya, n ucanuku wu ulinga u kefeku ka na e ci deke kutsun ku Lebano, a ya'an le ta n azanariya koci. A ya'an le n azurufa ba adama a na a ayin o tsugono tsu Sulemanu o bonoko azurufa ili ba.

²¹ Mogono mi ta n antsu a mini a na a tsu tono mini uma a Hiram a kulansaka ikebe. Aya tatsu dem o tsu bonoko ta azanariya n azurufa n anga agiwa, nu nkalu n omo.

²² Mogono Sulemanu u la'a ta ngono ma aduniyan raka uciyi n kuyeve.

²³ Ngono ma aduniyan raka a kanai kubana sa u Sulemanu adama a na a pana kuyeve ku na Vuzavagudu u nekei ni.

²⁴ Yaba dem vu le u tsu tawa ta n kune'e ka azurufa n azanariya nu ntogu n ucanuku u kuvon, n ili i wali n odoku nu mkparagi a kaya dem.

²⁵ Mogono Sulemanu wi ta n afalaka o odoku akpan anashi (4,000) n ekeke odoku o kuvon a ni, wi ta kpamu n odoku akpan kupa n ere (12,000) a na u zuwai a likuci ye ekeke o kuvon, o yoku tankpamu n mogono a Urushelima.

²⁶ Da u lya'i tsugono tsu ngono m ubon u na u dikai a Yufiretu a kubana a idika i Filisitiya, ali a

uteku wi idfika ya aza a Masar.

²⁷ Da mogono ma zuwai azurufa okpoi ili i gbani tsa atali a Urushelima, da kpamu u shikpai ndanga n sida n kabundaj okpoi tsu ndanga m mabiri a ubon wa aginda aza a Yahuda.

²⁸ Sulemanu u tsula ta odoku a idfika i Masar n idfika kakau kpamu.

Ukpa u Sulemanu

(1 Ng 11:41-43)

²⁹ Ulinga u Sulemanu u na u buwai ili i na i dfikai a ugiti ali a kubana a ukocishi, yi ta ufani a katagarda ka arabali e keneki Natan, n kene ku Ahija vuza vu Shilo n Ido koboci n kene ku na u ya'in adama a Jerobuwam maku ma Nebatu.

³⁰ Sulemanu u lya'i tsugono tsa aza a Isaraila raka a Urushelima aya amangere.

³¹ Da u bankai ukpisa da a cidangi ni a likuci i Dawuda esheku a ni. Da Rehobuwam kolobo ka ni ko okpoi mogono a una u ni.

10

Aza a Israila a ya'ankai Rehobuwam Ugbami-wasuvu

(1 Ng 12:1-20)

¹ Rehobuwam u banai e Shekem, adama a na aza a Isaraila o bolongu ta de raka adama a na a zuwai wo okpo mogono.

² Ana Jerobuwam kolobo ka Nebatu u panai arabali i ta a kuzuwa Rehobuwam wo okpo mogono, da wu utaj a Masar a na wi ishi u sumai a ashi e Sulemanu da u bonoi.

³ Da uma a_suki e deke Jerobuwam, da ayi n uma a Isaraila rak_a a banai u Rehobuwam da a danai.

⁴ <<Esheku a_nu a zuwaka tsu ta_kogboro ka_ami n abundai, ama gogo na jebe ke tsu atakaci a ulinga n kogboro ka_ami ka, kata_atsu ci ya'anka wu tsugbashi.>>

⁵ Da Rehobuwam u danai le, <<Walai kata_ i bono a kannu ka tatsu.>> Da uma a, a laizai.

⁶ Da mogono Rehobuwam we ecei nkoshi m gbara-gbara_n na n ya'ankai esheku a_ni Sulemanu ulinga a ayin a na wi n wuma. U danai, <<Odoki e ne a dai ya kuneke, adama a na mu ushuku uma a nampa?>>

⁷ Da ushuki ni, <<Da baci vu panai asuvayali a uma a nampa, da vu ya'ankai le i na a cigai, kpamu vu bonoko le n kadanshi ka singai, i ta_o ko okpo agbashi a_nu makyam dem.>>

⁸ Ama Rehobuwam u iwain odoki a na nkoshi m gbara-gbara_ma n nekei ni da u banai u cinakai adangani ele na i ushan u te, ele na gogo na okpoi ni aza a odoki.

⁹ Da we ecei le, <<Odoki e ne a dai ya kuneke mu? Ciya tsu ushuku uma a nampa a, a na a danai, <Sadaka tsu ami o kogboro a na esheku a_nu a zuwakai tsu.> >>

¹⁰ Da adangani a na dangai ayin e te n ayi va a danai, <<Dana uma a na a danai nu va, <Esheku a_nu a zuwaka tsu ta_kogboro ka_ami, ama avu sadakpa tsu ka'a,> Ama dana le, <Kajivu ke kenu ka_va ka la'a ta_kukyun ke esheku a_va m gbara.

¹¹ Esheku a_va a zuwaka da ta_kogboro ka_ami kau, mi ta_o kudoku ada la'a tsu na ishi. Esheku

a va a faba da ta m mashawuri, ama mpa mi ta a kutakacika da n adyabu.> >>

¹² Ana ayin a tatsu a lazai da Jerobuwam n uma a raka o bonoi u Rehobuwam, tsu na mogono ma danai, <<Ayin a tatsu a ya'an baci i bono wa va.>>

¹³ Da Rehobuwam mogono mu ushuki uma a n a suvu usudukpi, adama a na wu ushuku n odoki a na nkoshi m gbara-gbara ma n nekei ni ba

¹⁴ u tonoi odoki a na adangani a e nekei ni da u danai, <<Esheku a va a zuwaka da ta kogboro ka amiki kau, mi ta o kudoku a da a la'a tsu na ishi. Esheku a va a takacikai da m mashawuri, ama mpa mi ta a kutakacika da n adyabu.>>

¹⁵ Ama mogono ma panaka uma a ba, adama a na kusheshe ku Vuzavagudu ku da nannai, ciya u shatangu kadanshi ka na u danai Jerobuwam maku ma Nebatu a una u keneki Ahija vuza va aza a Shilo

¹⁶ Ana aza a Isaraila raka e enei mogono ma panaka le ba, da a ushuki mogono ma a danai, <<Te ugboku u tsu wi a ubuta u Dawuda, yida ci n i da a ubuta u maku me Jesi? Bonoi a apam a da, ada aza a Isaraila, lanai i'uwa i da, ada uma a Dawuda feu i lana i'uwa i da.>> Da aza a Isaraila a lazai o bonoi a i'uwa i le.

¹⁷ Ama aza a Isaraila a na i o kuyongo a likuci i Yahuda, Rehobuwam da wi a kulya'aka le tsugono

¹⁸ Da Rehobuwam mogono u suki Adoram, vuza na wi vuza kelime vu ulinga u tsugbashi, ama da aza a Isaraila raka a varai ni ali unai. Ana Rehobuwam mogono wu enei nannai, da u ya'in gogo'o u kumbai keke vo odoku a ni da u sumai a kubana a Urushelima.

¹⁹ Ili i na i dikai a ayin a nanlo ali a kutawa anana aza a Isaraila i a kuya'ansaka kpa'a ku Dawuda ugbamiwasuvu.

11

Kene ku Shemaya (1 Ng 12:21-24)

¹ Ana Rehobuwam u yawai a Urushelima, u bolongi eyevi a vishili uma akpan amangatawun n amanganashi (180,000), a kumaci ku Yahuda n kumaci ku Bayami, adama a na a ya'an kuvon n aza a Isaraila ciya o bonoko tsugono tsa u Rehobuwam maku ma Sulemanu.

² Ama da Kashile ka ya'in kadanshi n Shemiya vuma vu Kashile, u danai,

³ <<Dana Rehobuwam maku ma Sulemanu mogono ma Yahuda n aza a Yahuda raka n aza a Bayami ali n aza a Isaraila a na a buwai dem,

⁴ <Ili i na Vuzavaguđu u danai i dađa na, kaka i bana i shilika n aza n aza a da ba. Yaba dem u bono a kpa'a ku ni, na va ukuna u va u da.> >> Da o tonoi kadanshi ka Vuzavaguđu yaba dem u bonoi a kpa'a, tsu na Vuzavaguđu u danai.

⁵ Da Rehobuwam u dasangi asuvu a Urushelima da u ma'in likuci yi ukanji adama aza a Yahuda,

⁶ m Batalami n Etam n Tekowa,

⁷ m Betu-zuru n Soko n Adulam

⁸ n Gatu n Maresha, n Zifa,

⁹ n Adorayim n Lakishi n Azeka

¹⁰ n Zora n Ayijalon kobolo n Heburon. Ele na va e le da likuci yi nshilya ma aza a Yahuda m Bayami.

¹¹ U zuwai a ma'in mashilya ma utsura adama a na a kpada likuci ya, ɗa u zuwakai le ovonshi osoji, a likuci dem a tsu zuwa ta ilikulya'a n mani'in ma zaitu m maƙyaƚ.

¹² Da u zuwai nraƙa n abata a likuci ya raƙa, ɗa u ya'in le n utsura kaƙu. Da Yahuda m Bayami okpoi ubuta u ni.

¹³ Da anan ganu n aza e Levi n ubon wa aza a Isaraila raƙa o bonoi wa a ni.

¹⁴ Ali aza e Levi a kaƙuƙpai a kamba a kalina n ucanuku u le, ɗa o bonoi a ubon u Yahuda a Urushelima adama a na Jerobuwam n olobo a ni a saƚka le ta ku okpo anan ganu a Vuzavaguɗu.

¹⁵ Da u zagbai anan ganu a ni adama a na ya'an ulinga a nvali, n amaƙi a ululu a ngaji nu ndendem a na u ya'in.

¹⁶ Ama aza a na a zuwai kaɗu u Vuzavaguɗu Kaƙhile ki Isaraila, a kumaci dem o tsu tonon ta aza e Levi a kubana a Urushelima kuya'an ka alyuka u Vuzavaguɗu, Kaƙhile ka ikaya i le.

¹⁷ Da a zuwai tsugono tsu Yahuda tsu ya'in utsura ɗa kpamu a ya'in aya a tatsu a kuƙaƚa Rehobuwam kolobo ka Sulemanu matsukaya ma Dawuda, a kaƙsuma ka aya a tatsu a o tonon uye u Sulemanu n Dawuda.

Aza a kpa'a ku Rehobuwam

¹⁸ Rehobuwam u zuwa ta Mahalatu mekere ma Jerimotu n Abihayi vuka vi ni, mekere ma Eliyabu matsukaya ma Jesi, Jerimotu.

¹⁹ Da u matsakai ni olobo, Jewushi n Shemariya n Zaham.

²⁰ Da kpamu Rehobuwam u zuwai Ma'aka mekere ma Absalom, vuza na u matsakai ni, Abiya n Atayi n Ziza n Shelomitu.

²¹ Rehobuwam u la'a ta n kuciga ma'aka mekere ma Absalom n amaci a ni n amaci a pulai. Amaci a na u zuwai ele da kupa n kunlai, amaci a pulai amangatatsu, wi ta n muku mo olobo kamanga n kunlai, nu nkere amangatatsu.

²² Da Rehobuwam u zagbai Abiya kolobo ka Ma'aka wo okpoi vuza vu kelime a katsuma ko otoku a ni, adama na u zuwa yi mogono.

²³ Rehobuwam u ya'in ugboji, da u pecekushi muku mo olobo n yoku n ni ubuta kakau a katsuma ka likuci i ubon u Yahuda m Bayami punu a likuci yi nshilya i na u ma'i raka. U nekei le uciyi n abundai da kpamu dikai le amaci n abundai.

12

Mogono ma Masar ma bankai Urushelima kuvon
(1 Ng 14:25-28)

¹ Ana tsugono tsu Rehobuwam ci shamgbai mayin, da kpamu we enei u ciya ta utsura, da ayi n aza a Isaraila raka a vakangi wila u Vuzavagudu.

² Adama a unambi wu usubi u le u Vuzavagudu, da a kaya ka tawun ko tsugono tsu Rehobuwam Shishaka mogono ma Masar ma bankai Urushelima n kuvon.

³ U banai n ekeke odoku kakpan n aman-gatawenre (1,200), n akumbi odoku akpan aman-gatatsu (60,000), n kabundai ko osoji a na i kukece

ba. A katsuma ke le osoji a Libiya i ta punu, n osoji a Sukim, n osoji a Itopiya.

⁴ Da u lya'i likuci yi nshilya n Yahuda ali a kubana a Urushelima.

⁵ Da keneki Shemaya u tawai u Rehobuwam kobolo n aza e kelime a Yahuda aza a na o bolongi a Urushelima adama a na i ta a kupana wovon u Shishaka, da u danai le, <<Ili i na Vuzavagudu u dansai i da da na, <Ada i vakangu mu ta, adama a nannai mpa feu n vakangu da ta n nekei da ekiye a Shishaka.> >>

⁶ Da aza e kelime ka Isaraila m mogono Rehobuwam a shikai unushi u le, a danai, <<Vuzavagudu u ya'an ta derere.>>

⁷ Ana Vuzavagudu we enei a shika ta unushi u le, da Vuzavagudu u doku u ya'in kadanshi n Shemaya, u danai, <<A na wo okpoi a shika ta unushi u le mi ku una le ba, ama mi ta a ku isa le. Mi e kuneke le ekiye a Shishaka u takacika le ba.

⁸ Ama i ta a kuya'anka Shishaka tsugbashi, adama a na e yeve tsu na o kutono mu n tsu na o kutono aza o tsugono tsa aduniyan kau.>>

⁹ Ana Shishaka mogono ma Masar ma bankai Urushelima n kuvon, da u purai ucanuku u singai wa A'isa a gbayin a Vuzavagudu n u kefeku ko mogono. U purai ili raka, ali nu nraga ma azanariya n na Sulemanu u ya'in.

¹⁰ Da mogono Rehobuwam u doku u ya'in nraga n yoku mi iyum i ishili a una wa aza azanariya a, da u nekei n da wa aza e kelime ko osoji a na i a kinda utsutsu u kefeku ko mogono.

¹¹ Ayin a na baci de dem mogono mi a kubana A'isa a Vuzavagudu, aza a kindi a i ta a kudika

nragā ma, kaṭa megeshe o bonoko n ḁa a kunu ku uwoku.

¹² Adama a na ayi Rehobuwam u shika ta unushi u ni, ḁa wupa u Vuzavaguḁu u vaki, ḁa u kpaḁai ku takacika yi kaṁ. Nanai va ḁa a ciyai ili i singai i yoku a Yahuda.

Kagbati ku ukuna u tsugono u Rehobuwam

¹³ Da mogono Rehobuwam u zuwai tsugono ci ni tsu tsurukpai mayin a Urushelima. Wi ta n aya amangere n kete a ayin a na wo okpoi mogono, ḁa ulyai tsugono a likuci i Urushelima ali aya kupa n e cindere a likuci i na Vuzavaguḁu u zagbai a kaṭsuma ka aza a Isaraila adama a na a cikpa kula ku ni ḁe. Kula ka aṅaku a ni ku ḁaḁa Na'ama, vuza va aza a Amona.

¹⁴ U ya'an ta ka gbani-gbani adama a na u zuwa kaḁu ka ni a ubuta u kutono ku Vuzavaguḁu ba.

¹⁵ Ulinga u na Rehobuwam u ya'in, ili i na i ḁikai a ugiti ali a kubana a ukocishi, yi ta uḁani a katagarda ka arabali e keneki Shemaya n ka keneki Ido. A ayin a nanlo a Rehobuwam n Jerobuwam o yongo ta o kuvon.

¹⁶ Da Rehobuwam u bankai ukpisa ḁa a ciḁangi ni a likuci i Dawuda, ḁaḁa Urushelima. ḁa Abija maku ma ni wo okpoi mogono a una u ni.

13

Abija mogono ma Yahuda

(1 Ng 15:1-8)

¹ A kaya ka kupa n kunlai ko tsugono tsu Jerobuwam maku ma Nebatu, ḁa Abija u gitai tsugono a Yahuda,

² ɗa ulyai tsugono tsu Urushelima aya a tatsu. Kula ka anaku a ni ku ɗa Ma'aka, mekere ma Uriyelu vuza va aza a Gibiya. Da vishili vu dangai u Abija n Jerobuwam.

³ Da ayi Abija u banai kuvon ka n ovonshi akpan amangatawanashi (400,000) a na a fudai kuvon, ama ɗa ayi Jerobuwam tamkpamu u darai ovonshi akpan amangatawunkunlai (800,000).

⁴ Ayi Abija u shamgbai a kusan ku gbayin ku Zemarayim ku na ki aginda a likuci i Ifirayimu, ɗa u dangusai kalakatsu u danai, <<Jerobuwam kobolo n aza a Isaraila raka panai.

⁵ Ada i yeve a na Vuzavaguɗu, Kashile ki Isaraila ke nekei tsugono ci Isaraila u Dawuda nu ntsukaya n ni a ubuta wu uzuwakpani wu mkpadi n na mi ali n tsukaya ba?

⁶ Ko n nannai ɗa kpamu Jerobuwam kolobo ka Nebatu, kovonshi ka Sulemanu kolobo ka Dawuda, u ya'anka ta vuzagbayin vu ni ugba-mukaci.

⁷ Da u bolonki kaci ka ni aza a kavama n aza a gbani-gbani adama a na a shilika n Rehobuwam kolobo ko Sulemanu a ayin a na wi bi'i kadangan, babu utsura n ugboji u na wa kufuda ku shilika n e le.

⁸ <<Ama gogo na i fobuso ta a na ya ku iwan tsugono tsu Vuzavaguɗu, tsu na ci ekiye a kumaci ku Dawuda. Mayun ɗa a na yi n kabundai ko ovonshi kobolo n ululu mo obomburon a azanariya a na Jerobuwam u ya'ankai ɗa, okpo amali a ɗa.

⁹ Ama vu loko ta anan ganu a Vuzavaguɗu olobo a Haruna aza e Levi. Da vu zuwai anan ganu a kaci ka nu, tsu uma a likuci o yoku ba.

Yaba dem vu na baci de wu erengi ka_{ci} ka_{ni} u ta_{wai} n kobomburon nu agiri n cindere wi ta_a ku okpo ganu vu ama_{li} ka_{nu} ka na ki Kashile ba.

¹⁰ Ama a_{tsu}, Vuzavagu_{du} da Kashile ka_{tsu}, kpamu ci iwan yi ba. Anan ganu a na i a kuya'anka Vuzavagu_{du} ulinga olobo a Haruna a da, kpamu aza e Levi koci a_{tsu} ba_{nka} le.

¹¹ Usana n kulivi lakam e ci neke ta_{alyuka} o kusongu n ili magula_{ni} u Vuzavagu_{du}. Kata_a a dara boroji vu ka_{diva} a kirukpa ku cida, kata_a a dyaba nkuni a kashamkpatsu ka azanariya kulivi lakam. Adama a na a_{tsu} ci ta_a kutono wila_u u Vuzavagu_{du} Kashile ka_{tsu}. Ama a_{da} i ka_{sukpa} yi ta.

¹² Kashile ki ta_{kobolo} n a_{tsu}, ayi da mogono ma tsu. Anan ganu a_{ni} kobolo n ishari i le, i ta_a kulika_i da, i na yi a kuzuwa tsu kuvon n a_{da}. A_{da} aza a Isaraila kata_i ya'an vishili n Vuzavagu_{du} Kashile ki kaya i da_{ba}, adama a na yi a kuciya ulya'i ba.>>

¹³ E le a katsuma_a ka ukuna u nampa, ci na de Jerobuwam u fobuso ovonshi a ka_{capa} ke le, adama a na ayin a na baci ayi wi kelime ka aza a Yahuda kata_a aza a_{ni} o bopo ka_{capa} ke le.

¹⁴ Ana aza a Yahuda a_{lanai} da enei osoji a Jerobuwam a kambuku ku le ta. Da o folonoi Vuzavagu_{du}, da anan ganu a_{likai} ishari,

¹⁵ da ovonshi aza a Yahuda a_{dengusai} ala_{kat}su a ya'in isali i kuvon. Ana a ya'in nannai, da Kashile ka nekei le ulya'i u Jerobuwam n ovonshi a_{ni}, da u zuwai le a sumai e kelime ka Abija n osoji a_{ni}.

¹⁶ Da aza a Isaraila a sumai e kelime ka aza a

Yahuda, da tana Kashile ke nekei le ekiye osoji a Yahuda.

¹⁷ Da Abija n ovonshi a ni unai ovonshi a utsura aza a Isaraila akpan amangatawantawun (500,000).

¹⁸ Ta a lya'i aza a Isaraila n kuvon a ayin a nanlo nannai. Da ovonshi a Yahuda a ciyai ulya'i adama a na e neke ta adu e le u Vuzavagudu Kashile ka ikaya i le.

¹⁹ Da Abija u lokoi Jerobuwam da wu isai likuci i gbayin i Betelu kobolo n i wawa'a, Jeshana n Efuron n likuci i wawa'a i na yi ukara'i n ayi.

²⁰ Jerobuwam u doku u ciya utsura a ayin a tsugono tsu Abija kpamu ba. Da Vuzavagudu u lapai Jerobuwam da u kuwai.

²¹ Ama da Abija u gbonguroi n utsura. Da u zuwai amaci kupa n anashi da a matsakai ni olobo kamanga n ere n nkere kupa nu n tali.

²² Ulinga u na u buwai u Abija n ukuna u ni kadanshi ka ni yi ta udani a katagarda ka arabali e keneki Ido.

14

Asa mogono ma Yahuda (1 Ng 15:9-12)

¹ Da Abija u bankai ukpisa, da a cidangi ni a likuci i Dawuda da da Urushelima. Da Asa maku ma ni wo okpoi mogono a una u ni, da idika i ciyai matana aya kupa.

² Asa u ya'in ili i na yi mejege u Vuzavagudu Kashile ka ni.

³ Da u mudaj katalikalyuka ko omoci n ubuta wa avasa a na a ga'in ba, da u bosoi atali a cida da kpamu u kapai ashamkpatsu a kamali ka Ashera.

⁴ Da u danai uma a Yahuda a lansa Vuzavagudu Kashile ka ikaya i le, kata o tono wila u ni n ku yotsongusu ku ni.

⁵ Da u mudaj nvali ma ubuta u kucikpa n katalikalyuka a ko kusongu ili i magulani a likuci yi nshilya raka i na yi ubon u Yahuda. Da a ciyai matana a ayin o tsugono tsu Asa.

⁶ Da u ma'asakai likuci yi nshilya n Yahuda, adama a na idika ya yi ta idashi i matana. Babu kuvon a makyan ma, adama a na Vuzavagudu u neke ni wuvuki a ubuta wi irala i ni.

⁷ Da Asa u danai aza a Yahuda, <<Ya'an tsu ma'a likuci i i nanlo ya, tsu kara'a le nu nshilya, n unu a ugadi, n utsutsu u na a ku gbagura n iyum. idika i nampa ya i tsu i da ali n gogo na, adama a na tsu lansa ta Vuzavagudu Kashile katsu. Tsu tono yi ta kpamu u nekei tsu wuvuki a ubuta dem.>>A kanai kuma'a ali a yimkpai.

⁸ Asa wi ta n ovonshi akpan amangatawan-tatsu (300,000), eyevi a vishili a da a kumaci ku Yahuda, yaba dem vi le ubani m maraga ma gbayin m masara. Kpamu wi ta n osoji akpan amangatawenre n amanganashi (280,000), eyevi o kuvon a kumaci ku Bayami, yaba dem ubani m maraga me kenu n utan.

⁹ Da Zera vuza va aza a Itopiya u tawaj kuvon n osoji mbana, n ekeke odoku amangatawantatsu (300), wu utaj a idika i Maresha adama a na u shilika n e le.

¹⁰ Da Asa wu utaj adama a na u gasa n ayi, da

a shamgbai a kara'a ka Zefata devu n Maresha a ubuta u na a darai kuya'an kuvon.

¹¹ Da Asa u folonoi Vuzavagudu Kashile ka ni u danai, <<Vuzavagudu, kabanki ki lo tsu nu ba ka na ka tsu banka aza a unambi ba. Banka tsu, Vuzavagudu Kashile ka tsu, adama a na wu a nu u da tsu zuwai kadu Vuzavagudu, n kula ku nu ku da tsu tawai kushilika n kabundai ko osoji a nampa. Vuzavagudu, avu da Kashile ka tsu, kata vu kasukpa vuma vi yoku u lya'a utsura u nu ba.>>

¹² Da Vuzavagudu wu unai osoji aza a Itopiya a ashi Asa n aza a Yahuda. Da osoji aza a Itopiya a sumai,

¹³ da Asa n osoji a ni a guvai le ali a kubana a Gera. A kanai ku una osoji a Itopiya ali a fuda a gasa a ubuta u te kpamu a na a kuya'an kuvon ba, adama a na Vuzavagudu da n osoji a ni wu unai le. Da osoji a Yahuda a purai ucanuku u gbani wa abundai ekiye osoji a Itopiya.

¹⁴ Da banai a likuci wawa'a i na yi ukara'i n Gera raka, unai i da, adama a na Vuzavagudu u zuwa ta wovon u kana uma a. Da a purai ili i na a cigai dem n ucanuku u gbani adama a na likuci ya yi ta n uciyi n abundai.

¹⁵ Da kpamu a banai a talukpai apam a ngubi, a purai nkyon nu nradika n le n arakuma abundai kau. Da o bonoi a Urushelima.

15

*Asa u lapulasakai uzuwakpani u ni
(1 Ng 15:13-15)*

¹ Da ayinviki a Kāshile a cipai u Azariya kolobo ka Odedu.

² Da u banai adama a na u gasa n Asa da u danai ni, <<Panaka mu, Asa mogono avu n uma a Yahuda m Bayami raka. Vuzavaguḏu wi ta kobolo n ada, makyan ma na baci yi kobolo n ayi. I laṣa yi baci, yi ta a kuciya yi, ama da baci i kaṣakpai ni, ayi feu wi ta a ku kaṣakpa da.

³ Adama a na aza a Isaraila a ya'an ta megeshe babu Kāshile ka mayun, a yongoi babu ganu vu na u ku yotsongu le, babu feu wila.

⁴ Ama makyan ma na i a katsuma ka atakaci da o bonoi u Vuzavaguḏu Kāshile ki Isaraila, a laṣai ni da tana a ciyai ni.

⁵ A ayin a nanlo babu matana wa aza a na i a ku uwa n ku utai, adama a na uduniya raka wi ta a katsuma ka atakaci.

⁶ Uma okpoi upecekushi. Idika i nampa a vishili n idika i nande, likuci feu a vishili n likuci, adama a na Kāshile ka su'uku le ta madukpa kakau.

⁷ Ama ada gbamai asuvu, kata kpamu i neke aḏu, adama a na yi ta a kuciya katsupu ka ulinga u da.>>

⁸ Ana Asa u panai ili i na Vuzavaguḏu u dansai a una u keneki Azariya kolobo ka Odedu, da u gbamai asuvu. Da u takpai amali a unata raka a likuci i Yahuda n ya aza a Bayami, n likuci i na wu isai raka a ubon wa aza a Ifirayimu. Da u lapulasakai katalikalyuka ka Vuzavaguḏu ka na ki e kelime ke kefeku ka kpa'a ku Vuzavaguḏu.

⁹ Da u bolongi uma a Yahuda n aza Bayami raka, kobolo n aza a Ifirayimu n aza a Manasa n aza a Simiyon a na i punu a idashi kobolo n ele,

aza a Isaraila n aḅundai o bonoi n idashi a ubon u Yahuda, a na enei Vuzavaguḁu Kaṣhile ka Asa ki ta kobolo n ayi.

¹⁰ O ḅolongi a Urushelima o wotoi u tatsu a kaya ka kupa n ka tawun ko tsugono tsu Asa.

¹¹ A kanna ka nanlo ḁa e nekei Vuzavaguḁu alyuka obomburon amangatawencindere (700), n nlala aḁpaṇ e cindere (7,000), a kaṣuma ku ucanuku u gbani u na a purai.

¹² ḁa a ya'in uzuwakpani a na a kulansa Vuzavaguḁu, Kaṣhile ki ikaya i le n aḁu e le n wuma u le raḁa.

¹³ Yaba dem vu na baci u iwain kulansa Vuzavaguḁu Kaṣhile ki Isaraila, i ta a ku una yi ko maku ko vuzagbayin, vali ko vuka.

¹⁴ A ya'in akucina u Vuzavaguḁu n kaḁakaṣu ku utsura, n kaca'a n a likai ishari n avana.

¹⁵ Aza a Yahuda raḁa a ya'in maṁaṅa n akucina a, adama a na a ya'an ta ḁa n kaḁu kete. A lansa ta Vuzavaguḁu n wuma u le raḁa, ḁa tana a ciyai ni. Adama nannai ḁa Vuzavaguḁu u nekei le wuvuki a ubuta dem.

¹⁶ ḁa Asa u cipakai koko ni Ma'aka o tsugono tsa egbere, adama a na u ya'an ta kululu ki ili yi unata ku kaṁali ka Ashera. Asa u bosoi kululu ku nanlo ḁa u songi ku ḁa a Kara'a ka Kidiron.

¹⁷ Ama u faḁa ubuta u kucikpa wa amaḁi aza a Isaraila raḁa ba, n nannai dem kaḁu ka Asa ki ta u Vuzavaguḁu a ayin a wuma a ni raḁa.

¹⁸ U tukai n azanariya n azurufa n ucanuku u yoku u na ayi n esheku a ni e erengi ḁe, punu a A'isa a gbayin a Vuzavaguḁu.

¹⁹ O doku a ya'an kuvon kparamu ba, ali aya kamangankupa n a tawun o tsugono tsu Asa.

16

aya a ukocishi a Asa (1 Ng 15:17-22)

¹ A kaya ka kamangankupa n atali ko tsugono tsu Asa mogono ma Yahuda, da Basha mogono ma aza a Isaraila u banai u shilikai n Yahuda, da u mai mashilya ma utsura u karakai Rama adama a na u sankai uma ku'uwa n ku utai punu a uteku u tsugono tsu Asa mogono ma Yahuda

² Da Asa u dikai azurufa n azanariya a na i punu o mpon n kuzuwa mai Alisa a gbayin a Vuzavagudu n e kefeku ko mogono, da u bankai u Ben-hadadu mogono ma Siriya vu na wi o tsugono tsu Dimaska. U danai

³ <<Ya'an tsu gaba kaci mpa n avu, ci ya'an tsu na esheku a va n a nu a ya'in.>> n su'uku tai n azurufa n azanariya. Bana vu kodo uzuwakpani u na vi ya'in m Basha mogono mi Isaraila adama a na u ronono u kasakpa idika i va.

⁴ Ben-hadadu wu ushuki n ili i na mogono Asa u danai, da u suki n kovonshi vo osoji a ni a shilika n likuci ya aza a Isaraila. U lya'i Dan n Ijonu n Ebelu-betu-maka n likuci yi mpon i na yi a ubon u Nafutali dem

⁵ Ana Basha u panai ka na ki lo, da u kasukpai kuma'a nshilya n likuci n Rama da u kasukpai ulinga u na wi a kuya'an.

⁶ Da mogono Asa u banuki aza a Yahuda raka, babu vuza na u buwai, da a purai atali n ogboli

a likuci i Rama a na Basha wi ishi a kuya'anka ulinga. A daɗa mogono Asa u ma'akai likuci i Geba n Mizipa.

⁷ A ayin a nanlo da Hanani keneki ka tawai u mogono Asa u danai ni. <<A na wo okpoi vu zuwa ta kaɗu ka nu u mogono ma a Siriya, ba u Vuzavaguɗu Kašile ka nu ba, n tsu nampa ovonshi aza a Siriya i ta a kula'aka ekiye a nu.

⁸ Ovonshi aza a Itopiya n aza Libiya i ta nu utsura n kaɓundai ka e keke odoku n akumbi, Ama n kaɓundai ke le dem, a na wo okpoi vu zuwa ta kaɗu ka nu u Vuzavaguɗu, da u nekei le ekiye a nu.

⁹ Adama a na ašhi a Vuzavaguɗu i ta a kinda ubuta raka aduniyan, adama a na u neke kadan-shi wa aza a na e neke aɗu e le wa ni. Avu vu ya'an ta tsulau, adama a nannai gogo na, vi ta a ku kana kuya'an kuvon ayin tutu.>>

¹⁰ Da Asa u ya'in wupa n keneki ka, u zuwai ni a kunu ku ugbashi adama a kadanshi ka na u danai ni va ka langasa yi ta kaɗu. Da u kanai ku takacika uma.

¹¹ Ulinga u tsugono tsu Asa, ili i na i dikai a ugiti ali a ukocishi, yi ta uɗani a katagarda ko ngono ma Yahuda n mi Isaraila.

¹² A kaya kamangankupa n kuci ko tsugono ci ni, Da Asa u kanai mbala n ene. Ama n nannai dem Asa u lansa ubanki u Vuzavaguɗu ba, da kucikpa u lansa ubanki wa aza e kuneke aguma.

¹³ Da a kaya ka amangere n kete ko tsugono ci ni, da Asa u bankai ukpisa.

¹⁴ Da a cidangi ni a kasaun ka na u gawai n kaɗi ka ni a likuci i Dawuda, daɗa Urushelima.

A va'ankai ni a iva'amkpatsu i na a shatangi n ili magulani, da a dyabai akina n abundai adama a na e neke yi tsugbayin.

17

Johoshafatu wo okpoi mogono

¹ Da Johoshafatu kolobo ka Asa wo okpoi mogono a una we esheku a ni. Da u zuwai ubon u Yahuda u tsurukpai kau ali a bankai ubon wi Isaraila n kuvon.

² U zuwai atsuru o osoji a likuci yi ukanji yi ubon u Yahuda raka, da kpamu u zuwai kobolo ko osoji aza a kindi a ubon u Yahuda n likuci-likuci yi ubon u Ifirayimu likuci i na esheku a ni Asa u lya'i n kuvon.

³ Vuzavaguɗu u yongo ta n Johoshafatu adama a na n ugiti u tono ta uye we esheku a ni Dawuda. U tono kamali ka Ba'alu ba,

⁴ ama da u lansaɗ Kashile ke esheku a ni da u tonoi kadanshi ka ni, u tono kuyongo ka aza a Isaraila ba.

⁵ Adama a nannai da Vuzavaguɗu u nekei ni utsura u tsugono tsa aza a Yahuda. Da aza a Yahuda raka a tukai n utafu u le u Johoshafatu, da u ciyai uciyi n tsugbayin n abundai.

⁶ Johoshafatu u neke ta kaci ka ni kutono uye u Vuzavaguɗu, adama a nannai da u mudai nvali n ashamkpatsu a kamali ka Ashera a idika i Yahuda.

⁷ A kaya ka tatsu ko tsugono ci ni, da u suki nkoshi m gbara-gbara, Ben-hayila n Obodiya n Zakariya n Netanelu kobolo n Mikaya adama a na a bana o yotsongusu uma a likuci i Yahuda.

⁸ Aza e Levi o yoku Kobolo n anan ganu e re a banai kobolo n e le, ele da Shemaya n Netaniya n Zebadiya n Asahelu n Shemiramotu n Jehonatan n Adonija n Tobiya n Toba-adonija. Anan ganu a ele da Elishama n Jehoram.

⁹ Da a dikai katagarda ka wila ka Vuzavaguđu da a kara'i likuci i Yahuda a kanai kuyotsongusu uma, a kara'i likuci i Yahuda raka a kuyotsongu uma.

Uciyi u Johoshafatu

¹⁰ Da wovon u Vuzavaguđu u kanai uduniya u na wi ukara'i n idika i Yahuda, adama a nannai a banka Johoshafatu n kuvon ba.

¹¹ Da aza a Filisitiya o yoku a tukai mogono Johoshafatu n utafu u kune'e ku ucanuku n ka azurufa. Da aza a Araba tamkpamu a tuka yi ni nu nkyon akpan e cindere n amangatawencindere, (7,700), nu nradika feu nannai, akpan e cindere n amangatawencindere, (7,700).

¹² Da Johoshafatu ulya'i kelime n kuciya utsura, da u ma'i likuci yi nshilya kobolo nu mpon a idika i Yahuda,

¹³ da u ya'in kuzuwa ka abundai a likuci i Yahuda. Da u zuwai osoji eyeve a vishili a Urushelima.

¹⁴ Na da kabundai ka i'uwa yi ikaya i le. Kpa'a ku Yahuda, aza e kelime osoji akpan-akpan ele da, Adana vuza kelime wi ta n osoji akpan amangatawantatsu (300,000).

¹⁵ Vuza na u tonoi a yi da, Jehohanan vuza kelime, wi ta n osoji akpan amangatawenre n amanganashi (280,000),

¹⁶ vuza na u tonoi ni ayi da, Amasiya kolobo ka Zikiri, vuza na u nekei kaçi ka ni adama a ulinga u Vuzavagudu, wi ta n osoji akpan amangatawenre (200,000).

¹⁷ A kpa'a ku Bayami, Eliyada da vuza kelime keyevi ko kuvon ka'a mayin, wi ta n osoji akpan amangatawenre, (200,000). Yaba dem ubani n utan n maraga

¹⁸ Vuza na u tonoi ni ayi da, Jehozabadu vuza kelime, wi ta n osoji akpan amangatawun n amanganashi (180,000) eyevi a vishili.

¹⁹ Nava ele da osoji a na a ya'ankai mogono ulinga a Urushelima babu bi'i aza a na Jehoshafatu u zuwai a likuci yi nshilya ya aza a Yahuda raka.

18

Johoshafatu u gbbai kaci n Ahabu (1 Ng 22:1-28)

¹ Mogono Johoshafatu wi ta n uciyi n abundai n tsugbayin, da u lya'i cija'a n Ahabu mogono mi Isaraila da u dikakai kolobo ka ni mekere ma Ahabu.

² Ana a ya'in aya kenu, da Johoshafatu u banai a likuci i Samariya a Isaraila, adama a na we ene mogono Ahabu. Da Ahabu u ya'in kaɗiva u zuwai a kidikai ni nlala n obomburon n abundai. Da Ahabu u kparasai Johoshafatu u gbaa kaci n ayi adama a na a banka Ramotu-giliyadu kuvon.

³ Da mogono Ahabu we ecei Johoshafatu, u danai, <<Ko va kutono mu ta tsu bana ci ya'an kuvon n Ramotu-giliyadu? >> Da mogono Johoshafatu wu ushuki mogono mi Isaraila u danai,

<<Mpa, m fobuso ta₂ tsu na vi ufobushi, osoji a₂ va₂ osoji a₂ nu a da, ci ta₂ a kubana kuvon n avu.>>

⁴ Da Johoshafatu u doku u danai mogono mi Isaraila, <<Ama laṣa₂ bi'i kusheshe ku Vuzavagudu.>>

⁵ Da Ahabu mogono mi Isaraila mo bolongi eneki amangatawanashi, (400) da wu ecei le, <<Tsu bana tsu shilika₂ n aza a Ramotu-giliyadu, ko tsu kaṣukpa?>> Da raḳa₂ vu le ushuki a danai wuma u nu u geshe, <<Bana, adama a na Kaṣhile ki ta₂ a kuneke wu i da ekiye a nu.>>

⁶ Ama da Johoshafatu u doku we ecei, <<Keneki ka Vuzavagudu ko yoku ki lo ka na tsa ku doku ku ece yi ba?>>

⁷ Da Ahabu mogono mi Isaraila ma ushuki mogono Johoshafatu, u danai, <<Keneki ke te ki ta₂ lo ka buwai ka na tsa kufuda ku ece yi kusheshe ku Vuzavagudu, ayi da Mikaya kolobo ka Imila. Ama mpa n ciga yi ba, adama a na u ci ya'an kene ku singai adama a₂ va₂ ba,>> Da mogono Johoshafatu u danai, <<Mogono kaṭa₂ vu dansa nannai ba.>>

⁸ Da Ahabu mogono mi Isaraila ma dekei vuza te a kaṭsuma₂ ka nkoshi m gbara-gbara, u danai, <<Tuka₂ mu n Mikaya maku ma Imila na gogo'o.>>

⁹ Mogono mi Isaraila n mogono Johoshafatu vu Yahuda a ele u ukai n aminya o tsugono e le da a idaṣhi akuba o tsugono devu n ulanga u kulapu ka utsutsu u likuci i Samariya, da eneki raḳa₂ a kaṇa₂ kuya'an kene e kelime ke le.

¹⁰ Vuza te a kaṭsuma₂ ke le Zedekiya kolobo ka Kenana, u ya'in avana a₂ iyum, da u danai, <<Ili

i na Vuzavaguḍu u dansai i ḍanna. <N avana a nampa a ḍa va ku sapa ka aza a Siriya ali a kuwa.>>

¹¹ Da eneki a raḳa a kanai kuya'an kene ku te, n a danai, <<Gaḍukpa a kubana a Ramotu-giliyadu vi ya'an kuvon n e le vi ta a kuciya ulya'i, adama a na Vuzavaguḍu wi ta e kuneke wu e le ekiye a nu.>>

¹² Da vuza vu suki na a suki u bana u ḍeke Mikaya va u danai ni, <<Laṇa eneki a na a buwai raḳa, a ya'anka ta mogono kene ku na u cigai, avu feu bana vu ya'an nanai.>>

¹³ Ama ḍa Mikaya u danai, <<N kucina ta n kula ku Vuzavaguḍu, ili i na Kaṣhile ka danai mu i ḍaḍa n kudansa koci.>>

¹⁴ Ana u yawai, ḍa mogono ma ecei ni,<<Mikaya, tsu bana ci ya'an kuvon n aza a Ramotu-giliyadu, ko tsu kaṣukpa?>> Da wu ushuki u danai, <<Bana vu ya'in kuvon n e le, vi ta a kuciya ulyai, adama a na i ta a ku neke le ekiye a nu.>>

¹⁵ Da mogono ma a danai, <<Ali kuyain ku ḍai ma kuzuwa wu vu kucina adama a na vu dana mu kamayun adama a Vuzavaguḍu?>>

¹⁶ Da Mikaya wu ushuki, <<Me ene ta aza a Isaraila raḳa a wacuwai a nsansa tsu nlala n na mi n magubi ba, ḍa Vuzavaguḍu u danai, <Uma a nampa a i n magubi ba. Ya'an yaba dem u bono a kpa'a ku ni n maṭana.> >>

¹⁷ Da mogono mi Isaraila ma danai Jo-hoshafatu, <<N dana wu ba, u ci ya'an kene ku singai wa a va ba.>>

¹⁸ Da Mikaya u danai, <<Panai kadanshi ka Vuzavaguḍu. Me ene ta Vuzavaguḍu idaṣhi a

kakuba ko tsugono ka ni n ili i wuma i gaḡi raḡa kashani e kukiye ku siḡai n ku guḡa ku ni.

¹⁹ Da Vuzavaguḡu u danai, <Yayi u ku le'eshe Ahabu mogono mi Isaraila adama a na u bana u ya'an kuvon n aza a Ramotu-giliyadu, a ubuta u na a una yi?> Da yaba dem u tukai n kusheshe ku ni.

²⁰ Da a ukocishi, ayinviki o yoku a taḡai e kelime ka Vuzavaguḡu, ḡa a danai, <Mpa n ku le'eshe yi taḡ.> Da Vuzavaguḡu u danai, <Nini dai va kuya'an?>

²¹ Da u danai, <Mpa n kubana taḡaḡa mo okpo ayinviki a'uwa, una u eneki a ni. Da Vuzavaguḡu u danai,> Vi taḡa kulya'a, <Bana vu ya'an nannai.>

²² Gogo na Vuzavaguḡu u zuwa taḡ ayinviki a'uwa a una u eneki a nu a nampa. Vuzavaguḡu u sala taḡ ḡe kawuya adama a nu.>>

²³ Da Zedekiya kolobo ka Kenana ka ḡaḡai ḡa ka basai Mikaya a maguji. Da u danai, <<Uye we enei u dai ayinviki a Vuzavaguḡu a o tonoi a na a kaḡupai mu ḡa a ya'an kadanshi n avu?>>

²⁴ Da Mikaya wu ushuki, <<Vi taḡ e kuyeve a kanna ka na va kusuma kushedeḡu a kunu ka asuvu.>>

²⁵ Da mogono Ahabu u zuwai a reme Mikaya a banka u Amon vuzagbayin vu likuci n ubuta u Jowashi kolobo ko mogono,

²⁶ Da u danai, <<Ili i na mogono ma danai i ḡaḡa na. Zuwa vuma vu nampa va a kunu ku ugbashi nekei boroji m mini koci ali sai ayin a na m bonoi m maḡana.>>

²⁷ Da Mikaya u danai, <<Ali ḡa baci vu bonoi n maḡana, Vuzavaguḡu ḡa u ya'in kadanshi nu mpa

ba.>> Da u doku da u danai uma a, <<Zuwakai n kadanshi kaya.>>

Ukpa u Ahabu
(1 Ng 22:29-35)

²⁸ Da Ahabu mogono mi Isaraila n Johoshafatu mogono ma Yahuda a lazai a kubana a Ramotugiliyadu.

²⁹ Da mogono mi Isaraila ma danai Johoshafatu, <<Mi ta a kusaba'a iyoci i va kata n uwa kuvon, ama avu uka ntogu n tsugono n nu.>> Da mogono mi Isaraila ma saba'i iyoci i ni da u uwai kuvon.

³⁰ Mogono ma aza a Siriya ma neke ta aza e kelime akumbi e keke odoku kadanshi u danai,<<Kata i shilika n vuza yoku ba, maku ko vuzagbayin sai mogono mi Isaraila koci.>>

³¹ Ana aza e kelime ekeke odoku enei Johoshafatu, da a danai, <<Ayi na de va ayi da mogono mi Isaraila.>> Da a kpatalai adama a na a shilika n ayi, ama da Johoshafatu u lapai una, da Vuzavagudu Kashile ka bankai ni. Da Kashile ka zuwai a kasakpa yi ni,

³² adama a na aza e kelime ekeke odoku a zuwaka ta ayi da mogono mi Isaraila ba, da a kasakpai ni.

³³ Ama da kosoji ka aza a Siriya ko yoku u talai kaya da u tawai ubuta u gbani u gisanku vuza ba, da tana kaya ka ka kanai mogono e mere ma a ubuta u na motogu ma viyum ma ni ma gasai. Da u danai ka antiki ka ekeke vu odoku vu ni,<<Kpatala vu uta nu mpa a ubuta u kuvon wa. Adama a na a uka mu ta muna gbani-gbani.>>

³⁴ A kannu ka nanlo ka ɗa kuvon ku suɗukpai, ama ɗa mogono mi Isaraila ma tsubaki ekeke vu odoku a ni, a kinda aza a Siriya, ana kannu ko kotsoi ɗa ku kuwaj.

19

¹ Ana Johoshafatu mogono m a Yahuda mo bonoi a kpa'a ku ni a Urushelima n matana,

² ɗa Jehu keneki, kolobo ka Hanani ka utai ka gasai n ayi ɗa u danai mogono ma, <<U ga'an ta vu baka uma a gbani-gbani kata vu ciga aza a na a iwain Vuzavagudu? Adama a ili i nampa, wupa u Vuzavagudu wi ta a kutawa wa nu.

³ Ko n nannai, a ciya ta ili i singai wa nu, adama a na vu muda ta kashamkpatsu ka kamali ka Ashera a idika ka, ɗa kpamu vu zuwai kadu ka nu a ubuta u kulansa Kashile.>>

Johoshafatu u zagbai aya'infada

⁴ Johoshafatu u ɗasangu ta Urushelima, ama u kana ta kubansa a ubuta u uma a ni a Beyer-sheba n ubon wa akamba aza a Ifirayimu, adama a na u bonoko le u Vuzavagudu Kashile ki Isheku i le.

⁵ Da u zagbai aya'infada a idika yi ukanji ya aza a Yahuda raka.

⁶ Da udanai le, <<Kata i yeve i na yi a kuya'an, adama a na afada a na yi a kuya'an a vuma ɗa ba, ama a Vuzavagudu a ɗa. U tsu yongo ta n ada a ayin a na yi a kuya'an afada.

⁷ Gogo na ya'an wovon u Vuzavagudu u yongo kobolo n ada. Ya'in afada a singai, adama a na u Vuzavagudu Kashile ka tsu babu ukuna wa uwa n kazagba ko modoruko.>>

⁸ A likuci i Urushelima feu, da Johoshafatu u zagbai aza e Levi o yoku n anan ganu n aza e kelime a i'uwa ya aza a Isaraila, adama a na a pi'isaka uma wila u Vuzavagudu, kata kpamu a lapula kadanshi. Kpamu a Urushelima da a ku dasangu.

⁹ Da u nekei le kadanshi ka nampa: <<Kata i ya'an ulinga u da n usubi n kadu kete, kpamu n wovon u Kashile.

¹⁰ Ayin a na baci aza a da aza a na i a idashi a likuci a tukai da n kadanshi. Yoku ukuna u munuka ko kpamu ukuna u wila u Musa ko wila ko ili i kutono ko kadanshi. A makyan ma na baci de dem a tukai n kadanshi ka i barangu le kata o ronoko kaci ke le unushi u Vuzavagudu ba, ta baci nannai ba wupa u Vuzavagudu wi ta a kutawa wa a da n otoku a da, i ya'an baci nannai yi o ku ronoko kaci ka da unushi ba.

¹¹ Lanai, Amariya ganu vu gbayin ayi da u kubanka da a ukuna u Vuzavagudu dem, kata ayi Zebadiya kolobo ka Isuma'ilu vuza kelime a kumaci ku Yahuda u banka da n ukuna u mogono raka. Kata aza e Levi tamkpamu okpo aza a gbara-gbara a kubanka da. Gbama asuvu a katsuma ka ulinga u da. Ya'an Vuzavagudu u yongo kobolo n aza a na o tonoi mejege.>>

20

Johoshafatu u Iya'i Mowabu n Amona

¹ Ana ka nampa ko kotsoi, da aza a Mowabu n aza a Amona n aza a Meyuniya o yoku a tukai Johoshafatu n kuvon.

² Da uma o yoku a tawai da a danai Johoshafatu, <<Osoji aza a Edom n abundai a da de upashi u mala ma mkpadi a kutawa kuvon n avu. Gogo na a yawa ta de a Hazazon-tamaru, dada Enu-gedi.>>

³ Da Johoshafatu u panai wovon, da u lansa kusheshe ku Vuzavagudu, da u zuwai a dana yaba dem u ya'an kakuli a likuci i Yahuda raka.

⁴ Da aza a Yahuda raka o bolongi a ubuta ute a likuci i Urushelima adama a na a lansa ubanki u Vuzavagudu.

⁵ Da Johoshafatu u dangai e keteshe e mere mo kobolo ma aza a Yahuda n aza a Urushelima e kelime ka ulanga wa asuvu A'isa a gbayin a Vuzavagudu,

⁶ da u danai, <<Vuzavagudu Kashile ka ikaya i tsu, avu da Kashile ka na ki gadi va ba? Avu da vi a kulya'a tsugono tsa aduniyan raka. Utsura n tsugbayin ci ta ekiye a nu, kpamu yayi u kufuda kushilika n avu.

⁷ Vuzavagudu Kashile avu da vu lokoi uma a idika i nampa a ashi aza a Isaraila ba? Da vu nekei idika ya a kumaci ka aza a Ibrahi kaja'a ka nu adama a na yi okpo ili yi ukani i ko wannai?

⁸ Da a dasangi a idika ya ali da a ma'i A'isa a gbayin adama a na a cikpa kula ku nu.

⁹ A danai, <Da baci u kawuya ka tawa ko kuvon ko afada ko madukpa ko kambulu. Ili i nanlo i tawa tsu baci, ci ta a kutawa wa a nu A'isa a gbayin a nampa a na e dekei n kula ku nu ka ta tsu folono wu adama atakaci a tsu, vi ta a kupana kata vu isa tsu.>

¹⁰ Ama gogo na, na da ili i na osoji aza a Amona

n Mowabu n Edom i a kuya'an. Ele da aza a na vu san_{ka}i aza a Isaraila ku una a ayin a na uta_i a Masar. Da a kpatalai o tonoi n kakambu da a kpa_{da}i ku una le.

¹¹ Lana, tsu na a cigai kuya'anka tsu, ele da a cigai kuloko tsu a idika i na vu nekei tsu yi okpo yi uka_ini i tsu.

¹² Ka_{sh}ile ka tsu, va ku ya'anka le afada ba? Adama a na ci n utsura u na tsa kufuda ku shilika n osoji a bunda_i a na i a kutawa tsu na ba. Ci yeve i na tsa kuya'an ba, ama a_{sh}i a da zuwai wa a nu vu ba_nka tsu.>>

¹³ Aza a Yahuda ra_{ka} a shamgbai kashani e kelime ka Vuzavagu_{du} n muku n wawa'a n le n ama_{ci} e le n muku n le.

¹⁴ A katsuma ka aza a na i kashani ka, da a ayinviki a Vuzavagu_{du} a cipai u Jahaziyelu kolobo ka Zakariya, ma tsukaya ma Beniya, kolobo ka Jeyiyelu, maku ma Mataniya vuza va aza e Levi a kumaci ku Asafa.

¹⁵ Da Jahaziyelu u danai, <<Pana avu mogono Johoshafatu n yaba dem vu na wi a ida_{sh}i a Yahuda n Urushelima. Ili i na Vuzavagu_{du} u danai i da_{da} na, <Ka_{ta} i pana wovon ba ko a_{du} a da a mu_{da} adama ka bunda_i ko osoji a na yi e kene na. Kuvon ka ku da ku da ba, ama ku Ka_{sh}ile ku da.>

¹⁶ Makpa'a i bana i ya'an kuvon n ele. I ta a kutawa n ku'uwatai ku Ziza. Ka_{ta} i cina le a kaga'in ka kara'a ka na ka bana_i akamba a Jeruyelu.

¹⁷ Ama yi a kuya'an kuvon ka ba. Ada de i fobuso kuya'an kuvon koci, i zama ubuta i

shamgba k̄at̄a yi ene tsu na Vuzavagud̄u u kuciya ulya'i adama a d̄a. A d̄a aza a Yahuda n aza a Urushelima k̄at̄a i pana wovon ko a d̄u a d̄a a muda ba, adama a na Vuzavagud̄u wi t̄a kobolo n a d̄a. Mkpa'a yi ut̄a i ya'an kuvon n ele.>>

¹⁸ Da mogono Johoshafatu u kud̄anḡi u lya'i kayala, d̄a a za Yahuda n aza a Urushelima feu rak̄a a kud̄anḡi a cikpai Vuzavagud̄u.

¹⁹ Da aza e Levi a na ut̄a i a kat̄suma ka aza a Kohatu n aza Kora, a d̄anḡai a cikpai Vuzavagud̄u Kashile ki Isaraila, n kalakatsu kagbayin.

²⁰ Da osoji aza a Yahuda a d̄anḡai n usana a lazai a kubana a kakamba ka aza a Tekowa. Ele a ukuna u na a ku ut̄a, d̄a Johoshafatu u d̄anḡai u danai, <<Panakai mu a d̄a aza a Yahuda n aza a Urushelima. Nekei a d̄u a d̄a u Vuzavagud̄u kashile ka d̄a, yi t̄a tana a kuciya ulya'i, ushuki n eneki a ni, yi t̄a a kuciya ulya'i.>>

²¹ Ana u kotsoi kadanshi n uma a, d̄a Johoshafatu u zagbai uma a na a ku ya'an̄ka Vuzavagud̄u ishipa, kpamu k̄at̄a a cikpa Vuzavagud̄u adama a ugain u tsugbayin u kula ku cida ku ni, a na a lya'i kelime ko osoji a d̄a a k̄ani kudana, <<Cikpai Vuzavagud̄u,

adama a na ucigi u ni wi n uteku ba.>>

²² Ana a git̄ai ishipa n a cikpai Vuzavagud̄u, d̄a Vuzavagud̄u u zuwai ovonshi aza a Amona m Mowabu n aza a kusan ku Siyaru, aza a na o bopoi adama a aza a Yahuda a, o bonoi a shilika n aza a le.

²³ Osoji aza a Amona n aza a Mowabu a kucikpa o bonoi kushilika n aza a kusan ku Siyaru adama a na una le k̄at̄a a pur̄angu le rak̄a. Ana

o kotsoi ku una aza a Siyaru da ovonshi aza a Amona n aza a Mowabu a kanai kparamu vishili uteku le.

²⁴ Ana aza a Yahuda a yawai a kusan ka, a ubuta u na irala i le ya yi va, da a cinai even a ikyamba osoji n abundai a idika, ko vu za te u la'a ba.

²⁵ Da Johoshafatu n uma a ni a banai a dama a na a pura ucanuku wu irala i le ya, da a cinai ucanuku u kuvon wa n abundai, ili i kuzuwa n ucanuku usingai. Ucanuku wa u yimkpai ali a ya'in ayin a tatsu e le a kupura u da ali a kpaɗai.

²⁶ A kanna ka nashi da osoji aza a Yahuda a gasai a kara'a ka Beraka, da a cikpai Vuzavaguɗu. Da i zuwai da e ci deke ubuta wa KARA'A KA BERAKA da da kara'a ka unasingai ali n anana.

²⁷ Da aza a Yahuda n aza a Urushelima raka o bonoi a kpa'a. Mogono Johoshafatu da u walai kelime o kubono a Urushelima n mazanga adama a na Vuzavaguɗu u neke le ta ulya'i a ubuta wi irala i le.

²⁸ A uwai a Urushelima da a banai A'isa a gbayin a Vuzavaguɗu a kuwa'a umolu n ugoɗi n a lika ishari.

²⁹ Ana uduniyan u na u buwai raka a panai arabali ili i na Vuzavaguɗu u ya'ankai irala ya aza Isaraila, da wovon u kanai le.

³⁰ Adama a nannai da tsugono tsu Johoshafatu ci yongoi m matana babu kuvon, adama a na Kashile ke neke yi ta wuvuki n idika i na yi ukara'i n ayi dem.

*Ukocishi u tsugono tsu Johoshafatu
(1 Ng 22:41-50)*

³¹ Johoshafatu u lya'i tsugono tsu Yahuda. Ayi n aya kamangankupa n a tawun a na u gitai tsugono. Da u lya'i tsugono a Urushelima aya kamanga n a tawun. Kula ka anaku a ni ku da Azuba mekere ma Shilihi.

³² Da u tonoi kuyotsongusu ke esheku a ni Asa, ayi u kpatala ba, u ya'in ili i na i ga'in u Vuzavaguđu.

³³ N nanai dem u fada ubuta wa amali wa ba, tana aza a Yahuda o doku a zuwa ađu e le u Kashile ki ikaya i le ba.

³⁴ Ulinga u na u buwai u Johoshafatu, ili i na i dikai a ugiti ali a ukocishi, yi ta udani a katagarda ka arabali a Jehu kolobo ka Hanani, yi ta kpmu udani a katagarda ka tsumani tsu ngono mi Isaraila.

³⁵ N kačapa, da Johoshafatu mogono ma Yahuda ma lya'i cija'a n Ahaziya mogono mi Isaraila. Vuma vu gbani-gbani.

³⁶ A gbabai ekiye, da a ya'in antsu a tsulaga a na a tsu bana Tarishi. A ubuta u kuzuwa ku antsu ka aza a Eziyon-gebe u da a ya'in antsu a.

³⁷ Da Eliyaza kolobo ka Dodavahu vuza va aza a Maresha u barangi Johoshafatu u danai, <<A na vu gbabai kaci n Ahaziya, Vuzavaguđu wi ta a ku langasa antsu a na i ya'in va.>> Adama a nannai da antsu a obosoi a fuda a wala kpmu a kubana a Tarishi ba.

21

¹ Da Johoshafatu u bankai ukpisa, da a cidangi ni a likuci i Dawuda. Da kolobo ka ni Jehoram u wokpoi mogono a una u ni.

Tsugono tsu Jehoram a Yahuda
(2 Ng 8:17-24)

² Otoku a Jehoram olobo ele da, Azariya n Jehiyelu n Zakariya n Azariya n Makelu n Shefatiya. Na va dem muku n Johoshafatu mogono mi Isaraila n da.

³ Esheku le e neke le ta kune'e ka azurufa n azanariya n abundai kobolo n ucanuku wu ikebe, n likuci yi ukanji a katsuma ka Yahuda, ama u neke ta tsugono u Jehoram adama a na ayi da maku ma ugiti ma ni.

⁴ Ana Jehoram u dasangi a kakuba ko tsugono ke esheku a ni, u tsurukpai mayin da wu unai amgbu a ni raka nu nkoshi m gbara-gbara n yoku a Isaraila.

⁵ Jehoram wi ta n aya kamangankupa n e re ana wo okpoi mogono, da u lya'i tsugono a Urushelima aya kunlai.

⁶ Da u tonoi uye wu ngono mi Isaraila u ya'in ka gbani-gbani a ashi a Vuzavagudu tsu na Ahabu u ya'in, adama a na u zuwa ta mekere ma Ahabu.

⁷ N nannai dem Vuzavagudu u ciga ku una ntsukaya n Dawuda ba, adama a na u ya'an ta uzuwakpani n Dawuda u danai, ntsukaya n ni mi ta a kulya'a kelime n kulya'a tsugono ko wannai.

⁸ A ayin a na Jehoram wi a kulya'a tsugono a idika i Yahuda, da aza a Edom a ya'ankai ni ugbamiwasuvu da a zuwai mogono me le.

⁹ Da Jehoram u banai a Edom n osoji a ni n ekeke o doku a ni. Da aza a Edom a kambuki ni n akumbi e keke odoku a ni, ama n kayin u sumai da u lakai.

¹⁰ Ili i na i dīkai a ayin a nanlo ali a kutawa anana aza a Edom i ta a kuya'ansaka tsugono tsa aza a Yahuda ugbamiwasuvu. A makyan ma dāda feu aza a Libina a ya'ankai aza a Yahuda ugbamiwasuvu, adama a na Jehoram u zuwaka ta Vuzavaguđu Kašhile ka ikaya i ni kucina.

¹¹ U ma'a ta feu nvali ma amali a ginda aza a Yahuda, a na a zuwai aza a Urushelima tsugbani tsu na tsu vakangi le.

¹² Da keneki Iliya u danakai ni katagarda ka akaka u danai. <<Ili i na Vuzavaguđu Kašhile ke esheku a nu Dawuda ka dansai i dāda na, <Vu walaka tsu na esheku a nu Johoshafatu a walakai ba, ko tsu na akaya a nu Asa mogono ma Yahuda u ya'in ba.

¹³ Da kucikpa vu tonoi uye wu ngono mi Isaraila, da vu zuwai aza a Yahuda n aza a Urushelima tsugbani, tsu na kpa'a ku Ahabu ku ya'in. Da kpamu vu unai amgbu a nu, aza a nu aza a kpa'a ke esheku a nu, aza a na a lya'i nu mariki.

¹⁴ Gogo na lana, mpa Vuzavaguđu wi ta a kusu'uku wu n madukpa adama na u lapa uma a nu n muku n nu n amaci a nu n ili i na vi n i da raka.

¹⁵ Avu feu vi ta a kukana mbala n katsuma m gbani-gbani, mi ta a kukana ku lya'a wu kanna dem ali ci'in tsu nu tsu uta pulai.> >>

¹⁶ Da Vuzavaguđu u zuwai aza a Filisitiya n aza a Araba a na i a idashi devu n Itopiya vishili n Jehoram.

¹⁷ Da a lya'i Yahuda n kuvon, da a purai uciyi u na a cinai punu e kefeku ko mogono a lazakai, da

kpamu a purai muku n ni n amaci a ni. Ko vuza a buwaka ba, maku a ukocishi ma ni ma'a koci a kasukpai ayi da Ahaziya.

¹⁸ Ana ka nampa ko kotsoi, da Vuzavagudu u tsunki Jehoram m madukpa ma mbala n katsuma n na u kupotso ba.

¹⁹ Ana aya ere a lazai, da ci'in ci ni tsu utai pulai adama atakaci a mbala ma. Da u kuwai a katsuma ka atakaci a mbala ma, aza a ni a dyaba akina adama a na a cikpa yi tsu na a ya'ankai esheku a ni ba.

²⁰ Jehoram wi ta n aya kamangkupa n ere n umaci a na u gitai tsugono, da u lya'i tsugono a Urushelima aya kunlai. Da u kuwai, ko vuza u ya'an kpalu adama a ukpa u ni ba, da a cidangi ni a likuci i Dawuda, ama ba ubuta u na a tsu cidangu ngono ba.

22

Ahaziya wo okpoi mogono ma Yahuda (2 Ng 8:25-29; 9:21-28)

¹ Da aza a Urushelima a zuwai Ahaziya, maku mu ukocishi mo mogono Jehoram wo okpoi mogono ma Yahuda a una u ni, adama a na kobolo ka aza a Araba a na a tawai kuvon a katsura ka aza a Isaraila ka una ta otoku a Ahaziya a na a buwai raka. Da Ahaziya kolobo ka Jehoram mogono ma Yahuda ma gitai tsugono.

² Ahaziya wi ta n aya kamanga n e re a na wo okpoi mogono, da u lya'i tsugono a Urushelima kaya ke te. Kula ka anaku a ni ku da Ataliya matsukaya ma Omiri.

³ Ayi feu ḏa u tonoi tsu mogono Ahabu, adama na anaku a ni a kana ta ku nekei odoki tsu na u kuya'an ka gbani-gbani.

⁴ Da u ya'in ka gbani-gbani u Vuzavagudu, tsu kpa'a ku Ahabu, ama a na esheku ni a kuwai, ḏa aza a kpa'a ku a kana ta ku neke yi odoki a na a zuwai ni kuya'an nannai.

⁵ Da u tonoi odoki e le, u gbaḃai kaci n Joram kolobo ka Ahabu mogono mi Isaraila ḏa a bankai Haziylu mogono ma aza a Siriya a Ramotu-gileyadu kuvon. Da aza a Siriya a ukai Joram muna,

⁶ ḏa u sumai u bonoi a Jezireyelu adama a na a lana muna ma na a ukai ni va a Ramotu-giliyadu a na wi o kuvon n Haziylu mogono ma Siriya. Da Ahaziya kolobo ka Jehoram mogono ma Yahuda u banai a Jezireyelu adama a na we ene Joram kolobo ka Ahabu adama a muna ma na a ukai ni.

⁷ Ama Kashile ka zuwai nwalu n Ahaziya adama a na we ene Joram wo okpoi ni uyikpi. A makyan ma na Ahaziya wi kobolo n Joram ḏa utai adama a na a gasa n Jehu kolobo ka Nimishi. Ayi ḏa vuza na Vuzavagudu u we erengi adama a na wu una kpa'a ku Ahabu.

⁸ Ana Jehu wi a kuya'anka kpa'a ku Ahabu afada, ḏa u cina muku mu ngono n Yahuda kobolo n muku n kumaci ku Ahaziya aza a na i a kuya'anka yi ulinga, ḏa wu unai le raka.

⁹ Da a kanai kulansa Ahaziya, ḏa a cina ni ushedeki a likuci i Samariya. Da a tukai ni u Jehu ḏa wu unai ni. Da a cidangi ni, adama na a dana ta, <<Ayi va matsukaya ma Johoshafatu ma a, mogono ma na ma tonoi Vuzavagudu n kaḏu ka

ni dem.>> Ko vuza te a buka a katsuma ka kpa'a ku Ahaziya vuza na u kulya'a tsugono ba.

Egbere Ataliya wu isai tsugono

¹⁰ Ana Ataliya anaku a Ahaziya we enei maku ma ni ma kuwa ta, da u wu unai aza a kpa'a ku mogono ma a Yahuda raka.

¹¹ Ama Jehosheba mekere mo mogono Jehoram vutaku Ahaziya, u dika ta Jowashi kolobo ka Ahaziya a katsuma ka muku n mogono n na a cigai ku una, u sokongi ni a kunu ku ni, da u zuwakai ni vuza vu kindi. Ta Jehosheba mekere mo mogono Jehoram vuka vu ganu Jehoyida wu isai Jowashi nannai ekiye a Ataliya, ali u kpaɗai kuciya ku unai.

¹² Da Jowashi u ya'in aya a tali usongi punu A'isa a gbayin a Kashile, ayin a na Egbere Ataliya wi o tsugono ci idika ya.

23

Jowashi wo okpoi mogono (2 Ng 11:4-16)

¹ Ama a kaya ke cindere ko tsugono tsu Ataliya, da Jehoyida ganu u ghamai asuvu. Da u ya'in uzuwakpani n kovonshi va amangatawun-amangatawun. Azariya kolobo ka Jeroham, n Ishima'ilu kolobo ka Jehohanan, n Azariya kolobo ka Obedu, n Ma'aseya kolobo ka Adayiya, n Elishafatu kolobo ka Zikiri.

² Da a kara'i likuci i Yahuda raka o bolongi aza e Levi a na i a likuci i Yahuda, n aza e kelime ka i'uwa yi ikaya yi Isaraila a tawai a Urushelima.

³ da raka vi le o bolongi A'isa a gbayin a Kashile a ya'in uzuwakpani n mogono. Da Jehoyida ganu u danai, <<Maku mo mogono ma'a na, ya'an wu okpo mogono, tsu na Vuzavagudu u ya'in uzuwukpani u danai, ntsukaya n Dawuda n da koci a kulya'a tsugono.

⁴ Ili i na ya kuya'an i danna, ayin a na baci anan ganu n aza e Levi a tawai kuya'an ulinga a kannna ka kuvuka, katsura ke te a katsuma ka tatsu inda utsutsu wa A'isa a gbayin a Kashile.

⁵ Katsura ke te a katsuma ka tatsu a katsuma ka da, a bana e kefeke ko mogono, kata katsura ke te ka na ka buwai a katsuma ka tatsu a shamgba a utsutsu u na e ci deke ugiti. Uma na a buwai tamkpamu o bolongu a ulanga wa A'isa a gbayin a Vuzavagudu.

⁶ Kata i kasukpa vuza u uwa A'isa a gbayin a Vuzavagudu ba, anan ganu a da n aza e Levi a na i a kuya'an ulinga koci a ku'uwa, adama a na erengu le ta, ama aza n a buwai raka o tono wila u na Vuzavagudu u zuwakai le.

⁷ Aza e Levi i ta a ku kara'a mogono ma, yaba dem wi ta a kubana kotokobi e kukiye ku ni, i ta o kuyongo devu n mogono wi baci a ku'uwa n ku uta. Vuza na baci u tawai ku'uwa a kpa'a ka, kata una yi.>>

⁸ Da aza e Levi kobolo n aza Yahuda raka a ya'in tsu na Jehoyida ganu u danai. Da aza e kelime aza a kindi a, a shamgbatangi aza a na a dangai ulinga n aza a na a tawai kukana ulinga a kannna ka Ashibi. Adama a na Jehoyida ganu u kasukpa vuza u bana a kpa'a ba.

⁹ Jehoyida u nekei ovonshi nsara nu nraga n na

mogono Dawuda ma ya'in ulinga nu n ɗa, n na a zuwai a kpa'a ku Kashile.

¹⁰ Da u zuwai uma raƙa inda mogono, yaba dem n ucanuku u kuvon e kukiye ku ni, ili i na i ɗikai a kakambu ka ubon u ɗakai a kubana a kakambu ka ubon u gaɗi ka A'isa a gbayin a, ɗevu n katalikalyuka.

¹¹ Da Jehoyida ganu wu tukai n Jowashi kolobo ko mogono, u ukai ni oroliko. Da u neke ni katagarda ka uzuwakpani ka, ɗa a salai ayi ɗa mogono. Da Jehoyida n muku n ni olobo ereengi ni, ɗa a danai, <<Wuma u nu u geshe mogono.>>

¹² Ana Ataliya u panai kaca'a ka uma a kubana n o bonoi n a cibalai mogono, ɗa u banai A'isa a gbayin a Vuzavaguɗu a ubuta u uma wa.

¹³ U lanaki ɗa tana we enei mogono ma savu kashani a ubuta u na mogono ma ci shamgba ɗevu n mashilya mu utsutsu u kpa'a ka. Ovonshi n aza a kulika ishari ukara'i n ayi, uma a ubuta kakau a mazanga n a likai ishari, aza a ishipe n ucanuku u tsuwa'i u o kutono n kaɗiva ka. Ana Egbere Ataliya we enei nanai, ɗa u karai aminya a ni ɗa u bosoi kaɗauri n u danai, <<Ugbamukaci! ugbamukaci!>>

¹⁴ Da Jehoyida u zuwai kovonshi ka katsura ka amangatawun, <<Kabana ka tuka n Egbere Ataliya kaɗa o tonon ayi a mere m ovonshi, kaɗa una yaba dem vu na u tonon ni.>> Adama a na ganu u dana ta, <<Kaɗa yi una Egbere Ataliya a ubuta wa A'isa a gbayin a Kashile ba.>>

¹⁵ Da e reme ni a utsutsu wo odoƙu a ulanga u keƙeku, ta ɗe unai ni.

*Jehoyida u lapulasakai ukuna u kutoni
(2 Ng 11:17-20)*

¹⁶ Da ganu Jehoyida u ya'in uzuwukpani u danai, ayi n uma ra^{ka} n mogono i ta o ko okpo uma a Vuzavagu^{du}.

¹⁷ Da uma a ra^{ka} a banai a kpa'a ku Balu da o bosoi ku da. Da a fa^{da} katalikalyuka n ama^{li} a ni, da a u nai Matan ganu vu ka^{ma}li ka e kelime ka katalikalyuka ka.

¹⁸ Da Jehoyida u nekei aza e Levi a na i anan ganu a la^{na} A^{li}sa a gbayin a Vuzavagu^{du}. Ele da mogono Dawuda u zuwai ya'an kune'e ka alyuka o kusongu u Vuzavagu^{du}, tsu na wi u^{da}ni a katagarda ka wi^{la} u Musa, i ta kpamu a kuya'an ishpa n ma^{za}nga tsu na Dawuda u danai.

¹⁹ Da kpamu u zuwai aza a kindi a utsutsu wa A^{li}sa a gbayin a Vuzavagu^{du}, adama a na ka^{ta} vuza na wi nu nshinda u uwa ba.

²⁰ Da ganu Jehoyida u zuwai ovonshi osoji amangatawun, n aza gbagbain n aza e kelime a likuci n uma a i^{di}ka ya ra^{ka}, utukaⁱ mogono A^{li}sa a gbayin a Vuzavagu^{du} o tonoi n utsutsu u na wi a ubuta u na u la'i n ugadi da a uwai a kpa'a ku mogono, da a zuwai mogono ma^{da}sangi a kakuba ko tsugono.

²¹ Da uma a i^{di}ka ra^{ka} a ya'in ma^{za}nga. Likuci i Urushelima kpamu i ciyaⁱ i^{da}shi i ma^{ta}na, adama a na una ta Ataliya n kotokobi.

24

*Jowashi u lapulai A^{li}sa a gbayin
(2 Ng 12:1-21)*

¹ Jowashi wi ta n aya e cindere a na u lya'i tsugono, da u lya'i tsugono tsu Urushelima aya amangere. Kula ka anaku a ni ku da Zibiya, vuza vu Biyasheba.

² Da Jowashi u ya'in i na i ga'in a ashi a Vuzavagudu a ayin a na ganu Jehoyida u yongoi n wuma raka.

³ Da Jehoyida u zamakai Jowashi amaci e re, da a matsakai ni nkere n olobo.

⁴ Kanna ko yoku da Jowashi u sheshei a na wa ku lapulusuka A'isa a gbayin a Vuzavagudu.

⁵ Da u dekei anan ganu n aza e Levi raka u danai le, <<Banai a likuci ya Yahuda, kata yi isa ikebe yi utafu i kaya dem wa aza a Isaraila, adama a na i lapula A'isa a gbayin a Kashile ka da. I ya'an ka'a gogo na.>> Ama da aza e Levi a iwain kuya'an ka'a gogo lo.

⁶ Da mogono Jowashi u dekei Jehoyida ganu vu gbayin u dana ni, <<Yidai i zuwai da vu kpadai kuzuwa aza e Levi a bana a likuci i Urushelima n ya aza a Yahuda isa utafu ba? U na Musa kagbashi ka Vuzavagudu ka danai, kpamu aza a Isaraila ushuku ta o bolongu ikebe adama a na lapula mayali mu uzuwakpani.>>

⁷ Aya a na a lazai muku n vuka vu gbani-gbani vu nampa Ataliya o boso ta A'isa a gbayin a Kashile da a purai ucanuku u na erengi adama a kpa'a ku Kashile, a ya'ankai ulinga a ubuta u kucikpa kamali ka Balu.

⁸ Da mogono Jowashi u zuwai a ya'in akpati o yoku adama a na o bolongu ikebe, da a ya'in akpati va a zuwai a utsutsu wa A'isa a gbayin a Vuzavagudu.

⁹ Da a salai ukuna wa a Yahuda n Urushelima, a danai le a tuka Vuzavaguđu n utafu u na Musa kagbashi ka Kashiile ka danai aza a Isaraila a tuka a makyan ma na i e meremune.

¹⁰ Da nkoshi m gbara-gbara n uma raka a kanai kutuka n utafu u le n a zuwai punu akpati va n mazanga ali a shanai.

¹¹ A makyan ma na baci akpati a shanai, aza e Levi a ci dika ta a da a banka a ubuta u vuza vu kelime vu na mogono ma zuwai u lana a da, a cina baci akpati a a shanai, kata kadani ko mogono kobolo n ganu vu gbayin a tsuwan i da kata a dika ka'a o bonoko n ka'a de a ubuta wa. Da a kanai kuya'an nannai ayin dem, ali o bolongi ikebe n abundai.

¹² Da mogono Jowashi n Jehoyida e nekei aza a kulana ulinga wa A'isa a gbayin a Vuzavaguđu ikebe ya. Da a dikai eshe'wi atali n eshe'wi a ndanga adama a na a lapulusuka A'isa a gbayin a Vuzavaguđu, da kpamu a dikai awakana a iyum i lima n aza a iyum i shili adama a na a lapula A'isa a gbayin a Vuzavaguđu.

¹³ Da aza a na a kulana ulinga wa a ya'in u da n kadu ke te, da tana ulinga wa u lya'i kelime mayin. Da a ma'asakai A'isa a gbayin a Kashiile a tsu na a da ishi da o doki a da utsura.

¹⁴ Ana o kotsoi kulapulu ka, da o bonokoi n kagimi ki ikebe ka u mogono n Jehoyida ganu, n ikebe i dafa a ya'ankai ucanuku wa A'isa a gbayin a Vuzavaguđu, ucanuku wu ulinga adama e kuneke alyuka, ata'an n apara a na a ya'in n azanariya n azurufa. A kanai kuya'an alyuka o kusongu a kpa'a ku Vuzavaguđu makyan dem a

ayin a Jehoyida ganu.

¹⁵ Da Jehoyida ganu u kutsai kau, da u kuwai ayi n aya amangatawun n kamangankupa, (130).

¹⁶ Da a cidangi ni a likuci i Dawuda a ubuta u na a tsu cidangu ngono, adama a na u ya'an ta kasingai adama a Isaraila m kpa'a ku Kashile.

¹⁷ Ana Jehoyida u kuwai, da nkoshi m gbara-gbara ma aza a Yahuda a tawai ku kyasa mogono Jowashi, da a kudangi a lya'akai ni kayala adama a na u ya'anka le ili i na a cigai da tana mogono ma panakai le.

¹⁸ Da a kasukpai A'isa a gbayin a Vuzavagudu Kashile ka ikaya i le. da o bonoi kutono amali a Ashera n amali a na a buwai. Da Kashile ka ya'in wupa n aza a Yahuda n Urushelima adama a unushi u le.

¹⁹ Ko n nannai Vuzavagudu u su'uku le ta n eneki adama a na a barangu le, ama da a iwain kupana.

²⁰ Da ayinviki a Kashile a cipai u Zakariya kolobo ka Jehoyida ganu. Da u shamgbai e mere ma uma da u danai, <<Na da ili i na Kashile ka danai, <Yidai i zuwai da i kpadai kutono kadanshi ka Vuzavagudu? Adama nanai yi a kulya'a kelime ba. Adama a na i kasukpa ta kutono Vuzavagudu, da ayi feu u kasukpai da.> >>

²¹ Ama da mogono Jowashi u gbabai kaci nu nkoshi m gbara-gbara una Zakariya. Mogono ma zuwai a varai ni punu a ulanga wa A'isa a gbayin a Vuzavagudu.

²² Mogono Jowashi u ciba n kasingai ka na Jehoyida ganu esheku a Zakariya a ya'anka yi ni ba, ama da wu unai kolobo ka ni, Zakariya a

ku kasa ukpa_đā u danai,<<Ya'an Vuzavaguđu wu indana ili i na yi a kuya'an kaťa_ u tsupa ka mu.>>

Ukocishi u tsugono tsu Jowashi

²³ Ana ilo a ukocishi u kaya_ wa, đā osoji aza a Siriya a tukai_ Jowashi n kuvon. A_ tawai_ a Yahuda n Urushelima đā unai nkoshi m gbara-gbara_ raka_. Da a purai_ ucanuku u uma n abundai_ đā a su'uku yi mogono me le a Dimaska.

²⁴ Ko a na wo okpoi osoji a Siriya a_ tawa_ n abundai_ ba, ama Vuzavaguđu u neke le ta_ ulya'i wo osoji aza a Yahuda n abundai_. Adama a na aza a Yahuda a_ kasukpa_ ta_ Vuzavaguđu Kashile ka ikaya i le, ta Jowashi u takacikai nannai.

²⁵ Ana aza a Siriya a lazai, a_ kasukpa_ ta_ Jowashi n muna gbani-gbani. Da aza e kelime ovonshi a gbabai kaci unai ni a kajiba ka_ ni adama a na wu una ta_ kolobo ka Jehoyida ganu. Ana u kuwai_ đā a_ cidangi_ ni a_ likuci i Dawuda, ama a_ cidangi_ a_ ubuta_ wu ngono ba.

²⁶ Aza a na a gbabai unai ni ele đā, Zabadu kolobo ka vuka vi yoku vuza va aza a Amona vuza kula Shimeyatu, kobolo n Jehozabadu kolobo ka vuka vu na e ci đeke Shimiritu mekere vuza va aza a Mowabu.

²⁷ Arabali a_ muku mo olobo n Jowashi, n kene ku na a ya'in adama a_ ni, n arabali a ulinga u kulapula ka_ A'isa_ a gbayin a Vuzavaguđu a na u ya'in, i ta_ udani a katagarda ka arabali a ngono. Da Amaziya kolobo ka_ ni ko okpoi mogono a_ una_ u ni.

25

Amaziya mogono ma aza a Yahuda

(2 Ng 14:2-6)

¹ Amaziya wi ta n aya kamanga n a tawun a na wo okpoi mogono, da u lya'i tsugono a Urushelima aya kamanga n kuci. Kula ka anaku a ni ku da Jehowadin vuza va aza a Urushelima da.

² U ya'an ta ili i na i ga'in a ashi a Vuzavagudu, ama n ka du ka ni raka ba.

³ Ana we enei tsugono ci ni tsu shamgba ta mayin, da wu unai aza a na unai esheku a ni mogono Jowashi.

⁴ Ama wu una muku n le ba, u tonoi i na a danai a wila, u na wi a katagarda ka Musa, u danai, <<Kesheku ki a ku kuwa adama a unushi u maku ma ni ba, maku kpamu feu mi a kukuwa adama a unushi u kesheku ba, yaba dem wi ta a ku kuwa adama a unushi u ni.>>

⁵ Da Amaziya u bolongi aza a Yahuda, u nekei le ulinga tsu na i a kumaci ku le, u nekei ovonshi akpan-akpan n ovonshi amangatawun-amangatawun wa aza a Yahuda n aza a Bayami raka. Da kpamu u bolongi aza a aya kamanga n umaci ko a la'i nannai, da u ciyai uma akpan amangatawantatsu, (300,000) aza a na i ufobushi adama a ulinga u tsusoji da a yawai kpamu kubana nsara nu nraga.

⁶ Da u doku u tsupai osoji aza a Isaraila o yoku ikebe uma akpan amangatawun, (100,000) a una u kilo va azurufa akpan a tatsu n aman-gatawanashi, (3,400).

⁷ Ama da vuma u Kashile u tawai wa ni u danai, <<Mogono, kata vu kasukpa osoji a Isaraila a bana kobolo n avu ba. Adama a na Vuzavaguđu wi kobolo n aza a Isaraila ba, Wi a kubanka aza a Ifirayimu ba.

⁸ Kucikpa vu bana vu ya'an kuvon ka ende'en nu, ko vu gbama baci asuvu a ubuta u kuvon wa, Kashile ki ta a kuvaruku a ashi a irala i nu, adama a na Vuzavaguđu wi ta n utsura u banka wu ko u varuku.>>

⁹ Da Amaziya we ecei vuma Kashile va, <<Nini dai tamkpamu n kuya'ansa n ukuna wi ikebe i na n nekei osoji a Isaraila azurufa kilo akpan a tatsu n amangatawanashi a.>> (3,400). Da vuma vu Kashile va wu ushuki, <<Vuzavaguđu wi ta a kufuda kuneke wu ili i na i la'i i nampa.>>

¹⁰ Da Amaziya u danai osoji aza a Ifirayimu a na u nekei le ikebe ya o bono a kpa'a. Da a ya'in wupa n aza a Yahuda da a lazai o kubono a kpa'a n wupa ka.

¹¹ Da Amaziya u gbamai asuvu u lazai n osoji a ni a kubana a kara'a ka mkpadi, ta de osoji a ni unai aza a Siyaru akpan kupa, (10,000).

¹² Da osoji a Yahuda a e remei uma akpan kupa n wuma, (10,000), da a dikai le a kubana a kusan ka ugadi ku Sela. Da a taduki le a yikpai o bosoi aci e le.

¹³ Ama osoji aza a Ifirayimu a na Amaziya u sankai le kubana kuvon ka, a bankai likuci ya aza a Yahuda n kuvon, ili i na i dikai a Samariya ali a kubana a Betu-horon. Unai uma akpan a tatsu, (3,000), da a purai ucanuku wa abundai we e le.

¹⁴ Ana Amaziya wu utai a ubuta u na wu unai

aza a Edom, ɗa u bonoi n a_mali e le a na u ɗikai, u zuwai le okpoi a_mali a_ni, u cikpai le ɗa u ya'ankai le alyuka.

¹⁵ Adama a nannai ɗa Kašhile ka ya'in wupa n Amaziya, ɗa u su'uki ni n keneki ko yoku u dana ni, <<Yidai i zuwai ɗa vu ɗikai a_mali a uma a na i a kufuɗa ku isa uma e le ekiye a_nu ba?>>

¹⁶ Ayi a kadanshi, ɗa mogono Amaziya wu ushuki we ecei ni, <<Wana ɗai tsu zagbai nu vuza na u kuneke mogono odoki? Vu paɗa bini ko una wu.>> ɗa keneki ka ka paɗai bini, ama ɗa u danai, <<N yeve ta Kašhile ke sheshe ta ku una wu, adama a ili i gbani-gbani i na vu ya'in, kpamu vu iwain kupana odoki a_va.>>

Kuvon ka aza a Yahuda n aza a Isaraila

¹⁷ Ana Amaziya mogono ma a Yahuda ma dansai n aza a na e ci neke yi odoki, ɗa u su'uki Jowashi kolobo ka Jehowahazu matsukaya ma Jehu mogono mi Isaraila n akaka, u danai ni, <<Tawa tsu gasa muku n ašhi.>>

¹⁸ Ama ɗa Jowashi mogono mi Isaraila wu ushuki Amaziya mogono ma Yahuda, u danai. <<Maɗanga ma awana me ne ma'in a Lebano ma su'uki maɗanga ma gbayin ma sida a Lebano n akaka, u danai, <Neke mu mekere ma_nu mo olo kolobo ka_va.> Ama a na manama ma kakamba mo yoku mi a kupasamgbantai, ɗa u dasai awana a_nene.

¹⁹ Avu ɗa na araɗi a kudana, <N lya'a ta Edom,> ɗa kpamu vi a tsugbangam. Ama odoki a na n kuneke wu ɗaɗa ɗa_sangu a kpa'a. Yidai zuwai ɗa vi a kuciga ku zamaka ka_ci ka_nu kadama ka na ka kulya'a wu n aza a Yahuda?>>

²⁰ Ama ɗa Amaziya u iwain kupana, adama a na Kašhile ka'a ka zuwai kakuna ka ko okpo nannai, adama a na wu una le, adama a na o bono ta kutono aṁali a Edom.

²¹ Da Jowashi mogono mi Isaraila ma bankai Amaziya mogono ma a Yahuda n kuvon ɗa tana a gasai e Betu-shemeshi a ubon u Yahuda.

²² Da aza a Isaraila a lya'i aza a Yahuda, ali yaba dem u sumai a kubana a kpa'a ku ni.

²³ Da Jowashi mogono mi Isaraila me re-me Amaziya mogono ma a Yahuda, kolobo ka Jowashi matsukaya ma Ahaziya e Betu-shemeshi. Da Jowashi u tukai ni a Urushelima ɗa u faɗai mashilya ma Urushelima ili i na i ɗikai a utsutsu u Ifirayimu ali a kubana a utsutsu u mogon, ma na ma yawai udashi amangatawantaḷi, (600).

²⁴ Da u purai azanariya n azurufa raka kobolo n ucanuku u na a cinai punu A'isa a gbayin a Kašhile, u na ishi e nekei muku n Obedu-edom kuzuwa, ɗa kpamu wu isai ucanuku u singai u kefeku ko mogono n agbashi. Da yeve u bonoi a Samariya.

²⁵ Da Amaziya kolobo ka Jowashi mogono ma Yahuda mo yongoi n wuma ali aya kupa n a tawun, a na Jehowashi kolobo ka Jehowahazu mogono mi Isaraila u kuwai.

²⁶ Ulinga u na u buwai u Amaziya n ili i na u ya'in a ayin o tsugono ci ni, ili i na i ɗikai a ugiti a kubana ukocishi, yi ta uɗani a katagarda ko ngono n Yahuda n mi Isaraila.

²⁷ A ayin a na Amaziya u kasukpai kutono Vuzavagudu, ɗa aza a Urushelima a gbabai kaci adama a na una yi. Da u sumai a kubana a

Lakishi, ama da a suki uma a banai una ni de.

²⁸ Da a dikai keven ki ikyamba ka ni odoku, da a cidangi ni a ubuta u na a cidangi esheku a ni a likuci i Yahuda.

26

Uziya mogono ma Yahuda

(2 Ng 14:21-22; 15:1-7)

¹ Da aza a Yahuda ra_{ka} a dikai Uziya vuza va aya kupa n atali, da a zuwai ni wo okpoi mogono a una we esheku a ni Amaziya.

² U ma'asakai likuci i latu da u bonokoi i da a idika i Yahuda, a na Amaziya u kuwai.

³ Uziya wi ta n aya kupa n atali ayin a na wo okpoi mogono, da u lya'i tsugono a Urushelima aya amangerenkupa n ere. Kula ka anaku a ni ku da Jekoliya, ayi vuza va aza a Urushelima da.

⁴ Da u ya'in i na i ga'in u Vuzavagudu, tsu na esheku a ni Amaziya u ya'in.

⁵ U bonoko ta ka_{du} ka ni a ubuta u kulansa Kashile, a ayin e keneki Zakariya vuza na u yotsongi ni kutono wila u Kashile. A makyan ma na baci u tonoi Vuzavagudu mayin, Kashile ki ta e kuneke yi ulya'i.

⁶ Da u banai u ya'in kuvon n aza a Filisitiya, u bosoi nshilya n Gatu n Jabune n Ashidodu. Da u ma'i likuci a ubon u Ashidodu n ubuta u yoku kpamu a katsuma ka Filisitiya.

⁷ Da Kashile ka bankai Uziya u lya'i aza a Filisitiya, n aza a Araba aza a na i a idashi a likuci i Guru-ba'alu n aza a Meyuniya.

⁸ Da aza a Amona a tsupai utafu le u Uziya. Da kula ku Uziya ku kara'i a kubana a idika i Masar raka, adama a na u tsurukpa ta kau.

⁹ Na lo da koci ba, Uziya u ma'i nshilya mu ugadi a Urushelima, a utsutsu u mogon n utsutsu u kara'a derere o mogon ma mashilya ma, da u kanzai le.

¹⁰ Da kpamu u ma'in asaka gbagba'in a kakamba kobolo n ayinva a mini n abundai, adama a na wi ta n ilikuzuwa ya abundai aginda n ara'a. Wi ta kpamu n aza a zamalinga a na i a kuya'anka yi ulinga ashina a itacishi a ni a na i aginda n a na i a kara'a, adama a na ayi kacimbi ka'a mayin.

¹¹ Uziya wi ta n katsura ko ovonshi eyeve o kuvon, a na i lo katsura-katsura tsu na Jeyiyelu kadani n kovonshi vo osoji Ma'aseya e kecei le. A ya'an ta nannai n utsura u tsugono tsu Hananiya kovonshi kagbayin ko mogono.

¹² Kabundai ko ovonshi a na a fudai kuvon tsu na i a i'uwa yi ikaya i le i ta uma akpan e re n amangatawantali, (2,600).

¹³ A kucina ko ovonshi a nampa, osoji akpan amangatawantatsu n e cindere n amangatawantawun (307,500), i ta lo eyeve o kuvon a na i n utsura u na a banka mogono a ubuta wi irala i ni.

¹⁴ Da Uziya u lansa nraga nu nsara, nu nkun mi iyum nu ntogu mi iyum n utan n atali a kayimgbatsu n abundai.

¹⁵ Punu a Urushelima da u ya'in i ucanuku u na aza uyeve a ya'in, i na a kuzuwa de gadi va asaka n ubuta wa akambu wa asaka adama na a taduku

aya n atali a bundai. Adama ili nampa, da kula ku ni ku karai uduniya dem, adama a na u ciya ta ubanki wa abundai, da tana wo okpoi vuza vu tsura.

A takacikai Uziya adama aradi a ni

¹⁶ Ama a na Uziya we enei u tsurakpa ta mayin, da u gitai aradi, da tana a zamaka ni kadama. Adama a na u ya'an ta unambi wu usubi a ashi a Vuzavaguđu Kashile ka ni, ali u uwai A'isa a gbayin a Vuzavaguđu adama a na u songu ili i magulani a katalikalyuka n kaci ka ni.

¹⁷ Da Azariya ganu kobolo n anan ganu a Vuzavaguđu uma amangatawanashi o tonoi ni punu A'isa a gbayin a.

¹⁸ Da a dana ni, <<U ga'an avu Uziya n kaci ka nu vu songu ili i magulani u Vuzavaguđu ba. Na lo va ulinga u anan ganu u da kumaci ku Haruna, ele na erengi adama a na a ya'an ulinga u nanlo koci. Uta punu o mololo ma cida ma, adama a na vu ya'an ili i singai ba. Nanai va vi a kuciya tsugbayin u Vuzavaguđu Kashile ba.>>

¹⁹ Da Uziya u ya'in wupa, ayi kashani devu n katalikalyuka adama a na u songu ili i magulani punu A'isa a Vuzavaguđu, ayi ubani m mevene mo kusongu ili i magulani ekiye a ni n wupa, da mbala mu ukutu n kanai ni a kucan a ashi a anan ganu punu A'isa a gbayin a Vuzavaguđu e kelime ka katalikalyuka ko kusongu ili i magulani.

²⁰ Ana Azariya ganu vu gbayin n anan ganu a na a buwai indanai ni, da enei mbala mu ukutu n kana yi ta a kucan, da utuka ni pulai n moloko, ayi feu o moloko wu uta adama a na Vuzavaguđu u lapa yi ta.

²¹ Da Uziya u yongoi nu mbala mu ukutu ali a kannu ka na u kuwai. U yongoi ende'en ni, u doku u uwa punu A'isa a gbayin a Vuzavugudu, adama a na wi ta n ukutu. Da Jotam kolobo ka ni ka lanai kpa'a ku mogono ka, kpamu a kulya'a tsugono tsu uma a likuci a.

²² Ulinga u Uziya u na u buwai ili i na i dikai a ugiti ali a kubana a ukocishi, keneki Ishaya kolobo ka Amozu da u danai i da.

²³ Da Uziya u bankai ukpisa da a cidangi ni devu n ubuta u na a tsu cidangu ngono, ama a cidangi punu ba, adama a na uma a dana ta <<Ayi vuza vu ukutu da.>> Da Jotam kolobo ka ni ko okpoi mogono a una u ni.

27

Jotam wo okpoi mogono ma Yahuda. (2 Ng 15:35-38)

¹ Jotam wi ta n aya kamanga n a tawun a na wo okpoi mogono, da u lyai tsugono a Urushelima aya kupa n atali. Kula ka anaku a ni Jerusha mekere ma Zadoku.

² Da Jotam u ya'in ili i na i ga'in u Vuzavagudu, tsu na esheku a ni Uziya u ya'in, ama ayi u uwa A'isa a gbayin a Vuzavagudu adama a na u songu ili i magulani tsu a ni ba. Ama da uma a lyali kelime n ka gbani-gbani ke le.

³ Ayi da u ma'asakai utsutsu u gadi wa A'isa a gbayin a vuzavagudu u na wi a ubuta u na u la'i n ugadi da kpamu u ya'in kuma'a ka abundai a mashilya ma na mo tonoi n tsu kaginda ka Ofelu.

⁴ Da u ma'ansai likuci yi ubon wa aginda a Yahuda, da kpmu u ma'in nshilya mu gadi a ubuta u na wi kutsun.

⁵ Jotam kpmu u ya'an ta kuvon n aza a Amona da u ciyai ulya'i. A kaya ka nanlo ka, da u zuwai aza a Amona a tsupai utafu wa azurufa kilo akpan a tatsu n amangatawanashi, (3,400) n aburuma a alkama kakpan, n aburuma a Bale feu kakpan (1,000). Ta aza Amona a kanai kutsupa nanai a kaya ka i re n kaya ka tatsu.

⁶ Da Jotam u kanai kutsurukpa adama na u ya'an ta ili i na i ga'in aashi a Vuzavagudu Kashile ka ni.

⁷ Ulinga u na u buwai u Jotam n kuvon ku na u ya'in n tsu na u ya'in tsugono ci ni, yi ta udani a katagarda ka arabali ko ngono mi Isaraila n Yahuda.

⁸ Jotam wi ta n aya kamanga n a tawun a na wo okpoi mogono, da u lya'i tsugono a Urushelima aya kupa n atali.

⁹ Jotam u bankai ukpisa da a cidangi ni a likuci i Dawuda. Da Ahazu kolobo ka ni ko okpoi mogono a una u ni.

28

Ahazu wo okpoi mogono ma Yahuda (2 Ng 16:1-4)

¹ Ahazu wi ta n aya kamanga a na wo okpoi mogono, da u lya'i tsugono a Urushelima aya kupa n atali. Ama u ya'an ili i singai u Vuzavagudu tsu na akaya a ni Dawuda u ya'in ba.

² Ama *da* u tonoi uye wu ngono mi Isaraila. ali *da* u yimai ululu *amali* a Balu a dama a na u ya'anka le tsugbashi.

³ *da* kpamu u songi kune'e ka alyuka a *kara'a* ka Beni vu Hinomu, *da* u songi muku n ni tsu kune'e ka alyuka akina, o kutono uye wu ili yi unata wu uduniyan u na Vuzavagudu u lokoi adama aza a Isaraila.

⁴ *Da* u ya'in alyuka n kune'e ku kusongu ki ili i magulani a ubuta *wa* nvali aginda n na n ga'in ba, n ulu *ami'in* a ndanga dem.

⁵ Adama a nannai *da* Vuzavagudu Kashile ka ni ka neke ni ekiye o mogono Haram. *Da* aza a Haram a lya'i ni n kuvon *da* a purai aza a ni n abundai a bankai tsugbashi *da* a bankai le a idika i Dimaska. *Da* kpamu Kashile ko doku ke neke ni ekiye a Peka mogono mi Isaraila, *da* unai osoji aza a Yahuda n abundai.

⁶ A kanna kete Peka kolobo ka Ramaliya ka unai osoji akpan amangatawun n kamanga, (120,000) aza a Yahuda. Adama a na aza a Yahuda a kasukpa ta Vuzavagudu Kashile ki isheku i le.

⁷ Zikiri kovonshi ka gbayin ka aza a Ifirayimu ka unai Ma'aseya kolobo ko mogono Ahazu, n Azirikam vuza kulana kpa'a ku mogono n Elikana kabanki ko mogono.

⁸ *Da* aza a Isaraila a purai agbashi a na e remei, uma akpan amangatawenre, (200,000) amaci n olobo nu nkere ma aza a Yahuda. *Da* kpamu a purai ucanuku u gbani a kubanka a Samariya.

Kene ku Odedu

⁹ Ama keneki ka Vuzavagudu ko yoku ki ta lo vuza kula Odedu. *Da* wu utai u gasai n osoji a

Isaraila a na o bonoi a Samariya. Da u danai le, <<Vuzavaguđu, Kašhile ki ikaya i ɗa ke neke ta aza a Yahuda ekiye a ɗa adama a na wi ta a wupa n e le, ɗa u nekei le e kiye a ɗa. Ama ɗa yi unai le n wupa u na u yawai gaɗi Kašhile.

¹⁰ Kpamu gogo na yi ta ukuna u na i bonoko a na ya aza a Yahuda n aza Urushelima ali n aɗaci okpo agbashi a ɗa. Ama i cinukpa ta a na i nusakai Vuzavaguđu Kašhile ka ɗa?

¹¹ Gogo na panakai mu. Bonokoi n aza a na i purai va, ele feu aza a ɗa a ɗa, Adama a na Vuzavaguđu wi ta a wupa n a ɗa.>>

¹² Da aza e kelime o yoku a kumaci ku Ifiraimu, Azariya kolobo ka Jehohanan m Berekiya maku ma Meshilemotu, n Jehezekiya maku ma Shalum n Amasa kolobo ka Hadalayi, a ushuki n kadanshi ko Odedu. Da a dansukai aza a na o bonoi n ubuta u kuvon wa.

¹³ A danai, <<Ka ta i uka n aza a na i remei a ubuta u kuvon wa punu na ba, adama a na yi ta a kuzamaka tsu kadama u Vuzavaguđu. Ko i ciga ta i doku unushi n ka gbani-gbani u Vuzavaguđu? Ko gogo na u ya'an ta de wupa kau n aza a Isaraila.>>

¹⁴ Da osoji a a kasukpai agbashi a na a purai va n ucanuku wa e kelime ka uma n aza a gbagbain.

¹⁵ Da aza a gbagbain a na e dekei ula e le a ɗangai e peciki ucanuku u na osoji a a purai ɗa o bonokoi agbashi a na i oshombodi. E nekei le akashi n ataka n ilikulya'a n i kuso'o, ɗa a za'i untsu e le n mani'in ma zaitu. Da a dikai aza a na i n utsura ba a gaɗi vu njaki, o soki le o kubonoko e Jeriko, likuci yi nshuwa n dabino a ubuta u na

aza e le i. Da yeve o bonoi a Samariya.

¹⁶ A makyan ma nanlo mogono Ahazu u laṅsa ta ubaṅki u mogono ma aza Asiriya.

¹⁷ Adama a na osoji aza a Edom o doku ta a banka aza a Yahuda n kuvon, da a purai agbashi a lazakai.

¹⁸ Da aza a Filisitiya tankpamu a bankai likuci i wa wa'a i na yi a ubon wu nsasan n na mi a ubon dakai wa aza a Yahuda, da isai likuci i Betu-shemeshi n Ayijalon n Gederotu, Soko n likuci i wawa'a i ni, Timina n likuci i wawa'a i ni, Gimuzo feu n likuci i wawa'a i ni. Da aza a Filisitiya a daṅangi punu a likuci ya.

¹⁹ Da Vuzavaguḍu u zuwai aza a Yahuda a ciyai ugoyi adama Ahazu mogono ma Yahuda, adama a na u zuwa ta aza a Yahuda a ya'an u nushi, da kpamu u ya'in ili yi unambi wu usubi u Vuzavaguḍu.

²⁰ Kucikpa da Tigilatu-pelisa mogono ma Asiriya ma tukai ni kuvon, da u takacikai ni a na wa kuḅaṅka yi.

²¹ Da Ahazu u purai ucanuku u cida n aḅundai u wa A'isa a gbayin a Vuzavaguḍu n kpa'a ku mogono n i'uwa ya aza a gbagba'in a likuci, da u nekei mogono ma Asiriya, ama n nanai dem na lo u baṅka yi ba.

²² Ama n atakaci a na mogono Ahazu wi e ku ene a makyan ma nanlo, da u doku u lya'i kelime n unambi wu usubi u Vuzavaguḍu.

²³ Da u ya'in alyuka wa aṃali aza a Dimaska aza a na lya'i ni n kuvon, da u danai, <<Adama a na aṃali a a baṅka ta ngono ma aza Asiriya ali a lya'i mu n kuvon, mpa feu n ku neke le ta alyuka

adama a na a banka mu.>> Ama a na a bankai da kucikpa a zamaka ni kadama, ayi n aza a Isaraila raka.

²⁴ Da Ahazu kpamu u doku u bolongi ucanuku u wa A'isa a gbayin a Kashile raka a ubuta u te da u u bosoi u da. da u gbagurai utsutsu wa A'isa a gbayin a Vuzavagudu a, da u makai kaci ka ni atalialyuka a ubuta dem a Urushelima.

²⁵ Likuci dem a Yahuda, Ahazu u ma'in nvali ma amali adama a kuya'anka le alyuka o kusongu. Da u zuwai Vuzavagudu Kashile ki ikaya i ni kuya'an wupa kau.

²⁶ Ulinga u na u buwa u Ahazu, n tsu na u lya'i tsugono ci ni ili i na i dikai a ugiti ali a kubana a ukocishi, yi ta udani a katagarda ko ngono n Yahuda n mi Isaraila.

²⁷ Da mogono Ahazu u bankai ukpisa da a cidangi ni a likuci i Urushelima. Ama a cidangi a ubuta u na a cidangi ngono mi Isaraila ba. Da Hezekiya kolobo ka ni ko okpoi mogono a una u ni.

29

Tsugono tsu Hezekiya mogono ma Yahuda (2 Ng 18:1-3)

¹ Hezekiya u gitai tsugono ayi n aya kamanga n a tawun, da u lya'i tsugono a Urushelima aya kamanga n kuci. Kula ka anaku a ni ku da Abija, mekere ma Zakariya.

² Da u ya'in ili i na i ga'in u Vuzavagudu, tsu na Dawuda esheku a ni a ya'in.

Hezekiya u doku u bayuwai A'isa a gbayin

³ A kaya ku ugiti ko tsugono tsu Hezekiya, o wotoi u iyain da Hezikaya u bayuwai utsutsu wa A'isa a gbayin a Vuzavaguḍu u lapulasakai a da raka.

⁴ Da u dekei anan ganu n aza e Levi a bana a gasa n ayi a ulanga u na wi ubon u kasana.

⁵ da udani le. <<Panakai mu ada aza e Levi, gogo na erengi kaci ka da cida, kata kpamu yi erengu kpa'a ku Vuzavaguḍu Kashile ki ikaya i da, yi utuka ili yi unata i na yi punu raka a ubuta u cida wa.

⁶ Adama a na ikaya i tsu i ya'an ta unambi wu usubi, a ya'an ta ka gbani-gbani u Vuzavaguḍu Kashile ka tsu. A kasukpa yi ta da a vadalukpakai A'isa a gbayin a Vuzavaguḍu kucina,

⁷ A gbagurai utsutsu wa A'isa wa da a kimaasai nkuni, da a kasukpai ku songu ili i magulani n kuya'an kune'e ku kusongu a ubuta u cida u Kashile ki Isaraila.

⁸ Adama nannai da Vuzavaguḍu u ya'in wupa n aza a Yahuda n aza a Urushelima. Da u zuwai le okpoi n wovon ili i mereve n makaṇ tsu na yi e kene n ashi a da.

⁹ Adama a ili nampa una ta ikaya i tsu n kotokobi, muku n tsu n amaci a tsu a bankai le ugbashi.

¹⁰ Anana n sheshe ta n ya'an uzuwakpani n Vuzavaguḍu Kashile ki Isaraila, adama a na wupa wa abundai u na wi a kuya'an n atsu u vaku.

¹¹ Muku mo olobo n va, kata i ya'an ugulani n kakuna ka nampa ba. Adama a na Vuzavaguḍu u zagba ta i shamgba e kelime ka ni, i ya'anka yi ulinga, i ya'anka yi kune'e ku kusongu ki ili i

magulani.>>

¹² Da aza e Levi a nampa a gitai ulinga gogolo, a kumaci ku Kohatu: ele da Mahatu maku ma Amasayi n Juwelu maku ma Azariya. A kumaci ku Merari, Kishu maku ma Abudi, n Azariya maku ma Jehalele. A kumaci ku Geshon, Jowa maku ma Zima, n Adini maku ma Jowa.

¹³ A kumaci ku Elizafan da a dikai Shimiri n Jeyiyelu. A kumaci ku Asafa a dikai Zakariya n Mataniya.

¹⁴ A kumaci ku Heman a dikai Jehiyelu n Shimeyi. A kumaci ku Jedutun a dikai Shemaya n Uziyelu.

¹⁵ Uma a nampa o bolongi aza e le aza e Levi da a takpakai kaci ke le nshinda, tsu na mogono ma danai, o kutono kadanshi ka Vuzavaguđu, adama a na a takpa nshinda A'isa a gbayin a Vuzavaguđu

¹⁶ Da anan ganu a uwai A'isa a gbayin a Vuzavaguđu adama erengu a da kata utuka ili yi unata i na a cinai punu dem. Ana utukai i da, da a zuwai u da a ulanga wa A'isa a gbayin a Vuzavaguđu, da aza e Levi a purai u da a vama a kara'a ka Kidiron.

¹⁷ A kanna ka iyain ko wotoi u iyain, da a gitai ukuna u kerengu. Da a kanna ka kunlai a yawai e keteshe ka ulanga wu u pulai u kpa'a wa. Da o doki ayin kunlai e ku erengu A'isa a gbayin a Vuzavaguđu a, da o kotsoi a kanna ka kupa n katali ko wotoi u iyain.

¹⁸ Da aza e Levi a banai u mogono Hezekiya da a danai, <<Tsu erengu ta A'isa a gbayin a Vuzavaguđu a raka, n katalikalyuka o kusongu n ucanuku u ni dem, n kirukpa ku boroji vu cida n

ucanuku u ni raka.

¹⁹ Ucanuku u na mogono Ahazu u langasai a ayin o tsugono a ni, a ayin a na wi a unambi wu usubi, tsu lapula ta u da, da kpamu tsu erengi le. Gogo na ucanuku wa wi ta de e kelime ka katalikalyuka ka Vuzavaguđu.>>

²⁰ Da mogono Hezekiya u dangai m kpasani u bolongi nkoshi m gbara-gbara n likuci ma, da a lazai a kubana A'isa a gbayin a Vuzavaguđu.

²¹ Da a tukai n obomburon e cindere, n agiri e cindere, nu ngiri n cindere nu ngaji n cindere. Nnama n nampa raka e neke ta n da adama e kune'e ku unushi u tsugono n ku uma a idika i Yahuda n ku ubuta u cida. Da mogono Hezekiya u zuwai anan ganu kumaci ku Haruna, a ya'an alyuka a katalikalyuka ka Vuzavaguđu.

²² Da a kidai obomburon a, da anan ganu isai mpasa ma, a vishangi n da a katalikalyuka ka. Da kpamu a kidai agiri a vishangi mpasa ma a katalikalyuka ka. Da kpamu a kidai ngiri a vishangi mpasa n le a katalikalyuka ka.

²³ Da a tukai nu ngaji adama e kune'e ku unushi u mogono Hezekiya n ka uma, da a kiyangi ki le ekiye.

²⁴ Da anan ganu a kidai ngaji ma, da a ya'in alyuka e kune'e ku unushi, da a vishangi mpasa ma a katalikalyuka ka, adama a kutakpa unushi wa aza a Isaraila, mogono Hezekiya da u nekei kadanshi u danai, a ya'an alyuka o kusongu n kune'e ku unushi a adama aza a Isaraila raka.

²⁵ Da mogono ma zuwai aza e Levi A'isa a gbayin a Vuzavaguđu, a wa'i ugoi n aza a umolu n aza agundari. U ya'in tsu na Vuzavaguđu u

dansai a una u Dawuda n Gadu vuza kene ku mogono n Natan keneki.

²⁶ Da aza e Levi a shamgbai n ucanuku u tsuwa'i n wi ilikushi u Dawuda, anan ganu tamk-pamu n igbala.

²⁷ Da Hezekiya u zuwai a ya'an alyuka o kusongu a katalikalyuka ka. Ana a gitai kuya'an alyuka o kusongu a, da a cananai ishpa i kucikpa Vuzavaguđu, a likai igbala n ucanuku wi ilikushi i na i buwai ucanuku wi wa'ashi i Dawuda mogono mi Isaraila.

²⁸ Da kobolo ka uma ka raka a cikpai Vuzavaguđu, aza a ishpa a kuya'an ishpa, aza a ilikushi a kulika igbala. A kanai kuya'an nanai ali ayin a na o kotsoi kuya'an alyuka o kusongu a.

²⁹ Ana o kotsoi kuya'an alyuka a, da mogono n aza a na i kobolo n ayi a kudangi a cikpai Kashile.

³⁰ Da mogono Hezekiya nu nkoshi m gbara-gbara a zuwai aza e Levi a kana kuya'an ishpa i kucikpa Vuzavaguđu n kadanshi ka Dawuda n ka Asafu keneki. Da a ya'in ishpa i kucikpa n mazanga da a kudangi a cikpai Vuzavaguđu.

³¹ Da Hezekiya u danai, <<Gogo na a da aza a Yahuda a na yi erengi kaci ka da u Vuzavaguđu, tawai devu i neke alyuka n kune'e ku kucikpa A'isa a gbayin a Vuzavaguđu.>> Da kobolo ka uma ka a tukai n alyuka n kune'e ku kucikpa. N yaba dem vu na kadu ka ni ka cikalai a tukai n kune'e ku kusongu.

³² Kabundai ka alyuka a na uma a tukai ka dada, obomburon amangatatsunkupa, (70) n agiri amangatawun (100), nu nkyon amangatawenre (200). Nnama n nampa raka adama e kune'e ku

kusongu u Vuzavagudu.

³³ Nnama n na ereengi adama alyuka a, dafa obomburon amangatawanta, (600), n nkyon nu nradika akpan a tatsu, (3,000).

³⁴ Ama anan ganu i n abundai ba, a gusai adama a na fuda a minya nnama ma alyuka o kusongu a raka ba, da otoku e le aza e Levi a banka le ali o kotsoi ulinga wa, anan ganu a na a buwai ereengi kaci ka le. Aza e Levi a fuda ta a banka anan ganu ulinga wa, adama a na a la'a ta anan ganu ku erengu kaci ke le n kadu ke te.

³⁵ Babu bi'i kune'e ku kusongu ka abundai ka, kune'e ki ili i kuso'o ki ta lo n kune'e ku ushuma adama idashi i matana. Ta o bonokoi aganda Alisa a gbayin a Vuzavagudu nannai.

³⁶ Da Hezekiya n kobolo ka uma raka a ya'in mazanga adama ili i na Kashile ka ya'ankai uma a ni. Adama a na a ya'an ta ili raka n ku te.

30

O fobuso adama a kadiva kupasamgbanai

¹ Hezekiya u su'uki aza a Isaraila n akaka n aza a Yahuda raka, da kpamu u danakai kumaci ku Ifiraimu n ku Manasa katagarda ka akaka. U banuki yaba dem vu le a tawa a kpa'a ku Vuzavagudu a Urushelima adama a na a ya'in kadiva ka kupasamgbanai u Vuzavagudu Kashile ki Isaraila.

² Adama a na mogono nu nkoshi m gbara-gbara n kobolo ka uma a zuwa ta kadanshi a na a kuya'an kadiva ka kupasamgbanai ka o wotoi u ire.

³ Adama a na a fuḍa a ya'an kaḏiva_ka a makyan ma na a kiwanai ba, adama a na anan ganu a na erengu kaḏi ke le ka a yawa ba, kpamu uma o bolongu a Ūrushelima ba.

⁴ E kene ku mogono Hezekiya n kobolo ka uma ka enei kakuna ka ya'an ta_ mayin.

⁵ Da a zuwai a sala wila_ a Isaraila ra_ka, a Biyasheba a kubana a Dan, e kudeke uma a ta_wa_ a Urushelima a ya'an kaḏiva_ ku pasamgbantai u Vuzavaguḏu, Kaṣhile ki Isaraila. Adama a na kaṭa_ a sa'wa kuya'an kaḏiva_ n uma n aḅundai_ tsu nanlo ba tsu na wi a uḏani.

⁶ Tsu na mogono ma danai, ḏa muku mu usuki n kara_i idika yi Isaraila n Yahuda n atagarda akaka a na i a kudansa. <<Aḏa_ uma a Isaraila, bonoi u Vuzavaguḏu Kaṣhile ki Ibirahi n ki Ishaku n ki Isaraila ḏaḏa Yakubu. Bonoi adama a na Kaṣhile ko bono ta_ wa_ ḏa, aḏa_ na i buwai i lakai ekiye aza Asiriya.

⁷ Kaṭa_ yi okpo ci ikaya i ḏa_ n aza a_ ḏa_ ba, ele na a ya'ankai Vuzavaguḏu unambi wu usubi Kaṣhile ki ikaya i le, ḏa u bonokoi le agali tsu na yi e kene n kaḏi ka_ ḏa_.

⁸ Kaṭa_ i ya'an ugbamukaci tsu na ikaya i ḏa_ i ya'in_ ba, ama nekei kaḏi ka_ ḏa_ u Vuzavaguḏu. Ta_wai_ A'isa_ a agbayin a Vuzavaguḏu a_ ubuta_ u na wu erengi ko wannai. I cikpa Vuzavaguḏu adama a wupa wa_ aḅundai_ u na wi nu ḏa_ adama a_ ḏa_ u vaku.

⁹ Adama a na i kpatalai baci i bonoi u Vuzavaguḏu, aza a_ ḏa_ n muku n ḏa_ i ta_ a kuciya_ mapasa ma singai wa aza a na e remei le, kaṭa_ a_ kaṣukpa_ le o bono a idika ya, adama a na Vuzavaguḏu

Kaṣhile ka ḍa vuza kasingai ḍa vuza va asuvayali. Da baci i bonoi wa ni, wi a kutakpaka ḍa aṣhi ba.>>

¹⁰ Da tana muku mu usuki ma a bankai n akaka a, a ubuta dem, a kara'i likuci-likuci a ubon wa aza a Ifiraimu n Manasa, ali a kubana de a Zabaluna, ama ḍa uma a o zo'oshi le n kugoyi le.

¹¹ Ama dem n nanai, uma o yoku a Asheru n aza a Manasa n aza a Zabalun o goyoi kaṣi ka le ḍa a banai Urushelima.

¹² A makyan ma nanlo kukiye ku Kaṣhile ki ta wa aza a Yahuda, ḍa u nekei le kaḍu kete adama a na o tono kadanshi ko mogono nu nkoshi m gbara-gbara a danai, ḍa kpamu o kutonoi kadanshi ka Vuzavaguḍu.

Kaḍiva ka kupasamgbanai

¹³ O wotoi u i re, ḍa kobolo ka uma n aḅundai o bolongi a Urushelima adama a na a ya'an kaḍiva ko boroji vu babu yisiti.

¹⁴ Da uma a ḍangai a muḍai atalialyuka a na i punu a Urushelima n atalialyuka o kusongu ili i magulaṇi ḍa a banai a vaṃai a ḍa a kara'a ka Kidiron.

¹⁵ Da a kidai magiri ma kaḍiva ka kupasamgbanai a kanna ka kupa n ka naṣhi ko wotoi u ire. Da anan ganu n aza Levi a na erengi kaṣi ka le ba a panai wono ḍa erengi kaṣi ka le ḍa a tukai n kune'e ku kusongu A'isa a gbayin a Vuzavaguḍu.

¹⁶ Da e remei ulinga u le A'isa a gbayin a Vuzavaguḍu, tsu na wila u Musa u dansai vuma vu Kaṣhile. Da anan ganu a vishangi mpasa n na aza e Levi e nekei le.

¹⁷ Ana uma n aḅundai o kobolo ka erengu kaḱi ke le ba, nannai va wo okpo ta mayun a aza e Levi a kiḁaka yaba dem ngiri n kaḁiva ka kupasamgbanaḱi adama aza a na i ciḁa ba. adama a na erengu n ḁa u Vuzavaguḁu.

¹⁸ Ko a na wo okpoi uma a na utai kumaci ku Ifiraimu n ku Manasa n ku Isaka n ku Zabalun erengu kaḱi ka le ba, n nanai dem a lya'a ta ili i kaḁiva ka kupasamgbanaḱi, ko a na wo okpoi derere ḁa ba tsu na wila u Musa u dansai. Ama mogono Hezekiya u ya'anka le ta, avasa u danai, <<Ya'an Vuzavaguḁu vuza kasingai u cinukpaka yaba dem unushi u ni,

¹⁹ vuza na baci u nekei kaḁa ka ni, kulansa Vuzavaguḁu Kaḱhile ki ikaya i tsu, ko a na wu erengu kaḱi ka ni ciḁa tsu na wila wa A'isa a gbayin a Vuzavaguḁu o tonoi ba.>>

²⁰ Da tana Vuzavaguḁu u panai avasa a Hezekiya ḁa u potsotongi uma a.

²¹ Da aza a Isaraila a banai a Urushelima a ya'in kaḁiva ka boroji vu babu yisiti ali ayin e cindere m mazanga magbayin, aza e Levi n anan ganu a cikpai Vuzavaguḁu kanna lakam, n a ya'in ishupa n ucanuku u tsuwa'i u Vuzavaguḁu.

²² Da Hezekiya u nekei aza e Levi raka kadan-shi, adama tsu na e nekei kaḱi ke le a ubuta u kucikpa Vuzavaguḁu. A katsuma ka ayin e cindere a nampa a lya'i ilikulya'a i kaḁiva i na erengi adama e le n nekei alyuka a maṁana n a cikpai Vuzavaguḁu Kaḱhile ki ikaya i le.

²³ Da kobolo ka uma ka raka a ushuki kudoku kuya'an kaḁiva ka ayin e cindere kpamu. Da a lya'i kelime n kuya'an kaḁiva ka n mazanga ali

ayin e cindere.

²⁴ Da Hezekiya mogono ma Yahuda u nekei kobolo ka uma ka obomburon kaḱpaṇ, (1,000) nkyon nu nradika aḱpaṇ e cindere, (7,000) adama alyuka. Da nkoshi m gbara-gbara feu e nekei o bomburon kaḱpaṇ, (1,000) nkyon nu nradika aḱpaṇ kupa, (10,000). Da anan ganu n aḅundai erengi kaḱi ke le.

²⁵ Da kobolo ka aza a Yahuda raḱa, anan ganu n aza e Levi n kobolo ka uma raḱa aza a na utai a Isaraila, n omoci a na u utai a idika yi Isaraila, aza a uduma n omoci a na i a idashi a Yahuda, a ya'in mazanga.

²⁶ A ya'in mazanga ma aḅundai a Urushelima, adama a na ili i na i dikai a ayin a Sulemanu kolobo ka Dawuda mogono mi Isaraila, a sa'wa kuya'an kaḱiva tsu nanlo a Urushelima ba.

²⁷ Da anan ganu n aza e Levi a dangai a zuwakai uma unasingai, da tana Vuzavagudu u panaka avasa e le de gadi a ubuta wi idashi u cida u ni.

31

Ofobuso a Hezekiya adama anan ganu

¹ Ana o kotsoi kaḱiva ka, da aza a Isaraila a na a banai a Urushelima raḱa a kara'i likuci-likuci i Yahuda n i Bayami n i Ifirayimu n i Manasa. Da o bosoi amali a Ashera, da a fadai nvali n atalialyuka. Da aza a Isaraila o bonoi a likuci i le n i'uwa i le.

² Da mogono Hezekiya u peciki anan ganu kobolo n aza e Levi kaṱsura-kaṱsura, tsu na a kuya'an ulinga. Aza e kune'e ku kusongu n aza

e kune'e ku maṭana, a ya'an aganda a cikpa Vuzavagudu a utsutsu wa A'isa a gbayin.

³ Da mogono feu ma bankai le nu nnama ma alyuka o kusongu, a na a ci ya'an n usana n kulivi n a kanna ka Ashibi n ko wotoi u savu, n ayin a kaḍiva a na a zuwai, tsu na wila u Vuzavagudu u dansai.

⁴ Da mogono ma danai aza a na i a idaṣhi a Urushelima e neke anan ganu n aza e Levi ugboku u le, ciya e neke kaḍi ke le a ubuta u kutono wila u Vuzavagudu.

⁵ Ana uma a panai kadanshi ka ka kara'i a ubuta dem, da aza a Isaraila a tukai n ili i na i gitai kuge'we ya ashina e le, maḳya n mani'in n ishigi n ili ya ashina raka. A tukai ili i te a katsuma ka kupa yi ili dem.

⁶ Aza Isaraila n aza a Yahuda a na i a idaṣhi a likuci-likuci i Yahuda feu a tukai n ili i te a katsuma ka kupa ke le ka anaka nu nkyon n ili i te a katsuma ka kupa ki ili i na erengi adama a ulinga u Vuzavagudu Kaṣhile ke le, da a zuwai i da obolo-obolo.

⁷ A gitai kubolongusu ucanuku wa o wotoi u tatsu da o kotsoi o wotoi u cindere.

⁸ Ana Hezekiya nu nkoshi m gbara-gbara a tawa enei kobolo ku ucanuku wa, da a cikpai Vuzavagudu n uma a ni aza a Isaraila.

⁹ Da Hezekiya we ecei anan ganu n aza e Levi u danai, te dai kobolo ku ucanuku ka nampa ka utai?

¹⁰ Da Azariya ganu vu gbayin vuza vu kpa'a ku Zadoku wu ushuki Hezekiya u danai, <<Ili i na i dikai a ayin a na uma a gitai kutuka n kune'e

ku le A'isa a gbayin a Vuzavaguḍu, tsu ci ciya ta ilikulya'a baṛi ali i buwa, adama a na Vuzavaguḍu u zuwaka ta uma a ni unaṣingai, ḍaḍa i zuwai ḍa tsu buwai n ili n aḅundaj.>>

¹¹ Da Hezekaya u zuwai a lapula mpon A'isa a gbayin a Vuzavaguḍu, ḍa tana a ya'in nannai.

¹² Da a tukai n kune'e ku le, n ili i te a kaṭsuma ka kupa n ili i na erengi n kaḍu ke te. Da zuwai vuza na u kulana ucanuku wa vuza kula Konaniya vuza va aza e Levi ḍa, toku ni Shimeyi tamkpamu wo okpoi kaḅanki ka ni,

¹³ aza a na a ḅankai le ulinga wa kpamu ele ḍa, Jehiyelu n Azaziya n Nahatu n Asahelu n Jerimotu n Jozabadu n Eliyelu n Isamakiya m Mahatu m Benaya. Mogono Hezekiya n Azariya ganu vu gbayin va A'isa a gbayin a Vuzavaguḍu a ḍa a zagbai uma nampa a.

¹⁴ Kore kolobo ka Imuna vuza va aza e Levi vuza kindi ku utsutsu u kasana, ayi ḍa a zuwai u lana kune'e ku ucigi u kaḍu, ku na a tukai Kaṣhile, ayi ḍa kpamu u kupecuku kune'e ku na erengi u Vuzavaguḍu n alyuka a na a la'i n ciḍa.

¹⁵ Aza a na a kubanka Kore ele ḍa, Eden m Miniyamin, Jesuwa n Shemaya n Amariya n Shekaniya. N kaḍu ke te ka'a a kanaṛi kupeceke aza e le anan ganu ucanuku kaṭsura-kaṭsura ke le derere vuza gbayin n maku.

¹⁶ Da kpamu o doku e pecekei muku n ali ma aya a tatsu a kubana gaḍi, aza a na a ḍanai ula e le a katagarda ka kumaci ka aza e Levi, ele na a ku'uwa A'isa a gbayin a Vuzavaguḍu adama a na a ya'an ulinga u kanna dem u na e pecekei kaṭsura ke le.

¹⁷ Da e pecekei anan ganu kune'e, tsu na i a tsumani ci i'uwa yi ikaya i le. Aza e Levi a na a yawai aya kamanga n kapashi, e ci neke le ta feu tsu na ulinga u katsura ke le ki.

¹⁸ Da e peciki ilikulya o kobolo ka uma ka na a cinai ula e le ufani a katagarda ka tsumani tsu anan ganu n aza e Levi, n amaci e le n muku n le n wawa'a n aza a gbara-gbara. Adama a na erengu kaci ke le n ka du ke te.

¹⁹ Anan ganu tamkpamu, kumaci ku Haruna ku na ki idashi ukara'i n likuci-likuci, a zagba ta ali tsu kula ku likuci dem, a kana kupecuku le ucanuku wa. ali raka a na ula e le i punu a ufani a katagarda ka aza e Levi, da e nekei le upeci wu ucanuku u le.

²⁰ Ta Hezekiya u ya'in nannai a idika i Yahuda. U ya'in ili i na yi derere n usubi u Vuzavagu du Kashile ka ni.

²¹ A katsuma ku ulinga u na Hezekiya u ya'in punu A'isa a gbayin a Vuzavagu du, n tsu na wila u Musa n kuyotsongusu ku Vuzavagu du, u lansa ta Kashile ka ni n ka du ka ni raka. Adama a nannai da u ciyai ulya'i u kelime.

32

Senekeribu u takacikai aza a Yahuda
(2 Ng 18:13-37; 19:14-19, 35-37; Ish 36:1-22; 37:8-38)

¹ Ana mogono Hezekiya u kotsoi kakuna ku usubi ka na u ya'in, da mogono Senekeribu vuza va aza a Asiriya u bankai aza a Yahuda n kuvon. Ayi n osoji a ni a kambuki likuci yi nshilya adama

o kuvon, e kusheshe ku ni wi ta a kulya'a le n kuvon, kata wi isa le okpo aza a ni.

² Ana Hezekiya we enei Senekeribu u tuka ta Urushelima kuvon n,

³ da u ya'in kadanshi nu nkoshi m gbara-gbara n likuci n aza e kelime osoji a ni. Da a zuwai kadanshi i ta a cidangu ashi a mini a na i ukara'i u likuci. Da tana a bankai mogono ma.

⁴ Uma n abundai o bolongi a cidangi ashi a mini a nu nyeneke n na mi e kuyene a kubana apulaka. Da a danai, <<Adama a yidai da tsa kukasukpa mogono ma aza Asiriya u tawa u cina mini ma abundai punu na?>>

⁵ Da mogono ma ya'in kadu ma lapulai nshilya ma a ubuta u na n yikpai. Da u mai nshilya mu ugadi ma. Da kpamu u mai mashilya mo yoku u kara'i n ma ugiti ma. Da kpamu u lapulasakai a ubuta u kindi u na a shatangi n kayala n ubon u kasana n Urushelima. Da kpamu u ya'in ucanuku u kuvon nu nraga ma abundai.

⁶ Da u zagbai ovonshi osoji u tono n uma, u bolongi le wa ni a kabanga ka na ki a utsutsu u likuci, da u nekei le kadanshi u danai,

⁷ <<Tsurukpai i gbamai asuvu. Kata i pana wovon ko i rikpa adama mogono ma Asiriya n kabundai ko ovonshi ka ni ba, adama a na utsura u na ci n u da u la'a ta u ni.

⁸ Wi ta n osoji abundai, ama utsura u ni u uma u da, ama atsu ci ta n Vuzavagudu Kashile ka tsu ka na ka kubanka tsu, ayi da vuza na wa kushilika adama a tsu.>> Da uma a panai u yo'o u kadanshi ka na Hezekiya mogono ma Yahuda u ya'in.

⁹ M megeshe kenu da Senekaribu mogono ma

Asiriya vuza na u kambuki Lakishi n osoji a ni raka adama o kuvon, u suki aza a usuki a ni a kubana a Urushelima u Hezekiya mogono ma Yahuda n aza a Yahuda raka. U danai.

¹⁰ <<Ili i na Senekeribu mogono m Asiriya m a dansai i danna, <U yayi tamkpamu i nekei katsura ka da, ali da yi a kusheshe yi ta a ku la'aka n wuma punu a likuci i da Urushelima vu na n kambuki n kuvon?

¹¹ Ili i na Hezekiya da wi a kuripulasa da, adama a na u zuwa da i kuwa n kambulu n kakuli, da da i zuwai u danai, <<Vuzavaguđu Kashile ka da ki ta a ki isa da a ubuta u mogono ma Asiriya.>>

¹² Hezekiya da u fadai ubuta u kucikpa u Vuzavaguđu n atalialyuka a ba, da u danai aza a Yahuda n aza a Urushelima, <<A ya'an alyuka a katalikalyuka ke te>>?

¹³ Ada i yeve ili i na mpa n ikaya i va ci ya'ankai uma a idika kakawu ba? Likuci yi ene i da i na Kashile ke le ka fudai ka bankai le ekiye aya?

¹⁴ Ya yi a katsuma ka amali raka ki idika i nampa i na ikaya i va i langasai u fudai wi isai uma a ni e kiye a va?

¹⁵ Gogo na katai kasukpa Hezekiya u doro da ko u varuku da ba, Ka ta yi ushuku n ayi ba. adama a na babu Kashile ka likuci ko tsugono tsu na tsu fudai ci isai uma a ni ekiye a va. Nini dai Kashile ka da ka kufuda ku isa da ekiye va.> >>

¹⁶ Da aza a ulinga a Senekeribu o doku a ya'in kavama u Vuzavaguđu Kashile n kagbashi ka ni Hezekiya.

¹⁷ Da kpamu mogono ma danai katagarda u shikai Vuzavaguđu Kashile ki Isaraila, u danai

punu a katagarda ka. <<Tsu na a_mali a idika o yoku a fuda a isa uma e le ekiye a va ba, ta feu Kashile ka Hezekiya ka kukpada kufuda ku isa uma a ni e kiye a va nannai.>>

¹⁸ Da azusuki a ya'in kadanshi n kalakatsu ka gbayin n kelentsu ka aza a Ibrahi adama a na a rikpasa aza a Urushelima a na i a ku lanuku n mashilya ma likuci ma, a ya'an ta nannai adama a na isa likuci ya.

¹⁹ Da a kanai kadanshi ka Kashile ka Urushelima adanshi ki ta derere n a_mali a uma aduniyan, a na uma a ya'in n ekiye.

*Kashile ka isai aza a Urushelima
(2 Ng 19:35-37; Ish 37:36-38)*

²⁰ Da mogono Hezekiya ele n keneki Ishaya kolobo ka Amozu a ya'in avasa u Vuzavaguđu adama a kadanshi ka.

²¹ Da Kashile ka suki kalingata ka unai ovonshi eyevi o kuvon n ovonshi osoji n aza e kelime a katsura ko mogono ma Asiriya. Adama nanai da Senekeribu u bonoi a likuci i ni n wono. Kanna ko yoku ana u uwai a mavali ma kamali ka ni, da muku mo olobo n ni n yoku a uwa unai ni punu n kotokobi.

²² Ta Vuzavaguđu wi isai Hezekiya kobolo n uma a Urushelima ekiye e Senekeribu mogono ma Asiriya n irala i le i na i buwai. Da u nekei le idashi i matana a idika raka i na yi ukara'i n e le.

²³ Da uma n abundai a tukai Vuzavaguđu n kune'e a Urushelima da kpamu a tukai n ucanuku u singai u Hezekiya mogono ma Yahuda. Ili i na i

ɔ́íkai a ayin a nanlo ɔ́a Hezekiya u ciyáì tsugbayin
n aḅundai a ubuta uma aduniyan raka.

Mbala n Hezekiya n araḁi a ni

(2 Ng 20:1-3, 12-19; Ish 38:1-3; 39:1-8)

²⁴ A ayin nanlo a ɔ́a Hezekiya u ya'in n mbala
adanshi wi ta a kukuwa. Da u ya'in avasa u
Vuzavaguḁu, ɔ́a u panai avasa a ni, ɔ́a u nekei ni
urotu a na u kupotso.

²⁵ Ama adama araḁi a ni, Hezekiya u bono
u cikpa Vuzavaguḁu adama a kasingai ka na a
ya'ankai ni ba, adama a nannai ɔ́a Vuzavaguḁu
u ya'in wupa n ayi n aza a Yahuda n aza Urushe-
lima.

²⁶ Da Hezekiya u shikai unushi adama araḁi a
ni, ɔ́a aza a Urushelima feu a ya'in nannai, adama
a nannai Vuzavaguḁu u takacika le a ayin a na
Hezekiya wi n wuma ba.

²⁷ Hezekiya tana wi ta n uciyi wa aḅundai n
tsugbayin, ɔ́a u ma'akai kaḁi ka ni mpon adama
o kufobo azurufa n azanariya n ubuta wa atali a
singai n ili i wali nu nraga n ili i singai raka.

²⁸ Da kpamu u ma'in mpon n kufobo ishina m
maḁyaṇ masavu n mani'in ma zaitu. Da kpamu
u ya'in afalaka adama a icu'u yi anaka kakau n
ushiga wu nlala.

²⁹ Da kpamu u ma'akai kaḁi ka ni likuci i
kenke'en n aḅundai, kpamu wi ta n ushiga wu
nkyon n wa anaka, adama a na Kaṣhile ka neke
yi ta uciyi n aḅundai.

³⁰ Hezekiya ɔ́a vuza na u votsuki mini ma na mi
e kuyene a kubana a Gihon, ɔ́a u zuwai mini ma
bonoi e kuyene a kubana a uḁon u kaḁivi a likuci

i Dawuda. Da Hezekiya u ciyaḡ ulya'i u kelime a katsumaḡ ka ili i na u ya'in dem.

³¹ Ama ana aza a usuki utaḡ a Babila a tawa ece yi ukuna wu urotu wi ili mereve i na yi a idika ya, Da Kaṣhile ka kaṣukpaḡ ni adama a na u kondo yi kataḡ u yeve ili i na yi a kaḡu ka ni.

Ukpa u Hezekiya (2 Ng 20:20-21)

³² Ulinga u na u buwai u Hezekiya n ili i singai i na u ya'in. Yi ta udani a katagarda ka kene ki Ishaya maku ma Amozu n a katagarda ko ngono n Yahuda n mi Isaraila.

³³ Da Hezekiya u bankai ukpisaḡ ḡa a ciḡangi ni a kaginda ka asaun a muku mo olobo n Dawuda. Aza a Yahuda raḡa n aza a Urushelima e nekei ni tsugbayin a Makyan ma na u kuwaḡ. Da Manasa kolobo ka ni ko okpoi mogono a unaḡ u ni.

33

Manasa wo okpoi mogono ma Yahuda (2 Ng 21:1-9)

¹ Manasa wi ta n aya kupa n e re a na wo okpoi mogono, ḡa u lya'i tsugono a Urushelima aya amangerenkupa n a tawun.

² Da u ya'ankai ka gbani-gbani u Vuzavaguḡu, u tonoi uye wu unata wu uduniya u na Vuzavaguḡu u lokoi adama a aza a Isaraila.

³ Adama a na u ma'asaka ta nvali n na esheku a ni Hezekiya u bosoi, ḡa u ma'akai kaḡali ka Ba'alu atalikalyuka, ḡa kpamu u ma'i nlulu n kaḡali ka Ashera tsu na Ahabu mogono mi

Isaraila ma ya'in. Da kpamu u kuɗaŋki wotoi n azangata u cikpai le.

⁴ Da u ma'i atialalyuka A'isa a gbayin a Vuzavaguɗu, a ubuta u na Vuzavaguɗu u danai, <<Kula ku va ki ta o kuyongo a Urushelima ayin tutu.>>

⁵ A ulanga u re wa A'isa a gbayin a Vuzavaguɗu u ma'i atialalyuka adama a na u cikpa kannan wotoi n azangata.

⁶ Da Manasa u nekei muku n ni alyuka akina a kara ka Hinomu. Da kpamu u kanaɗi kuya'an kulana n adabu n tsuboci nu nkunu u tonoi aza a na a tsu gbaba kaci n akpisa. Da u ya'in ka gbani-gbani u Vuzavaguɗu, ka na ka zuwai Vuzavaguɗu wupa kau

⁷ Da u dikai kululu ku na u she'wei da u zuwai A'isa a gbayin a Kashile, ubuta u na Kashile ka danai Dawuda n kolobo ka ni Sulemanu u danai, <<Punu A'isa a gbayin nampa a, n a Urushelima ubuta u na n zagbai a katsuma ka kumaci ka aza a Isaraila raka, ta punu a kucikpa kula ku va ayin tutu.

⁸ Da baci aza a Isaraila o co'okoi da a ya'in ili raka i na n danai le, wila n kadanshi n ili i kutono i na e nekei da ekiye a Musa. Mi a kuka sukpa u doku a dika le a kubanka tsugbashi a idika i yoku ba.>>

⁹ Ama da Manasa u zuwai aza a Yahuda n aza a na i a idashi a Urushelima a ya'in ka gbani-gbani, ali a la'i uduniya u na Vuzavaguɗu u lokoɗi adama aza a Isaraila.

¹⁰ Da Vuzavaguɗu u ya'in kadanshi m Manasa n uma a ni, ama da a kpaɗai kupana.

¹¹ Adama a nanai da Vuzavaguɗu u zuwai ovonshi osoji aza Asiriya e remei Manasa a bankai

tsugbashi, ḡa a ukai ni makawani a_vunu, ḡa a shiyai ni n ikani yi iyum ishili ḡa a bankai ni a Babila.

¹² Ama ana wi a_katsuma_ka atakaci ḡa Manasa u laṇsai ubaṇki u Vuzavaguḡu Kaṣhile ka_ni, ḡa u shikai unushi u ni u Kaṣhile ki ikaya i ni.

¹³ Da Vuzavaguḡu u panai avasa a_ni, ḡa u bonokoi ni a Urushelima a kakuba ko tsugono ci ni. Ta lo Manasa u yevei a na mayun Vuzavaguḡu ayi ḡa Kaṣhile.

¹⁴ Ana ka nampa ko kotsoi, ḡa u ma'asakai mashilya ma pulai ma likuci i Dawuda, ma na mi a ubon u kalivi ka kuyene ku Gihon punu a_kara'a_ka, ḡa u lapai a kubana a_utsutsu wa Adan, ḡa u lazai u karai kaginda ka Ofelu, ka na u ma'i n kashani kau. Da u zuwai ovonshi osoji a likuci yi ukanji raka a Yahuda.

¹⁵ Da Manasa u takpai omoci amaḡi. Wu utakai kululu ku na u zuwai A'isa_ a gbayin a Vuzavaguḡu, ḡa u faḡai atalialyuka a na u ma'i aginda a A'isa a gbayin a Urushelima, u taḡuki le a ukara'i u likuci.

¹⁶ Da u bonokoi katalikalyuka ka Vuzavaguḡu ḡa u ya'in alyuka a kune'e ku maṭana_n kune'e ku kucikpa ḡe, ḡa u danai uma Yahuda o tono Vuzavaguḡu Kaṣhile ki Isaraila.

¹⁷ N nannai dem ḡa uma a lya'i kelime n kuya'an alyuka a_nvali ma, ama u Vuzavaguḡu Kaṣhile ke le koci.

¹⁸ Ulinga u na u buwai u Manasa n avasa a_ni u Kaṣhile n kadanshi ka na eneki a ya'ansakai ni n kula ku Vuzavaguḡu Kaṣhile ki Isaraila, yi ta uḡani a katagarda ko ngono mi Isaraila.

¹⁹ Avasa o mogono n tsu na Vuzavagudu wu ushuki ufolu u ni, yi ta udani a katagarda ke eneki. A dana ta kparamu unushi u ni n unambi wu usubi u ni n ubuta u na u ma'ansai nvali n kamali ka Ashera ka na u shikpai n amali a na u tonoi babu u shika unushi u ni.

²⁰ Da Manasa u bankai ukpisa da a cidangi ni a kpa'a ku mogono. Da kolobo ka ni Amon wo okpoi mogono a una u ni.

Amon wo okpoi mogono ma Yahuda

(2 Ng 21:19-26)

²¹ Amon wi ta n aya kamanga n e re a na wo okpoi mogono, da u lya'i tsugono a Urushelima aya e re.

²² Da u ya'ankai ka gbani-gbani u Vuzavagudu, tsu esheku a ni Manasa. Amon u kanai kuya'anka amali a na esheku a ni Manasa a ma'i raka alyuka.

²³ Ama ayi u neke kaci ka ni u Vuzavagudu tsu esheku a ni Manasa ba, da kucikpa Amon u lya'i kelime n kuya'an unushi.

²⁴ Da nkoshi m gbara-gbara gbabai kaci ke le da uni ni asuvu a kpa'a ku ni.

²⁵ Ama da uma a idika i Yahuda raka uni aza a na a gbabai kaci unai mogono Amon, da a zagbai Josaya kolobo ka ni wu okpo mogono a una u ni.

34

Josaya wo okpoi mogono ma Yahuda

(2 Ng 23:4-20)

¹ Josaya wi ta n aya kunlai a na wo okpoi mogono, da ulya'i tsugono a Urushelima aya kamangankupa n kete.

² Da u ya'in ili i na i ga'in u Vuzavagudu, u tonoi uye wa akaya a ni Dawuda, u kpatala usingai ko ugula ba.

³ A katsama ka kaya ka kunlai ka tsugono ci ni, ayi bi'i maku, da u gitai kulansa Kashile ka akaya ni Dawuda. A kaya ka kupa n ke i re da u gitai kuboso ubuta nvali ma aza a Yahuda n Urushelima n amali a Ashera nu nlulu n na e she'wei nu n na a aluwi.

⁴ Da u zuwai o bosoi atialalyuka a Ba'alu, da u kapai atialalyuka o kusongu ili i magulani i na yi gadi vu le miri-miri, da u bosoi kamali ka Ashera nu nlulu n na e she'wei, n aza a na a luwai. Da u wu iruwai le tsu kubuta da u bulangi le gadi va asaun aza a na a ya'anka le alyuka.

⁵ Da u songi etele anan ganu vu amali e le gadi va atialalyuka. Nannai da we erengi likuci i Yahuda n Urushelima.

⁶ U ya'in nanai a likuci i Manasa dem n i Ifirayimu n i Simeyon ali a kubana a kumaci ku Nafutali.

⁷ U bosoi atialalyuka e le, da wu iruwai kamali ka Ashera nu nlulu ma amali ma okpoi kubuta. Da kpamu u bosoi atialalyuka o kusongu ili i magulani ya aza a Isaraila raka. Da yeve u bonoi a Urushelima.

*A ciyai katagarda ka wila u Musa
(2 Ng 22:3-20)*

⁸ A kaya ka kupa n kunlai ko tsugono tsu Josaya, a na u kotsoi kerengu idika n A'isa a gbayin a, da u zuwai Shafa kolobo ka Azaliya n Ma'aseya gomuna vu Urushelima n Jowa kadani kolobo ka

Jowahazu, adama a na a lapula A'isa a gbayin a Vuzavaguḍu Kaṣhile ka ni.

⁹ Uma tatsu a nampa a, a banai u Hilikiya ganu vu gbayin, ḍa e nekei ni ikebe i na aza e Levi a na i kinda utsutsu wa A'isa a gbayin a Vuzavaguḍu o bolongi ekiye a kumaci ku Manasa n ku Ifirayimu n wa aza a Isaraila a na a buwai n uma Yahuda m Bayami n aza a na i a idashi a Urushelima raka.

¹⁰ Da e nekei ikebe ya u uma a na a zagbai a lana ulinga u kulapula A'isa a gbayin a Vuzavaguḍu a. Da a tsupai aza a ulinga u kulapu A'isa a gbayin a, adama a na o bonoko A'isa a gbayin a tsu na a ḍa ishi.

¹¹ Da kpamu e nekei e she'wei n ama'in ikebe adama na a tsula atali a ushe'wi, n ogboli adama ashampatsu n aburakpatsu a lapula asaka a na ngono n Yahuda a kasukpai a namgbai.

¹² Da aza a ulinga wa a ya'in u ḍa mayin, ḍa a zuwai aza e Levi a na a kulana ulinga wa, ele ḍa: Jahatu n Obodiya vuza va aza a Merari n Zakariya n Meshulamu a kumaci ku Kohatu. Aza e Levi nampa raka eyevi a ishipa a ḍa n awashi.

¹³ Ele ḍa kpamu i a kulana aza a kudika ucanuku. Ele ḍa kpamu aza a na a kudana yaba dem ulinga u na u kuya'an. Aza Levi o yoku kpamu adani a ḍa, aza yoku kpamu aza e kelime a ḍa, aza o yoku kpamu aza a kindi ku utsutsu a ḍa.

¹⁴ Ayin ana i a utuka n ikebe ya punu o mopon ma A'isa a gbayin a kaṣhile a, ḍa Hilikiya ganu u ciyai katagarda ka wila ka Vuzavaguḍu ka na Musa u danai.

¹⁵ Da Hilikiya u danai Shafan kadani ko

mogono, <<N cina ta katagarda ka wila u Musa A'isa a gbayin a Vuzavagudu.>> Da u nekei Shafan katagarda ka.

¹⁶ Da Shafan u dikai katagarda ka ukatali ka u bankai mogono, u danai ni. <<Atsu nkoshi m gbara-gbara n nu ci ya'an ta tsu na vu danai tsu.

¹⁷ Tsu utuka ta n ikebe i na tsu ciyai A'isa a gbayin a Vuzavagudu da tsu nekei aza a kulana aza a ulinga wa.>>

¹⁸ Da Shafan kadani u danai mogono, <<Hilikiya ganu u neke mu ta katagarda.>> Da shafan u kecei ka'a e kelime ko mogono.

¹⁹ Ana mogono ma panai kadanshi ka na ki a wila wa, da u karai motogu ma ni adama a unangbi u katsuma.

²⁰ Da u dekei Hilikiya, n Ahikam kolobo ka Shafan, n Abadon kolobo ka Mika, n Shafan kadani ko mogono, n Asaya vuza vu odoki o mogono. Da u danai le,

²¹ <<Banai i lansa kusheshe ku Vuzavagudu, adama a va n adama aza a Isaraila n Yahuda adama a ukuna wu ili i na a danai punu a katagarda ka. Wupa u Vuzavagudu wi ta a kutawa wa atsu, adama a na ikaya i tsu i tono kadanshi ka Vuzavagudu ba, ci a kuya'an ili i na yi punu ufani a katagarda ka nampa ba.>>

²² Da Hilikiya n aza a na mogono ma suki a bana ya'an kadanshi n keneki Huluda. Ayi da vuka vu Shalum kolobo ka Tokahatu matsukaya ma Hasara. Ayi da vuka vu na wi a kulana ntogu mu ulinga ma A'isa a gbayin a Vuzavagudu. Huluda va wi ta idashi a Urushelima a ubon u i re. Da a danai ni ili i na i gitai.

²³ Da u danai le, <<Ili i na Vuzavaguḍu Kaṣhile ki Isaraila ka danai i ḍanna, banai i dana vuma na u suki ḍa wu a va wa.

²⁴ Mpa Vuzavaguḍu n dana ta. Mi ta a kutuka n kawuya a likuci i nampa n uma a na i punu idaṣhi. Una u wuya u na a danai punu a katagarda ka na e kecei e kelime ko mogono ma Yahuda ma, ki ta a kushana.

²⁵ Adama a na aza a Yahuda a kaṣukpa mu ta, ḍa o bonoi a kanai kusongu ku amaḷi o yoku ili i magulaṇi. Da a zuwai mu kuya'an wupa adama a ili i na a ya'in n ekiye e le raḱa, mi ta a kuya'an wupa n e le, kpamu babu vuza na u kuva'anka n u ḍa.

²⁶ Banai i dana mogono ma Yahuda ayi na u suki ḍa i bana i laṇsa kusheshe ku Vuzavaguḍu i dana yi, <Ili i na Vuzavaguḍu Kaṣhile ki Isaraila ka dansai adama a ukuna wa akaka a na i panai gogo na.

²⁷ Ana wo okpoi vi ta n kaḍu ka kushika unushi, kpamu vu goyoi kaḱi ka nu u Kaṣhile, a na vu panai kadanshi ka ni adama a likuci ya n uma a ni. Da kpamu vu goyoi kaḱi ka nu wa a va, vu karai ntogu n nu vu shikai wa a va mpa feu m panaka wu ta.

²⁸ Adama nannai, mi ta a kuzuwa wu vu kuwa, vu tonon ikaya i nu m maṭana. Aṣhi a nu i e kene kawuya ka na n kutuka likuci ya n uma a na i punu idaṣhi ya ba.> >> Da tana o bonokoi mogono n kadanshi ka.

²⁹ Da mogono ma ḍekei nkoshi m gbara-gbara n Yahuda n Urushelima raḱa.

³⁰ Da u banai A'isa a gbayin a Vuzavaguḍu n aza

a Yahuda n aza a Urushelima, n anan ganu n aza e Levi kobolo n uma raḱa, maku n vuzagbayin. Da u e kecei katagarda ka uzuwakpani ka na a ciyaḱ A'isa a gbayin a Vuzavaguḁu a.

³¹ Da mogono ma dangai ma shamgbai kashani a ubuta u ni, da u ya'ansakai uzuwakpani e kelime ka Vuzavaguḁu. U danai, wu ushuku ta kutono Vuzavaguḁu n wila u ni n kadanshi ka ni, n kaḁu ke te n wuma u ni raḱa. Wi ta kpamu o kutono kadanshi ka wila ka na ki punu udani a katagarda ka.

³² Da u zuwai yaba dem a Urushelima n aza a Bayami a ya'in feu a ya'ansakai uzuwakpani u Kashile, Kashile ki ikaya i le.

³³ Da Josaya wu utukai ili yu unata raḱa punu a idika yi Isaraila. Da u zuwai kpamu uma a na i punu n e le raḱa o tonon Kashile ke le. A ayin a wuma a ni raḱa uma a kasukpa ku tonon Vuzavaguḁu Kashile ka ikaya i le ba.

35

Josaya u ya'in kaḁiva ka kupasamgbani (2 Ng 23:21-23)

¹ Mogono Josaya u ya'in kaḁiva ka kupasamgbani u Vuzavaguḁu a Urushelima. A kanna ka kupa n ka nashi ko wotoi u iyain, a kidai magari ma kaḁiva ka kupasamgbani.

² Da mogono Josaya u zuwai anan ganu a ya'an ulinga u le, da kpamu u nekei le kadanshi a ya'an ulinga wa A'isa a gbayin a Vuzavaguḁu mayin.

³ Da u nekei aza e Levi a na a tsu pi'isaka aza a Isaraila raḱa, n aza a na kpamu erengi adama a

ulinga u Vuzavagudu, u danai <<Zuwai akpati vu uzuwakpani vu cida a kpa'a ku Vuzavagudu ku na Sulemanu kolobo ka Dawuda mogono mi Isaraila u ma'in. Kata i lya'a kelime n kudika vu da avangatsu a da a kukara'aka ubuta dem ba. Kata i neke kaci ka da a ubuta u kutono Vuzavagudu Kashile ka da n uma a ni aza a Isaraila.

⁴ I Pecuku kaci ka da tsu i'uwa yi ikaya i da katsura-katsura, tsu na a danai n tsu na mogono Dawuda n kolobo ka ni Sulemanu a dansai.

⁵ I shamgba a ubuta u cida tsu na yi katsura-katsura a kumaci ki ikaya ka aza a da. Ciya i banka a kumaci ku na e nekei da a makyan ma na i a ku tuka n kune'e ku le A'isa a gbayin.

⁶ Yi ta kpamu a kukida magiri ma kadiva ka kupasamgbantai, kata yi erengu kaci ka da cida, tsu na Vuzavagudu u danai Musa.>>

⁷ Da Josaya u nekei ngiri akpan kaman-gankupa, (30,000). A kida n da adama a kadiva ka kupasamgbantai. Da kpamu u nekei obomburon akpan a tatsu (3,000). Nnama n nampa dem a ushiga u mogono u da a dikai le.

⁸ Nkoshi m gbara-gbara feu a tukai n kune'e ku ucigi u kadu ku le u anan ganu n aza e Levi. Da Hilikiya n Zakariya n Jehiyelu, aza a kindi ka A'isa a gbayin a Vuzavagudu e nekei anan ganu ngiri akpan e re n amangatawantali (2,600), adama a kadiva ka kupasamgbantai n obomburom amangatawantatsu (300).

⁹ Da aza e kelime aza e Levi, Konaniya n Shemaya n Netanelu n Hashabiya n Jeyiyelu n Jozabadu e nekei ngiri nu ngaji akpan a tawun (5,000) n obomburon amangatawantawun (500).

¹⁰ Ana o fobusoi ili raḱa i kaḁiva ka kupasamgbanai, ḁa anan ganu a shamgbai a ubuta u le, a shamgbai tsu na i kumaci-kumaci tsu na mogono ma danai.

¹¹ Da aza e Levi a kidai ngiri n kaḁiva ka kupasamgbanai, ḁa e nekei anan ganu mpasa ma a vishangi a katalikalyuka. Aza e Levi tamkpamu a kuminya nnama ma.

¹² Da a takpai kune'e ku kusongu ka adama a na e peceke uma tsu na i kaṡsura-kaṡsura tsu na i kumaci-kumaci ki ikaya i le, adama a na a ya'anka Vuzavaguḁu kune'e, tsu na a ḁanai a katagarda ka Musa. Nannai ḁa feu a ya'in n obomburon a.

¹³ Da aza e Levi a zungi nnama n kaḁiva ka kupasamgbanai ka tsu na a danai. Da a su'wain kune'e ku ciḁa a mgbodo, ebelyu nu nvene. Gogo lo ḁa utukai a bankai uma raḱa a takuma.

¹⁴ Ana o kotsoi raḱa, ḁa yeve aza e Levi a ya'ankai kaḱi ke le n anan ganu ilikulya'a, adama a na anan ganu muku n Haruna i ta ulinga ili yi usana ali a kubana kayin, a kuya'an alyuka o kusongu n ushuma wu nnama ma.

¹⁵ Aza a ishupa, ntsukaya n Asafa tamkpamu lo a ubuta u na a zuwai le, tsu na Dawuda u dansai. Asafa n Heman n Jedutun keneki ko mogono, n aza kindi a utsutsu dem, a kaṡukpa ubuta wu ulinga u le ba, adama aza e le aza e Levi a ya'anka le ta ḁe ilikulya'a i kaḁiva ka kupasamgbanai ka.

¹⁶ Ta o fobusoi ukuna u kaḁiva ka Vuzavaguḁu a kannu ka nanlo ka, adama a na a ya'an kaḁiva ka kupasamgbanai, kpamu a ya'an lyuka a katalikalyuka ka Vuzavaguḁu, tsu na mogono Josaya u danai.

¹⁷ Aza a Isaraila a na i a Urushelima a ya'an ta kaḍiva ka kupasamgbanai ka n ele, n kaḍiva ko boroji vu babu Yisiti ali ayin e cindere.

¹⁸ Ili i na i dikai a ayin a Samaila a sa'wa kuya'an kaḍiva ka kupasamgbanai tsu nampa ba. A sa'wa kuciya mogono mi Isaraila ma na ma ya'in kaḍiva ka kupasamgbanai tsu na Josaya n anan ganu n aza e Levi n aza na i punu idashi a Urushelima n uma a Yahuda n Isaraila raka a ya'in ba.

¹⁹ A kaya ka kupa n kunlai ko tsugono tsu Josaya da a ya'in kaḍiva ka kupasamgbanai ka.

Ukpa u Josaya
(2 Ng 23:8-30)

²⁰ Ana ka nampa ko kotsoi dem, ana Josaya u kotsoi kulapula A'isa a gbayin a Vuzavagudu, da Neko mogono ma Masar u dangai n osoji a ni adama a na u banka Karikemishi vu ubon u kuyene ku Yufiretu kuvon. Da Josaya wu utai adama a na u shilika n ayi.

²¹ Ama da mogono Neko u suki azusuki n akaka a kubana u mogono Josaya, u danai,

<<Yidai i burai nu, nu mpa avu mogono ma Yahuda? Mpa n tawa kuya'an vishili n avu a makyan ma nampa ba. Ama mi ta a kubana kuya'an vishili n idika i na yi a tsurala nu mpa da. Kpamu Kashile ka dana mu ta n ya'an moloko. Adama a nannai kata vu ya'an tsurala n Kashile ka na ki kobolo nu mpa ba, adama a na kata u una wu ba.>>

²² Ama n nannai dem Josaya u iwain kupana kadanshi ka na Kashile kadansai a una u mogono Neko. Da kucikpa u banai n osoji a ni kuvon a

u**bon** w**a** a**pulaka** a**likuci** i Magido. Da u fodoi motogu mo tsugono ma ni u zuwai adama a na e yeve yi ba, da u uwai kuvon.

²³ Ele a katsuma ko kuvon, da kaya'a ko kosoji ka aza a Masar ka tawai mogono Josaya. da u danai ovonshi a ni, <<Utakai mu punu na, adama a na a uka mu ta muna wuya-wuya.>>

²⁴ Da ovonshi a ni utukai ni ekeke vo kodoku ka ni, da a zuwa ni ekeke vu kodoku ko yoku. Da o bono n ayi a Urushelima da u kuwai. Da a cidangi ni a ubuta u na a ci cidangu ngono. Da aza a Yahuda raka n aza a Urushelima a ya'in kpalu adama a Josaya.

²⁵ Da keniki Irimiya u zubai vishipa vu kpalu adama a Josaya, vu na ali anana ali n amaci a ci ya'ansa adama a ukpa u ni. Vishipa vu na mpa va, vo okpo le ta ili i kuya'an a Isaraila, vu da vi ta udani a katagarda ka kpalu.

²⁶ Ulinga u na u buwai u Josaya n ulinga wu usubi u na u ya'in tsu na wi udani a wila u Kashile,

²⁷ Ulinga u ni ili i na i dikai a ugiti ali a kubana a ukocishi, yi ta udani a katagarda ko ngono mi Isaraila n ma Yahuda.

36

Jehowahazu wo okpoi mogono ma Yahuda (2 Ng 23:31-35)

¹ Aza a Yahuda a dikai Jehowahazu kolobo ko mogono da a zuwai ni tsugono a una we esheku a ni a Urushelima.

² Jehowahazu wi ta n aya kamanga n a tatsu a na wo okpoi mogono, Da u lyai tsugono a Urushelima wotoi u tatsu.

³ Da Neko mogono ma Masar ma cipakai ni, da u zuwai uma idika i Yahuda a tsupa utafu wa azurufa kilo akpan a tatsu n amangatawanashi, (3,400) n azanariya kpamu kilo kamangankupa n anashi.

⁴ Da mogono ma Masar u zuwai Eliyakimu vangu vu Jehowahazu, wo okpoi mogono ma Urushelima n Yahuda da u saba'a ni kula, Jehoyakim. Da u dikai Jehowahazu u bankai a Masar.

*Jehoyakim wo okpoi mogono ma Yahuda
(2 Ng 23:36; 24:7)*

⁵ Jehoyakim wi ta n aya kamanga n a tawun a na wo okpoi mogono. Da u lya'i tsugono a Urushelima aya kupa n kete. Ama u ya'an ta ka gbani-gbani u Vuzavagudu Kashile ka ni.

⁶ Da kpamu Nebukanezaru mogono ma Babila mo doku ma bankai Jehoyakim n kuvon, da ushiyi ni n ikani yi iyum ishili u bankai ni a Babila.

⁷ Da Nebukaneza kpamu u purai ucanuku wa A'isa a gbayin a Vuzavagudu u bankai a Babila, u zuwai u da a kpa'a ku mogono ma Babila.

⁸ Ulinga u na u buwai u Jehoyakim n ili yi unata ukuna u kavama u na u ya'ansai, n unushi u na a remei ni n uda, yi ta udani a katagarda ko ngono mi Isaraila n ma Yahuda. Yeve da kolobo ka ni Jehoyakini wo okpoi mogono a una u ni.

*Jehoyakini wo okpoi mogono ma Yahuda
(2 Ng 24:8-17)*

⁹ Jehoyakini wi ta n aya kunlai a na wo okpoi mogono. Da u lya'i tsugono a Urushelima wotoi

u tatsu n ayin kunlai. Ayi feu da u ya'in ka gbani-gbani n aundai a ashi a Vuzavagudu.

¹⁰ Ana kaya ko bonoi da mogono Nebukanezaru u suki a bana a tukai ni a Babila n ucanuku u singai wa A'isa a gbayin a Vuzavagudu. Da u zuwai Zedekiya esheku e ke'en a Jehoyakini wo okpoi mogono ma Yahuda n Urushelima.

*Zedekiya wo okpoi mogono ma Yahuda
(2 Ng 24:18-20; Ir 52:1-3)*

¹¹ Zedekiya wi ta n aya kamanga n ke te a na wo okpoi mogono. Da ulya'i tsugono a Urushelima aya kupa n kete.

¹² Da u ya'in ka gbani-gbani a ashi a Vuzavagudu Kashile ka ni, u kpaɗai kugoyo kaci ka ni e kelime ka keneki Irimiya a makyan ma na wi a kudana yi kadanshi ka na Vuzavagudu u dansai.

¹³ Da kpamu u ya'ankai mogono Nebukanezaru ugbamukaci, ali da u gutsai ni u kucina n kula ku Vuzavagudu a na wa kuya'anka yi kasingai. Ama da Zedekiya u ya'in ugbamukaci, u iwain kushika unushi u ni u bono u Vuzavagudu Kashile ki Isaraila.

¹⁴ Ta feu nannai aza e kelime a anan ganu n uma okpoi aza a unambi wu usubi, o kutono ili yi unata wu uduniya. Da a natukpai A'isa a gbayin a Vuzavagudu a na we ereingi a Urushelima.

¹⁵ Da Vuzavagudu Kashile ki ikaya i le ka kanai ku su'uku le n eneki, adama a na wi ta a kupana asuvayali a uma a ni n ubuta wi idashi i ni.

¹⁶ Ama da a kanai ku zo'oso alingata a Vuzavagudu, o goyoi kadanshi ka Vuzavagudu, da a

ka_{na}i ku zo'oso eneki a_{ni}, da Vuzavagu_{du} u ya'in wupa n uma a_{ni}, u na babu vuza na u ka_{na}sa_{yi}.

A bankai Yahuza tsugbashi
(2 Ng 25:8-21; Ir 39:8-10; 52:12-30)

¹⁷ Adama nannai da Ka_{sh}ile ka zuwai mogono ma Babila ma bankai le n kuvon, da wu unai olobo u tsura e le n otokobi punu A_lisa, u pana asuvayali o kolobo ko mekere ko mokoshi, ko aza babu utsura. Ka_{sh}ile ke nekei le ra_{ka} ekiye a Nebukaneza mogono ma Babila.

¹⁸ Da u purai ucanuku u na wi punu A_lisa a gbayin a Ka_{sh}ile u gbagbain n kenke'en n uciyi u na wi punu A_lisa a gbayin a Vuzavagu_{du} n u mogono nu nkoshi m gba_{ra}-gba_{ra} ra_{ka} u bankai a Babila.

¹⁹ Da osongi A_lisa a gbayin a Vuzavagu_{du}, da a fa_{da}i mashilya ma Urushelima, da o songi i'uwa i mogono ra_{ka}, n ucanuku u singai u ni ra_{ka}.

²⁰ Aza a na a la'akai, mogono ma purai le a kubanka ugbashi a Babila. Da okpoi agbashi a ni n agbashi a muku n ni, ali a ayin a na idika i Pashiya i ciyai tsugono,

²¹ Ili i nampa i gita ta adama a na a shatangu kadanshi ka Vuzavagu_{du} ka na u ya'in a una u keneki Irimiya. Da idika ya i ciyai wuvuki wu ayin Ashibi a ni, idashi ya atakaci, ali a kubana aya amangatatsunkupa a na o kotsoi,

²² A kaya ka iyain ko tsugono tsu Sayirus mogono ma Pashiya, Da Vuzavagu_{du} u zuwai ka_{du} ko mogono Sayiru u zuwa yi ni u usala ka a a ubon u tsugono u ni ra_{ka}, adama a na a shatangu

kadanshi ka Vuzavagudu ka na u ya'in a una u Irimiya. kata kpamu a danai ka'a.

²³ <<Ili i na Sayiru mogono ma Pashiya ma salai i danna, u danai, <Vuzavagudu Kashile ka zuva, ke neke mu ta tsugono tsu aduniyan raka, da u zagbai n ma'aka yi a A'isa a gbayin a Urushelima a idika i Yahuda. Kasukpa yaba dem na wi vuma vu Kashile a katsuma ka da, ya'an Vuzavagudu u yongo kobolo n ayi.> >>

Cishingini Agwara Kambari [asg]
Cishingini: Cishingini Agwara Kambari [asg] (Bible)

copyright © 2025 Language Development and Translation Initiative (LDTI)

Language: (Cishingini)

Contributor: The Seed Company

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 Sep 2025 from source files dated 9 Jul 2025

ff342a73-d285-5f4f-952c-a0c91ef11d25